

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

POLITIKA RAVNOVESJA

Leta 1815 je na Dunaju potekal znameniti kongres, ki je potem ostal znan kot Dunajski kongres. To prvo veliko mednarodno zborovanje moderne dobe je hotelo - po Napoleonovih vojnah, zmagah in porazih - izrisati nov politični zemljevid zlasti srednje, pa tudi ostale Evrope. Šlo je predvsem za to, da se spet izpostavi načelo legitimnosti nekdanjih od Napoleona detroniziranih vladarjev in s tem ponovno obnovi legitimni red v Evropi.

Temu so botrovali predvsem avstrijski cesar, ruski car in še številni drugi vladarji tistega časa. Čez nekaj let je sledil še Ljubljanski kongres (1821), kjer so tudi nastopili bolj ali manj isti vladarji. Se danes na to v Ljubljani spominja gostilna Pri ruskem carju. Zanimivo pa je za nas, da je bil ta kongres najprej mišljen v Gorici, a je potem potekal v Ljubljani. V našem mestu pa na to spominja znani nekdanji hotel Pri treh kronah.

Vse to zelo lepo in dokumentarno opisuje nekdanji ameriški državni tajnik iz Nixonovih časov Henry Kissinger (sam nemškega rodu) in nato še danes znan politolog v ZDA. V svoji knjigi o politiki restavracije po Dunajskem kongresu pisec zelo akutno razglablja o vsem tem. Še zlasti izhaja iz politike takratnega avstrijskega kanclerja kneza Klemensa Metternicha, znanega politika in diplomata prve polovice devetnajstega stoletja, ki je kot "kočijaž Evrope" dal svoj neizbrisni pečat takratni evropski politiki.

Že sam Dunajski kongres je iznesel neka nova načela za nove mednarodne odnose, med katera spadajo predvsem ravnovesje sil v Evropi oz. v svetu, sodelovanje velesil itd. Metternich je zato res nekak tvevalec politike ravnotežja sil, ki naj zariše nove odnose med državami. V svoji prejemljeni knjigi se ameriško-nemški politolog sprašuje o vlogi držav, o politiki intervencije, o velesilah, o vojni in miru, o načelu ravnovesja sil itd.

Vsa ta načela se v zgodovini večkrat javljajo in tudi ponavljajo. Mednarodni red je sicer vedno nekako vezan na te principe, ki so morda prav v našem svetu še vedno aktualni. Še danes so namreč to veljavna načela za vzpostavitev mednarodnega reda, čeprav lahko niso vedno najbolj pozitivna.

Poglejmo v današnji svet. Sodobna zgodovina nudi veliko primerov iz te prej omenjene stvarnosti. Tu izstopajo zlasti evropske države med prvo in drugo svetovno vojno. Takratne velike sile so večkrat poskušale tudi s kompromisi udeležiti neke vrste ravnovesje sil, čeprav je tu večkrat prevladala politika sile, ki je nato pripeljala do vojne. Ali ni prišlo prav malo pred začetkom druge svetovne vojne (v Münchnu) do sramotnega popuščanja s strani zlasti Velike Britanije in Francije do Hitlerjevih zahtev po monopoli in osvajaški politiki? To navidezno ravnovesje sil pa je takrat prineslo do začetka druge svetovne vojne.

Če je takratni politični red propadel, je propadlo tudi načelo ravnovesja sil, ki sicer ni bilo več podobno onemu iz 19. stoletja. Seveda je v tem primeru šlo za prevlado političnega brezumja, ki ni slonelo na niti minimalnih principih "fair playa" iz prejšnjih časov.

Pa danes? Znano je načelo anglosaške politike, imenovano "Balance of powers" ali, prosto povedano, ravnovesje oblasti oz. sil, kar bi lahko veljalo tako za notranjo kot za zunanjo politiko.

Dolgo let hladne vojne v Evropi in svetu je zaznomovala tekma med ZDA in nekdanjo ZSSR, kar je seveda tudi ustvarilo neko prisilno ravnovesje sil na podlagi zlasti strahu pred atomskim uničenjem. In to je hočeš nočeš uspelo ustvariti nekak ščit pred vojno katastrofo svetovnega obsega. Tu je sicer tudi prevladal že znan latinski rek "Si vis pacem, para bellum" (če želiš mir, pripravljaj vojno). Od Stalina in Trumana vse do Reagana in Gorbačova je svet bolj ali manj poznal to politiko...

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

PROSLAVA OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE V TRSTU IN GORICI

UTRIP NAŠE ŽIVE KULTURE

Dan slovenske kulture je za našo narodno skupnost, ki živi v Italiji, nekak termometer, saj vsako leto na dan, ko se spominjamo smrti Pesnika iz Vrbe, postavljamo pod drobnogled tegobe naše sedanjosti in upe za našo prihodnost prav v luči kulturnih prizadevanj, ki se kot limfa pretakajo v žilah našega organiziranega življenja.

Tudi letos se je ta praznik ponovil v Kulturnem domu v Trstu v soboto, 8. februarja, in v Kulturnem domu v Gorici dan kasneje. Zveza slovenskih kulturnih društev, Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete so ob podpori zavoda Banca di Cividale-Kmečka banka dale pobudo za svečano proslavo, ki se je v obeh mestih začela s Prešernovimi stihmi: v Trstu jih je recitiral član Slovenskega stalnega gledališča Janko Petrovec, v Gorici pa član Primorskega dramskega gledališča Jože Hrovat. Obakrat so nastopili tudi komorni godalni orkester Camerata Labacensis iz Ljubljane ter zamejska solista Luca Ferrini na čembalo in Črtomir Šiškovič na violino. Sporočilo, ki je napolnilo ta okvir, pa so priredili letos zaupali dvema solnicama in dejavnima prosvetnim delavkama, ki sta - vsaka po svoje - razmišljali o pomenu in vrednosti tega, čemur pravimo kultura.

Prof. Milena Padovan Sirk je v Trstu posvetila svoje misli naši šoli ter društvu in prosvetnemu življenju, saj so po njenem mnenju ti dejavniki tesno povezani. Vzgoja, izobraževanje, delo v kulturnem društvu, potreba po doživljanju kulture in znanja so "del vseživljenjskega učenja, ki se ga radovedni in ustvarjalni lotevajo vedno znova v času svojega bivanja, ker brez kulturnih užitkov, brez novih odkritij, brez novih emocij, ki jih lahko doživijo ob spoznavanju in ustvarjanju, enostavno ne gre." Šola je po njenih besedah le eden izmed izobraževalnih dejavnikov, oporna točka, ki naj posreduje mladim osnovno znanje. "Raz-

FOTO KROMA

FOTO KROMA

vijala naj bi tako vizijo vseživljenjskega izobraževanja, torej sposobnost nenehne kulturne rasti tudi izven šole. Pojem vseživljenjskega izobraževanja pa predpostavlja živ in usklajen kulturni utrip družbe, v kateri posameznik živi. Zahteva kolektivno težnjo po kakovosti življenja, znanja in dela ter sposobnost za kakovostne medsebojne odnose. Sploh moramo biti pri tem delu prepričani, saj lahko samo na tak način privabimo mlade s sodelovanju. Pomemben je torej kakovosten osebni in kolektiven odnos do kulture. Svojo kulturno dediščino moramo raziskovati in ohranjati, vedno znova odkrivati sebe kot posameznike in skupnost, "da ponovno začutimo prostor, v katerem živimo". Z odkrivanjem sebe utrdimo samozavest, "ki je potrebna, da se neobremenjeni in umirjeni obračamo nazven, v ostali svet, ki je dan za dnem bliže".

Prof. Mirjam Bratina Pahor je v Gorici uvedla svoj govor z vprašanjem, kaj sploh je kultura. S Pavčkovimi besedami jo je označila kot "način našega bivanja", "celostno doživ-

ljanje sveta", torej tkanje komunikacije, ki temelji na osebi, na celostnem pogledu na človeka. Počelo kulture, je rekla, predstavlja razsežnost ljubezni, "saj je ljubezen tista stvarnost, ki človeka odpira za drugega... Brez ljubezni ne bi bilo nobene kulture, obstajal bi le popoln molk." In že smo pri vprašanju identitete: "Če ljubimo svoj jezik, svoj narod, svojo kulturo, pomeni, da jih nosimo v srcu, so temeljni del nas samih. Temeljni pogoj za tako ljubezen pa je priznavanje, razumevanje in sprejemanje tega, kar smo - sprejemanje naše celostne identitete, ki jo sestavlja tudi narodna identiteta." Kdor pa sprejema in ljubi svoj jezik in kulturo, spoštuje in ceni tudi jezik in kulturo drugih. Zato je "vzrok za nacionalizem in sovraštvo do drugega neupoštevane samega sebe," je pribila. Zdrava, klena in ponosna drža do slovenstva naj ugotovi našo samozavest, saj lahko uresničimo kulturo sožitja in medsebojnega sodelovanja le tako, "da smo ponosni, da smo Slovenci, da čimbolje poznamo in obvla-

damo svoj jezik, zgodovino, da v polnosti razvijemo potenciala na najrazličnejših področjih, predvsem pa da enotno združimo svoje moči in skupno zastopamo svoje interese." Za posameznikov kulturni in družbeni razvoj, je še povedala prof. Mirjam Bratina, so temeljna pomena družina, šola ter verske, kulturne, športne in druge ustanove. Ker je družina v krizi, bi ji morali dati večjo podporo in veljavo, saj "bomo kot narod propadli," če pristanemo na kulturo smrti. "Noben zaščitni zakon nas ne bo mogel zaščititi, če se ne bomo kot skupnost odprli kulturi življenja." Šola izobražuje in vzgaja, je nosilka kulturnih vrednot in oblikovalka narodne zavesti; sploh pa postaja vedno bolj šola za učenje medsebojnih odnosov in ne več šola za pridobivanje znanja. Govornica je svojo vizijo sklenila z voščilom, da bi v edinstvi znali združevati moči, da bi se znali srečevati in graditi odnose, da bi se naučili drug drugega sprejemati v različnosti; "predvsem pa, da se ne bi zaprli v svoj svet in postali indiferentni in apatični do vsega, kar se dogaja okrog nas, ampak da bi se vsak na svojem področju aktivno in odgovorno spopadel z izzivi sodobne družbe."

DD

1

ČETRTEK,
13. FEBRUARJA
2003

Zveza katoliških tednikov v Gorici

Prejšnji teden so se v Gorici srečali uredniki in časnikarji katoliških tednikov severovzhodnih italijanskih dežel. Na posvetu jim je o Evropi spregovoril evropski poslanec Demetrij Volčič.

(stran 5)

Intervju

Državni sekretar RS Črtomir Špacapan o Sloveniji in Evropi.

(stran 3)

"Molimo za mir"

Tržaški škof Ravignani je pozval svoje vernike k molitvi za mir.

(stran 8)

02 Alojz Tul OB POLITIČNEM VIHARJU V TRSTU

11 Iva Koršič NAGRADE NATEČAJA MLADI ODER IN...

12 Janko Kulmesch KAKO NAPREJ PO ODMEVNI STAVKI?

13 Marjan Drobež ŠELE PRIČETEK OBRAVNAV O POMENU POVEZAV...

13 Milan Gregorič PREZRTA OZADJA SPORA MED UNIJO...

VSEBINA

SVET OKROG NAS

TRST ZA SPREMEMBE

OB POLITIČNEM VIHARJU V TRSTU

ALOJZ TUL

Za vremensko ujmo je Trst zajel še nenapovedan politični vihar. Dogodki so znani. Na proslavi Dneva spomina 27. januarja v tržaški Rižarni, ki jo je organizirala tržaška občina, je župan Dipiazza imel svečanostni govor, za katerega je vladalo veliko zanimanje tako glede njegove vsebine kot glede prisotnosti slovenske besede. Župan se je odločil za sprotno prevajanje svojega govora v slovenščino in s tem povzročil ostre reakcije v skrajnih desničarskih krogih in predvsem pri njihovem glasniku poslancu Menii. Ta je županu očital, da uvaja "bilingvizem" v tržaško občino.

Če o stvari malo razmislimo, ni župan pravzaprav storil nič izrednega in še manj revolucionarnega. Stvarno je upošteval prisotnost slovenske manjšine in slovenskih žrtev v Rižarni, s tem da je poskrbel za prevajanje svojega govora, ker ni bil predviden noben slovenski govornik. To njegovo ravnanje je zelo splošno odobravanje prisotnih in nadaljnje pozitivne odmeve v

širši javnosti. Župan je na normalen način upošteval, da je veliko Slovencev umrlo v Rižarni in da so Slovenci tudi sestavni del tržaške občine in pokrajine. Če ne bi ravnal tako, kot je, bi se slovenska beseda slišala le iz ust visokega cerkvenega predstavnika, kar bi pomenilo, da so civilne oblasti popolnoma odpovedale na področju korektnih odnosov z državljanji slovenskega jezika in narodnosti.

Očitno je, da omenjeno ravnanje župana ni šlo v račun tistim političnim krogom v mestu, ki svoj politični kapital in volilni konsenz gradijo na glasnem poudarjanju "slovenske nevarnosti" in posledično nasprotovanju vsakršni obliki rabe slovenskega jezika v javnosti. Odtod njihovo bolešno zaganjanje proti "bilingvizmu" in grobo izrabljanje nacionalnih čustev v ozke politične namene.

V tem smislu so dovolj zgovorne izjave poslance Nacionalnega zaveznitva Menie, da bodo volitve pokazale, kdo brani nacionalne interese mesta. Župan da ne bo z odpiranjem do Slovencev pridobil nobenega glasu na levi, izgubil pa jih bo na desnici.

Ne glede na trenutno utišanje spora med županom Dipiazza in poslancem Menio oziroma Nacionalnim zaveznitvom, ostaja odprto temeljno vprašanje, ali se bo Trst sprijaznil s spremembami, ki so se dogodile in se še dogajajo okrog njega kot tudi v njem samem, ali bo še naprej zamujal priložnosti za gospodarsko, družbeno in kulturno napredovanje. Odmevi na zgoraj opisane dogodke so med drugim pokazali, da se večina ljudi bolj zaveda stvarnih sprememb in čuti potrebo po prilagoditvi le-tim, kot pa nekateri predstavniki političnih struktur. S pristopom Slovenije v EU Trst ne bo več "obmejno" mesto, temveč mesto sredi razširjenega evropskega prostora. Kdor vztraja na preživelih obrambnih okopih, samo zavira razvoj, ki ga neizprosno terjajo novi časi in mladi rodovi.

PISMO AVSTRIJSKEMU KONZULU V TRSTU

SSO IN SKGZ ZA RADIO DVA

Predsednika SSO in SKGZ, Sergio Pahor in Rudi Pavšič, sta v ponedeljek, 10. t.m., izročila generalnemu konzulu Republike Avstrije v Trstu Hansu Sabaditschu dopis, v katerem izražata zaskrbljenost slovenske narodnostne skupnosti v Italiji v zvezi z ukinitvijo finančne pomoči slovenskemu Radiu dva v Celovcu, ukinitve katerega bi bila za slovensko narodno skupnost ogromna škoda. Po zgoščenih obnovi dogajanja okoli Radija dva in poudarku na odmevni opozorilni gladovni stavki zaposlenih in široki solidarnosti, ki so jo prejeli, SKGZ in SSO pozivata avstrijsko zvezno vlado, naj upošteva evropske sporazume, ki jih je ratificirala, in naj čimprej privoli v rešitev, ki bo na Koroškem zagotovila trajni celodnevni radijski spored v slovenščini. Prisotnost slovenščine kot manjšinskega jezika v javnosti, pišeta Pahor in Pavšič, zahteva posebno podporo in posebno zaščito.

SSO in SKGZ pri tem izrekata slovenski manjšini v Avstriji podporo in solidarnost v boju za zagotovitev življenja manjšinskemu radiu in prosita konzula Sabaditscha, naj pomaga pri rešitvi za slovensko manjšino na Koroškem tako pomembnega vprašanja.

POZNO SPOMLADI

PRIPRAVE NA UPRAVNE VOLITVE

Politične stranke se v Italiji čedalje bolj vneto pripravljajo na upravne volitve. Datum še ni natančno določen, vendar se zdi, da bo prvi krog 11., drugi pa 25. maja. V Dolini Aostii in v Furlaniji-Juljski krajinji bodo deželne volitve. Slednje pobjube zadevajo naše slovenske volivce, saj bi med drugim bil skrajni čas, da bi v deželni zboru spet imeli primerno število svojih zastopnikov.

Obnovili bodo tudi 12 pokrajinskih svetov, med njimi pokrajinske svete v Rimu in Palermu. Upravne volitve bodo dalje v 467 občinah, med njimi je tudi Videm. Tu v zadnjem mandatu županuje predstavnik Severne Lige Cecotti, ki bo verjetno spet kandidiral. Vseh volilnih upravičencev je 13,5 milijona, kar pomeni, da bo šlo za pomemben test političnega razpoloženja italijanskega volilnega zbora.

DL

IRAK / VOJNA ALI MIR?

FRANCIJA, NEMČIJA IN RUSIJA ZA MIRNO REŠEVANJE KRIZE

BREDA SUSIČ

Powellov nastop v Varnostnem svetu, kjer je predložil dokaze o tem, da Irak razpolaga z orožjem za množično uničenje, je imel funkcijo prepričevanja ne samo ameriške javnosti (ki je tudi razdeljena) o upravičenosti linije lastne zunanje politike, pač pa tudi pridobivanja novih zaveznikov predvsem v Evropi. Oboje je ZDA tudi uspelo: nekatere države so bolj odločno stopile na njihovo stran, med katerimi je na primer Italija - saj je Berlusconi postal neke vrste Bushov odposlanec z

gajo s pravico do veta. Nemčija in Francija sta pripravili načrt za rešitev krize, ki predvideva številčno okrepitev misije oborožitvenih nadzornikov in napotitev enot modrih čelad v Irak. Putin je ome-

di brez pristanka OZN. Prav v tem primeru bi veto pomenil, da se Francija in Rusija odpovedujeta katerikoli vlo-

gi pri razdeljevanju vplivnih sfer v bodočih geopolitičnih ravnotežjih na območju Bližnjega vzhoda. V primeru vojne se bodo namreč ZDA za vsa naslednja leta trdno zasidrala na področju, kjer bodo lahko nadzorovala tržišče petroleja, Irak bo postal neke vrste ameriški protektorat. Vprašanje je, če si Rusija in Francija lahko dovolita, da bosta izključeni iz te igre. Tudi Bagdad se je verjetno zavedal nad-

Colin Powell

vse delikatnega trenutka in je v nedeljo predložil dokumente o bakteriji vrančnega prisada in o raketah al fatah in al sumud, napovedal je oblikovanje iraške komisije za iskanje vseh dokumentov, ki zadevajo prepovedano orožje, in obljubil, da bo do petka posredoval odgovor v zvezi s preleti vo-hunskih letal U2 preko iraškega ozemlja, kot to od nje-ga zahtevajo ZN.

njeni načrt podprl. Francija je v ponedeljek v zvezi NATO vložila veto na ameriško zahtevu za zaščito Turčije v primeru vojne v Iraku, pridružila pa se ji je tudi Belgija.

Sergio Romano, prodoren analitik mednarodne politike, pa je ocenil, da so se v zadnjih dneh omajale pozicije nasprotnikov vojne. Če bo prišlo do soočenja v VS, je zelo verjetno, da se bo Kitajsta vzdržala, veto Rusije in Francije pa je še pod vprašajem. Nihče se namreč ne čče dokončno zameriti ZDA, ki se v tej situaciji obnašajo kot svetovni imperij in ki so zato zmogljivi začetni vojno tu-

nutka in je v nedeljo predložil dokumente o bakteriji vrančnega prisada in o raketah al fatah in al sumud, napovedal je oblikovanje iraške komisije za iskanje vseh dokumentov, ki zadevajo prepovedano orožje, in obljubil, da bo do petka posredoval odgovor v zvezi s preleti vo-hunskih letal U2 preko iraškega ozemlja, kot to od nje-ga zahtevajo ZN.

Na katero stran se bo v naslednjih dneh prevesila tehtnica, bo torej še najbolj odvisno od tega, če in koliko bo blok Francija-Nemčija-Rusija nastopil kompaktno in odločno.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

PROTI RASTOČEMU NEZAUPANJU V SVETU

Medtem ko se prav v naših krajih razmere razveseljuje odpirajo na bolje, tega ne moremo trditi za dogajanja v svetu. Enkratne so možnosti, ki jih je z novo upravo dobila Gorica, podobno pomenljivi so v odnosu na slovensko manjšino premiki in zasuki v Trstu. Kdo poreče, da je narodna manjšina premalo vplivna, da bi lahko z njenimi, se pravi našimi očmi ocenjevali dogodke. In vendar je prav manjšina še kako zanesljivo merilo, saj odnos do nje zrcali tudi vse ostalo: odnos do sosednje Slovenije, do odpiranja proti Vzhodu in do zamisli, kakšna naj bi bila tudi navznoter nova Evropa. Kot rečeno: kot se razmere v naših krajih pospešeno in kar presenetljivo izboljšujejo, tako z dogajanja v svetu nikakor ne moremo biti zadovoljni.

V svetu kot da vse bolj raste nezaupanje, tisto nezaupanje, ki ima najrazličnejše oblike, deluje pa v vseh primerih enako. Oddaljuje države od drugih držav in civilizacije od drugih civilizacij, vse več je tudi govora o različnih verah, kot da bi bile tudi one medsebojno oddaljene. Potem ko so bile Združene države Amerike napadene, so polagoma izoblikovale stališče o t.i. "preventivnem napadu", kar pomeni, da je upravičeno in nujno napasti državo, ki bi lahko načrtovala napad s svoje strani. Jasno je, da je v tem trenutku mišljen Irak, toda v zvezi z njim so bili omenjeni vsaj še Iran, Severna Koreja in Indonezija. Doktrina "preventivnega napada" je sila dvorzna in je sprožila dosti ugovorov, toda čas teče dalje. Ugovori so se utrudili, "pre-

ventivni napad" pa je ostal in deluje. Dejstvo je, da gre za skrajno obliko nezaupanja in nezaupljivosti, ki dosledno zvišuje temperaturo napetosti v najširših prostorih. Zamisel "preventivnega napada" lahko na ta način postane pravilo za prihodnje urejanje sveta in kot takšno veljavno za vse več držav. Zato sploh ne preseneča nedavna izjava Severne Koreje, da utegne "preventivno napasti" ameriške sile, če bi se pokazalo, da bi te zares hotele bombardirati njen, se pravi korejski jedrski reaktor. "Preventivni napad" postaja torej širše zanimiv ter daje rastočemu nezaupanju prostor in krila. Sedaj lahko samo še čakamo, kdaj bosta pričela o "preventivnem napadu" glasno razmišljati še Indija in Pakistan, pa še kdo drug.

Nezaupanje v svetu na vsak način prehitro narašča, pri čemer želi še razširiti območje svojega delovanja. Trenutno je, kot vidimo, do vojnih operacij le še korak. In zato bi se morali nad tem dejstvom vsi dosti globlje zamisliti. Nezaupanju namreč ne bi smeli več dati toliko prostora in možnosti, sicer se ne bo nihče več počutil varnega v odnosu do nikogar. Nezaupanje je skrajno nevarno, saj dobesedno ruši vsa utešena in uveljavljena pravila sobivanja v svetu. Želi stopnjevati vsakovrstna sumničarjenja do tiste skrajne mere, da ta že posežejo po uporabi sile in ogrozijo mir. Kaj takega pa zares ne bi bilo priporočljivo dopustiti. To bi že pomenilo zdvorniti o človeku.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZI KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

INTERVJU / ČRTOMIR ŠPACAPAN

SAMO ENOTNI LAHKO USPEVAMO

JURIJ PALJK

Na prijateljskem srečanju, ki ga je nedavno v Prečniku priredila stranka Slovenska skupnost, ste dejali, da bi sami in vaš urad radi bili za vse enakopravno stičišče Slovencev v svetu in v zamejstvu. Razložite nam to svojo vlogo!

Svojo vlogo razumem predvsem tako, da bi bil neko stičišče vseh idej, vseh pobud in prenosov misli - in pa tistega, kar si zamejci in Slovenci drugje po svetu želijo -, od njih do naše vlade, do naših ustreznih organov, parlamenta in pa seveda do ljudi, do Slovencev, ki živijo v matični deželi. Prepričan sem, da ne poznajo dovolj problematike manjšin, kot tudi verjetno obratno. Pravzaprav je moj apel večplasten. Prvo je gotovo informacijski, saj bi želel, da bi bil naš urad nekaka informacijska baza za pretok informacij od matične države k manjšinam in od manjšin k matični državi. Mislim, da bi se dalo s tem tudi bolj uskladiti delovanje naših služb in ministrstev, kar smo nekako že v samem začetku tudi zastavili. Očitno je, da bomo uspeli uskladiti vse te programe, ki jih država nudi zamejstvu, in vse pobude, ki jih zamejstvo sproža. Sedaj sicer govorim, toda z velikim trudom in sodelovanjem se bo dalo marsikaj narediti.

Pred kratkim ste se sestali z goriškim županom Vittorio Brancatijem in po prijateljskem ter plodnem sestanku dejali, da boste kot državni sekretar veliko pomagali in tudi koordinirali usklajevanje sodelovanja na slovenski zahodni meji. Kako boste to počeli?

Moja bivša funkcija mi le nudi več odprtega prostora, ker programe, ki sem jih sam začrtal v preteklosti skupno z občinsko in pokrajinsko upravo v Gorici, lahko uresničujem tudi na državnem ni-

Državnega sekretarja Republike Slovenije in direktorja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu pri ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije Črtomirja Špacapana poznamo že vrsto let, saj je bil dolga leta novogoriški župan in tudi stalno prisoten v našem prostoru. Je dober poznavalec razmer v zamejstvu, saj ga na našo manjšino vežejo tudi dolgoletna prijateljstva. Zato se nismo čudili, če je bilo nedavno srečanje med njim in goriškim županom Vittorio Brancatijem prijateljsko in zato bolj plodno, kot bi sicer bilo. Za pogovor z njim smo se odločili predvsem zato, da bi nam na začetku svojega dela na odgovornem mestu v slovenski vladi povedal, kako namerava sodelovati z nami, pripadniki slovenske manjšine v Italiji.

bogatejši in predvidevajo veliko več možnosti za naše obmejno območje.

Naslednje leto državne meje med Slovenijo in Italijo zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo vsaj uradno več ne bo, pa čeprav ste sami v Gorici pravilno opozorili na dejstvo, da bo administrativna državna meja še nekaj časa ostala. Zato bi vas prosili, da našim bralcem razložite, kako pravzaprav bo z državno mejo.

Javnost je treba obvestiti, da ne bo šlo tako, kot si nekateri predstavljajo, da bomo 1. maja ponoči 2004 že nekako dokončno in fizično odpravili vse meje. Takrat bo odpadla carinska meja, dobili bomo pa t.i. prehodno, schengensko mejo, ki bo približno do leta 2006 - tega nihče še ne ve točno, saj bo odvisno od dogodkov - zadržala še nekaj policijskih enot na obmejnem prostoru in bo torej še vedno prihajalo do neke kontrole. To bo vsekakor velik napredek, saj bo pretok blaga in storitev bistveno hitrejši, po drugi strani pa bo še vedno ovira za t.i. maloobsejne prehode, kjer si želimo podaljšati urnike, kajti s tem dnevno še ne bodo definitivno ukinjeni dokumenti, ki omogočajo prehod meje, in bo treba vztrajati, da se okrepijo oz. podaljšajo urniki, o katerih že toliko časa govorimo. Prehodno obdobje bo torej še nekaj časa trajalo; Slovenija pa bo skušala čimprej doseči z EU sporazum, da bo ta meja postala dokončno odprta in tudi brez policijske kontrole.

Sami ste bili eden tistih ljudi, ki so državno mejo s tesnim sodelovanjem s sosedi na lokalni ravni skušali presežati. Boste to počeli tudi v prihodnje?

Ne glede na to, da bo kmalu padla fizična in administrativna meja, imajo nekateri še vedno mejo v zavesti, v glavah. Mislim, da se je treba zelo potruditi, da se ta meja preseže. Narejenega je bilo že veliko, saj menim, da je ta meja zlasti med mladimi generacijami bistveno presežena. Prepričan sem, da bo vključitev Slovenije v Evropsko unijo samo še korak naprej k temu, da bomo postali vsi enakopravni člani EU. Teh mejo verjetno v novejši zgodovini nikoli ne bo več.

V sami slovenski narodni skupnosti, ki živi v Italiji, ni jasnega odgovora na eno temeljnih vprašanj, ki jih bo prinesla odprava državne meje, in sicer: bomo po vašem mnenju pripadniki narodne manjšine še vedno narodna manjšina in kakšen bo takrat odnos Slovenije do nas?

Mogoče bo izzvenelo nekoliko čudno, toda država Italija bo ostala država Italija, država Slovenija pa država Slovenija. Zamejci se bodo verjetno imenovali drugače, še ve-

FOTO BUMBACA

dno pa bodo živeli v italijanski republiki. Odnos bo enak. Slovenci tu imamo svoj položaj, ki ga moramo ohraniti tako jezikovno kot kulturno; upam, da ga bomo okrepili tudi gospodarsko, tako da bo pravzaprav manjšina še večji most med matično državo in med sosedo Italijo, ki bo morala malo bolj spoštovati evropske zakone, kajti

V Evropi bodo najbolj uspešni tisti narodi, ki bodo imeli visoko razvito znanje, ki bodo znali to svoje znanje iztržiti ali prodati.

takrat bomo enakopravni partnerji v Evropi. Mislim, da bo manjšina zaradi tega imela manj težav ali pa bi jih vsaj morala imeti manj. V Evropi pač veljajo neka pravila, ki se jih bodo morali vsi držati, ne glede na to, ali smo majhna ali velika država. Pričakujem zelo velik pomen manjšine in okrepitev njene vloge v sodelovanju med Italijo in Slovenijo. Meja ni velik problem, ki bi ga tako težko prešli, kot je bilo lahko pred 30 ali 40 leti.

Prav gotovo odlično poznate stanje na Goriškem, saj ste dobesedno do včeraj tudi sami soustvarjali družbeno, kulturno in politično klimo na obeh straneh državne meje, ki se je še izboljšala po izvolitvi Vittoria Brancatija za goriškega župana. Katere so po vašem mnenju glavne naloge, na katere moramo biti kot Slovenci ob vstopu Slovenije v EU še posebej pozorni in pripravljeni?

Z vključitvijo v Evropo bomo Slovenci gotovo bolj pod pritiskom velikih narodov, kajti doslej so nas na neki način branile meje. Kmalu bo tu odprt prostor, v katerega lahko prodremo samo z znanjem. Zato se mi zdi velik uspeh ustanovitev

tretje slovenske univerze, da je sodelovanje tako s tržaško kot z videmsko univerzo zelo dobro; mislim, da bi lahko naredili neki miselni in tehnološki preboj, saj menim, da bodo v Evropi najbolj uspešni tisti narodi, ki bodo imeli visoko razvito znanje, ki bodo znali to svoje znanje iztržiti ali prodati. Ko se bodo združili potenciali v Sloveniji in Furlaniji-Juljski krajini, mislim, da se bodo lepo komponirali v lepo regijo, ki bi imela po mojem mnenju s sposobnostmi in znanjem ljudi, ki tu živijo, velike perspektive za prihodnost. Mislim, da je tu goriški župan naredil velike korake naprej; to samo potrjuje, da so bili programi, ki smo jih sprožili ob meji, zelo daljnosežni in da bodo prinesli tudi svoje rezultate.

Kot Goričan ste eden izmed tistih predstavnikov Primorske, ki imajo danes v slovenski vladi pomembno vlogo, kar je po našem mnenju izjemno važno, saj smo včasih ugotavljali, da nas je Ljubljana le prevečkrat "pozabljala".

Vaš komentar.

Mislim, da moramo vsi Primorci, ki smo v Ljubljani - in teh nas ni malo -, imeti nekaj svoje pripadnosti ne glede na to, da moramo v vladi delati enakovredno za vso Slovenijo. Kot pripadniki te pokrajine pa seveda lahko naredimo nekaj več. Gre namreč za stvari, ki so pomembne za vse ljudi, kot npr. avtocesta, Peti koridor, razvoj univerze itd. S kolegi, ki so na pomembnih mestih v državi, si bom še naprej prizadeval, da bo Primorska še nadaljevala s takim tempom, kot je začela, kajti konkurenca je tudi pri nas med različnimi regijami. Primorci smo kleni Slovenci in računam, da bomo to znali vnovčiti tudi v Ljubljani, čeprav se dostikrat nepotrebno prepričamo ali imamo razprtije, kot se je to zgodilo z univerzo. Ko je treba se boriti za skupne cilje, mislim, da smo v Ljubljani pripravljeni stopiti skupaj in narediti za ta del države čim več.

Pomembno je, da primorska univerza obstaja. Sedaj pa je pred nami naloga, da prenesemo del univerze na Goriško.

Absolutno! To je gotovo zgodovinski dogodek ne glede na to, da je prišlo pri konceptu do razhajanj. Mislim, da bo Nova Gorica enakopraven partner pri univerzi in da bo s tem samo pridobivala. Ščasom bo to gotovo eden izmed temeljev za razvoj celotne Primorske, od Bovca pa tja do Pirana.

Bi morda lahko povedali, kako boste skušali vzpostaviti stik s slovenskimi zdomci, med njimi tudi tistimi našimi nesrečnimi rojaki, ki bi se radi vrnili v Slovenijo, a se žal zaradi pomanjkanja materialnih sredstev ne morejo? Bi se po vaše dalo kaj več storiti zanje?

V bistvu sta dve realnosti: ena je zamejska, ki je čisto drugačna kot tista v Argentini ali drugih daljnih državah, kjer je tudi situacija drugačna. Zgodovina se je popolnoma spremenila: če so naši dedje in predniki odhajali po prvi ali drugi svetovni vojni v države, ki so bile nekako na vrhuncu svoje moči, se sedaj zgodovina obrača in veliko ljudi bi se rado vrnilo v Slovenijo. Naša država je v zadnjih letih le dosegla izjemen napredek in se približala povprečju evropskih držav. Na uradu smo že imeli izkušnje z ljudmi, ki bi se radi vrnili domov iz Argentine, kjer je kriza, in smo zato vzpostavili posebne mehanizme in službe, ki omogočajo tem ljudem, da se lahko vrnejo. Je pa tu veliko problemov, zlasti birokratskih, ki lahko nastopajo zaradi npr. državljanstva, dokumentov, stanovanja in zaposlitve. Vendar mislim, da je v Sloveniji veliko posluha in veliko ljudi je celo osebno pripravljenih sprejeti tiste, ki bi se želeli vrniti v matično domovino. Mi pa jim lahko pomagamo tudi s finančnimi sredstvi, saj so nekateri v taki finančni stiski, da si tega ne morejo privoščiti, imajo pa tu sorodnike, ki so pripravljeni jih sprejeti medse in jim omogočiti, da si tu ustvarijo novo življenje. To smo dolžni storiti tako na uradu kot tudi na splošno. Zadeve urejamo tako, da bodo te možnosti veliko večje, kot so bile doslej.

Ko vam na začetku zahtevnega dela na odgovornem mestu želimo veliko uspehov in vsega dobrega in vas seveda iskreno vabimo tudi v prihodnje v našo sredo, bi vas prosili, gospod Črtomir Špacapan, da nam in našim bralcem kot visok predstavnik Slovenije ob koncu pogovora poveste kaj bodrilnega, ker smo prav takih besed sami najbolj potrebni.

Moja največja želja je ta, da bi se Slovenci ne delili, da bi bili pov-

Primorci smo kleni Slovenci in računam, da bomo to znali vnovčiti tudi v Ljubljani, čeprav se dostikrat nepotrebno prepričamo.

sod, ne glede na različne potrebe na preteklost oz. na razvoj naše države, enotni, in to ne le samo takrat, ko gre za velike stvari, ampak tudi ko gre za drobne stvari. Prizadeval si bom, da bo ta enotnost čim večja, saj samo enotni mali narod, če lahko tako rečemo, uspe v tej veliki evropski in svetovni družini. Slovenci se moramo nekoliko bolj samozavestno obnašati. V zgodovini smo dokazali, da smo sposobni narediti marsikaj. Vsem bi položil na srce, da se čim manj kregamo in da si skupaj čimbolj prizadevamo, da bi tako Slovenija kot vsi Slovenci, ki živijo po svetu, živeli čimbolj strnjeno in - konec koncev - čimboljše.

Najlepša hvala za čas, ki ste si ga vzeli za nas in za pogovor!

DAN ODPRTIH VRAT ŠKOFIJSKE KLASIČNE GIMNAZIJE V ŠENTVIDU

VSESTRANSKO RAZVIJANJE USTVARJALNOSTI MLADIH

JAKOB MÜLLER

Prvega februarja so si številni učenci in učence, ki letos končujejo osemletno osnovno šolanje, skupaj s starši ogledali Škofijsko klasično gimnazijo v Ljubljani in se seznanili z njenim učnim in vzgojnim delom. Škofijska gimnazija, enota Zavoda sv. Stanislava, katero letos obiskuje 670 dijakov in dijakinj, nudi popolni gimnazijski program Ministrstva za šolstvo, povrh pa imajo vsi razredi latinščino in verouk, v eni vzporednici pa tudi grščino. Prvi tuj jezik je angleščina, od ostalih jezikov pa poučujejo tudi nemščino, francoščino in španščino. Vsi naravoslovni predmeti imajo kabinete z laboratoriji. Z računalništvom se dijaki in dijakinje lahko seznanijo oz. dopolnijo svoje znanje na enotedenskih seminarjih, ki ga zaključijo s tremi nalogami: besedilno, grafično in plakatno. Pomembna izobraževalna in vzgojna vsebina gimnazije je tudi glasba. Vsi, ki imajo posluš, pojejo v šestih zborih ter veliko nastopajo ob šolskih, cerkvenih in državnih praznikih. Po prvem letniku odide zbor Škofijske klasične gimnazije na turnejo po Evropi ali drugih kontinentih. V okviru Zavoda sv. Stanislava deluje tudi Glasbena šola, na kateri poučujejo 12 glasbil in solopetje, obiskuje pa jo lahko vsakdo, ki napravi sprejemni izpit. V ateljeju gimnazije, ki ga vodi akad. slikar Darko Slavec, pa lahko razvijajo svoje likovne sposobnosti dijaki in dijakinje škofijske gimnazije in člani društva Megaron, ki združuje nekdanje učence in učence gimnazije.

Gimnazija ima tudi bogato in moderno opremljeno knjižnico, ki se imenuje po Antonu Brezniku, znamenitem slovenskem jezikoslovcu.

Njen fond obsega že 32.000 knjig, 175 naslovov tekoče periodike, pa tudi zgoščenke, diapozitive in zemljevide. Veliko gradiva dobi knjižnica iz zapuščin nekdanjih učencev, veliko periodike pa jim odstopajo tudi nadškof v pok. dr. Alojzij Šuštar ter ameriško in nemško veleposlanstvo.

Dijaki in dijakinje ŠKG imajo tudi bogat športni program. Na razpolago imajo tri športne dvorane in stadion. Ker je eden od profesorjev alpinist, imajo tudi dve plezalni steni, sicer pa poleg košarke gojijo predvsem rokomet, odbojko, nogomet in atletiko.

Na škofijski gimnaziji je izobraževanju enakovredna vzgoja, pri kateri ima pomembno mesto spodbujanje k duhovnemu življenju. V Zavodu sta kapela in cerkev. Pouk začnejo in končajo z enominutno molitvijo oz. meditacijo. Dva vikenda na leto ima vsak razred duhovna dneva, katerima na željo dijakov navadno dodajo še tretji duhovni vikend. Na leto ima gimnazija tri skupne sv. maše: ob začetku šolskega leta (v prvem tednu septembra), na god zavetnika sv. Stanislava in na praznik sv. Rešnjega Telesa. Enkrat na mesec imata po dva letnika v zavodski cerkvi skupno sv. mašo. Tema verouka v prvem letniku je soočanje s

samim seboj, v drugem letniku je Sv. pismo, v tretjem spoznavanje tujih verstev, v zadnjem pa aktualna verska in moralna vprašanja. Albin Kralj, prof. filozofije, ki je naši skupini predstavil škofijsko gimnazijo, je povedal, da je glavna oblika verouka dialog, seveda pa tudi testi in pisanje esejev. Dijaki prihajajo iz bolj ali manj vernih družin, nekateri so tudi neverni, vendar se vsi medsebojno spoštujejo in skorajda vsi imajo pri verouku oceno odlično.

Bolj oddaljeni učenci lahko stanujejo v Jegličevem dijaškem domu Zavoda sv. Stanislava. Letos je takih 210. V domu imajo stanovanje, hrano ter učno, vzgojno in duhovno vodstvo. Cena celotne mesečne oskrbe je 140 evrov na osebo. Poleg ravnatelja skrbijo za domovce še 9 vzgojiteljev oz. vzgojiteljic, 1 nočni vzgojitelj in 1 spiritual.

Po pouku, ki traja od 8. do 14. ure, imajo od 16. do 19.30 obvezno učenje ob prisotnosti vzgojiteljev. Pred poukom imajo skupno jutranjo molitev v kapeli, večerno molitev pa imajo po vzgojnih skupinah, v katerih so skupaj fantje in dekleta, ki sicer stanujejo v ločenih nadstropjih. Enkrat tedensko ima vsaka skupina tematsko srečanje, ki ga vodi vzgojitelj. Po večerji imajo

prostočasne dejavnosti: gospodinjski krožek, športne igre od nogometa do šaha, francosko konverzациjo, gledališki krožek, kreativne tehnike, pouk kitare, foto krožek in prostovoljno socialno delo, ki se ga udeležujejo tudi dijaki-nedomovci. Za socialno delo se izobražujejo z notranjimi in zunanji predavatelji, v izkušenskih delavnicah (delo na sebi) in v pogovorih z mentorji. Sicer pa učno pomagajo sošolcem, osnovnošolcem dveh ljubljanskih šol, pa slepim, gluhih, bolnim, duševno prizadetim, ostarelim... Letos bo skupina desetih prostovoljcev in prostovoljk že tretjič odšla za dva meseca v severo-zahodno indijsko državo Meghalaya, kjer delajo s 110 slepimi oz. gluhih otroki.

V škofijski gimnaziji si mladi bogatijo um, razvijajo svoje sposobnosti, poglobljajo svojo duhovnost ter rastejo v osebnosti.

UMRL JANEZ POGAČNIK

6. februarja je umrl mag. Janez Pogačnik, župnik v Trnovem v Ljubljani. Pokojni je bil izjemno sposoben in delaven človek, ki se je še posebno izkazal pri vodenju župnije Trnovo. Bil je dolgoletni član različnih cerkvenih komisij in svetov. 14 let je urejal revijo Oznajevalec, vrsto let pa je bil tudi urednik revije za pastoralna vprašanja Cerkev v sedanjem svetu. Tri mandate je bil tudi predsednik Komisije za kulturo pri Slovenski škofovski konferenci.

Ob delu na verskem in cerkvenem področju je bil Pogačnik zelo dejaven tudi v širšem kulturnem in družbenem življenju. Tesno je bil povezan s krogom kulturnikov okrog Nove revije in zelo dejaven član Demosa. Lahko rečemo, da je bil eden glavnih povezovalcev med laizirano in laično kulturo na eni ter med vero in Cerkvijo na drugi strani.

TRŽAŠKO ŠKOFIJSKO ZBOROVANJE

POMEN DIALOGA Z OKOLJEM IN PROBLEMI SLOVENSКИH OBČESTEV

V okviru priprav na drugo škofijsko zborovanje tržaške Cerkev je v nekaj dneh prišlo do dveh pomembnih srečanj. V petek, 7., in soboto, 8. t.m., je na tržaški Pomorski postaji in v stolnici sv. Justa potekalo drugo skupno srečanje (prvo je bilo 21. junija lani), posvečeno odnosu med Cerkvijo in krajevno stvarnostjo. Na petkovem srečanju na Pomorski postaji je don Paolo Doni številnim udeležencem postregel s predavanjem, v katerem je nakazal smernice, po katerih naj poteka dialog Cerkev s svetom. Da bi se Cerkev uspešno spustila v dialog s svetom, je potrebno, da se jasno zaveda lastne identitete in poslanstva, da nima dvoiličnih namenov in da se zaveda kompetenc krščanskih skupnosti, ki se ne omejujejo samo na zakristijo, ampak zajemajo vso človeško in socialno problematiko. Kriteriji za razvoj takega odnosa, je še dejal predavatelj, morajo biti etične vrednote, v prvi vrsti resnica, pravičnost, ljubezen in dobrota ter svoboda. Kar se pa tiče metode, po kateri naj se razvija dialog Cerkev s svetom, je don Paolo Doni poudaril pomen razpoznavanja: to je proces, ki nam omogoča, da presodimo pravilnost neke izbire, pobude in strukture. To zahteva zelo natančen znanstven pristop: najprej je treba objektivno poznati dejstva, nato se poglobiti v luči evangelija, etike ali morale, ki iz tega izhajajo, ter smernic, ki jih daje Cerkev, na osnovi tega pa podati etično oceno dejstev in se ustrezno opredeliti.

V okviru dela po skupinah, ki je sledilo predavanju, je skupina openske dekanije obravnavala vprašanje odnosa med različnimi kulturami in etničnimi skupnostmi, ki so prisotne v tržaškem mestu in na teritoriju. Pri tem je bilo zlasti poudarjeno vprašanje odnosov

med pripadniki različnih narodov (konkretno slovenskega in italijanskega) v sami cerkveni skupnosti, v župnijah, ki so v bistvu vse narodnostno mešane. Še posebej je bil izpostavljen problem jezika, npr. v župnijskih pastoralnih svetih ali pa pri sv. mašah. Priporočljivo bi bilo, je bilo med drugim rečeno, da bi se člani pastoralnih svetov, predvsem pa duhovniki italijanske narodnosti vsaj pasivno naučili slovenščine. Člani skupine openske dekanije so podane predloge strnili v poročilo, ki je bilo prebrano na skupnem molitvenem srečanju v stolnici sv. Justa v soboto, 8. t.m.

Škof Ravignani pa se je v nedeljo, 9. t.m., v openskem Marijanišču srečal s predstavniki slovenskih verskih občestev okoliških župnij Krasa in Brega. Iz enajstih poročil posameznih župnij izhaja, da so problemi v bistvu slični: mladi se po birmi večinoma oddaljijo od Cerkev, župnijske skupnosti (in duhovniki z njimi) se starajo, sodelovanje med župnijami ni še zadovoljivo, tudi ljudje niso pripravljeni iti iz svoje vasi v drugo vas k maši idr. So pa tudi pozitivne ugotovitve, saj se marsikje kljub težavam ohranjajo živahne verske skupnosti. Odprto ostaja vprašanje oblikovanja pastoralnega načrta oz. prestrukturiranja po zamisli oblikovanja nekaterih središč (na Krasu, Bregu in v mestu), kjer naj bi potekala pastoralna dejavnost. Poudarjen je bil tudi pomen tesnejšega sodelovanja s skavtsko organizacijo, kakor tudi pomen različnih služb, ki jih lahko, s primerno izobrazbo, opravljajo krščanski laiki (npr. diakonat in kateheza). Prihodnjo nedeljo, 16. t.m., pa se bo v Marijinem domu v ulici Risorta škof srečal s slovenskimi verskimi občestvi mestnih župnij.

12

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

6. NAVADNA NEDELJA

"Zunaj tabora naj bo njegovo bivališče" (3 Mz 13, 46)!

"Blagor tistemu, ki ... so mu grehi odpušteni" (Ps 32, 1).

"Vse delajte v Božjo slavo" (1 Kor 10, 31).

"Hočem, bodi očiščen" (Mr 1, 41)!

Ves kulturni svet skoraj brez izjeme hvali pogumne ljudi, kot so: dr. A. Schweitzer, p. Damian Deveuster, mati Terezija iz Kalkute, Follerau. Občudujemo jih namreč zaradi njihove junaške vere v boju proti gobavosti, aidsu, raku ipd.

Gobavost je nekoč veljala za najhujšo bolezen. V duhovnem smislu pa so primerjali težki greh gobavosti.

No, že pri Mojzesu, a tudi v Jezusovem času, so tovrstne bolnike enostavno izločali iz skupnosti, iz družin, iz naroda in jih pognali v puščavo ali vsaj daleč proč od ljudi. Bili so socialno nevarni.

A tudi danes je gobavost še razširjena. Bolničar mi je pred leti pripovedoval, kako je skupaj z drugimi delovnimi tovariši, ki pa so bili cepljeni proti tej bolezni, nosil gobavce z ladij vsakič, ko so priplule v tržaško pristanišče, v po-

seben oddelek neke bolnišnice, od koder so jih nato pošiljali v druga pristaniška mesta, ki so bila opremljena za tovrstne bolnike.

Čeprav je zdravilo proti tej bolezni na razpolago in razmeroma ceneno, si ga vsi bolniki ne morejo privoščiti. Zato so ohranili še danes "Dan gobavcev". Letos je bil 26. januarja, zato da nas spomnijo na dolžnost, da pomagamo tudi z darovi tem sestram in bratom.

Danes se je gobavosti pridružila bolezen aidsa. Za boj proti njej, prav kakor proti raku, kugi in drugim boleznim, ki množično uničujejo človeštvo, deluje cela armada strokovnjakov.

Pa ti pride vmes Jud, Jezus po imenu, brez zdravil, v trenutku, mimo vseh legalnih predpisov o higieni, o čistosti telesa in se človeka, ki je padel pred njim na kolena in ga prosil: "Če hočeš, me moreš očistiti", kljub strogi prepovedi se dotakne z roko in mu kratko reče, skoraj mimogrede: "Hočem, bodi očiščen!" Gobe so takoj izginile po usmiljenju tega moža in gobavec je bil očiščen (Mr 1, 41-42).

Jezus včasih opomni druge bolnike ali vernike grešnike, naj ne grešijo več, da se jim ne zgodi še kaj hujšega (Jn 5, 14; 8, 11). Pri drugem izrecno pove, ko vidi staro človeško bolezen, ki krivično sodi bližnjega, češ da je velik grešnik, če je tako ali drugače bolan, da ni grešil ne on (sleporojeni) in ne njegovi starši (Jn 9, 3), če trpi.

Ko Jezus zdravi bolnike, ne daje posebnega poudarka telesnemu zdravju, pač pa ozdravljenega človeka vrne v družbo enakopravnih, živih ljudi, ki naj živijo kot Božji otroci. Gobavce in težko bolne so namreč večkrat prištevati

med žive mrliče. Ker pa Bog ni Bog mrtvih, marveč živih (Ps 115, 17; Mt 22, 32), so jih imeli za mrtve tudi v očeh Boga. Tako so bili skrajno zapuščeni ter predani na milost in nemilost ljudi in bolezni. Zaradi tega so morali, ko so uzrli že od daleč človeka, vpiti: "Nečist, nečist!" (3 Mz 13, 45), s čimer so same sebe še dodatno poniževali.

Gobavca iz današnjega evangelija presune najprej Jezusova usmiljena roka, ki se ga, nečistega, prijateljsko dotakne; nato še njegove besede: "Hočem, bodi očiščen!" (Mr 1, 41). Ne zmeni se pa za Jezusovo prepoved oznanjevanja čudeža. Jezus namreč ne mara delati čudežev zaradi čudežev, marveč želi polagoma vzpostaviti sinovsko razmerje, toplino in prisrčnost Očeta, tudi, in zlasti v trpljenju in preizkušnjah. Ozdraviti želi celega človeka, notranje rane in nesmisel, greh, smrt Boga v njegovem srcu. Gane nas Jezusova ljubezen do človeka zato, ker stegne svojo roko k nam ter nam pride prvi naproti.

List Hebrejcem nam slika Jezusa, kako gre ven iz šotorišča, kamor so nosili sežigat trupla živali, ki so jih prej darovali v templju. Zunaj mesta je izločen in preklet tako, da dotrpi na križu, "da bi ljudstvo posvetil s svojo krvjo. Pojdimo mu torej naproti, ven iz šotorišča, in prenašajmo njegovo sramoto" (Heb 13, 12-13).

Podobno so trpeli vsi Jezusovi prijatelji, tudi sv. brata Ciril in Metod, Grka, a čudovita apostola Slovanov in sozavetnika cele Evrope (14.2.).

Izprosimo si ljubezni tudi do najbolj zavrženega človeka. Moč za to nam daje Jezus.

V SKLOPU 33. KATEHETSKEGA TEDNA

ITALIJANSKA ZVEZA KATOLIŠKIH TEDNIKOV

SLOVENSKI KATEHETI TUDI V GORICI

Od 2. do 8. februarja je na Mirenskem gradu potekal 33. katehetski teden. Zanimivih predavanj in delavnic se je udeležilo nad 80 katehistov (duhovnikov, redovnikov in laikov). V njihov pestri program so vključili tudi obisk "čez mejo".

V sredo, 5. februarja, so tako obiskali duhovnjaki sv. Ivana v Gorici in se dalj časa ustavili na pogovoru, ki je potekal v bližnjih prostorih Doma Franc Močnik.

Namen obiska je bil - v okviru razprav glede uvajanja verouka v državni šoli, ki so v Sloveniji zelo aktualne - seznaniti se z našimi ministrskimi programi v šolah vseh stopenj. Navzoči so govorili o pristojnosti verouka v šolah in v župniji, o vsebinah, ki se obravnavajo, o tem, kakšna načela veljajo, pa še o tem, kako verouk v šoli dopolnjuje župnijsko katehezo, kako so učenci vključeni v župnije in kakšne ponudbe imajo na izbiro v župniji; govorili so tudi o izobrazbi in izpopolnjevanju veroučiteljev.

Za nižje in višje srednje šole je spregovorila prof. Mi-

rjam Bratina Pahor, ki je s svojo dolgoletno izkušnjo kot veroučiteljica na tržaških in goriških šolah ter kot katehistinja v župnijah (v Sloveniji in v našem zamejskem prostoru) zadela v črno. Potem ko je zelo obširno prikazala stanje veroučiteljev in odgovarjala na vprašanja, so se ji udeleženci zahvalili z dolgim aplavzom.

Svoje izkušnje in programe sta predstavili še za osnovne šole veroučiteljica Verena Čevdek, za otroške vrte pa veroučiteljica Katerina Ferletič.

Prisotna sta bila tudi p. Mirko Pelicon in g. Marjan Markežič, ki je v cerkvi povedal nekaj besed o tem kraju. Ker so bili slovenski katehisti zainteresirani tudi za revije Pastirček, je g. Markežič v dvorani spregovoril tudi o tej otroški reviji in izdajah Goriške Mohorjeve družbe. Obisk se je končal prav z ogledom obnovljenih prostorov Katoliške knjigarne na Travniku v Gorici oz. sedeža revije Pastirček in Goriške Mohorjeve družbe.

IZ GORICE NOV IZZIV ZA EVROPO

DANIJELO DEVETAK

Uredniki in časniki 18 katoliških tednikov iz severovzhodne Italije so se v petek, 7. l.m., prvič srečali v Kultur-nem centru Lojze Bratuž v Gorici na posvetu Italijanske zveze katoliških tednikov FISC (Federazione italiana settimanali cattolici). Ti tedniki v italijanskem, slovenskem in nemškem jeziku želijo prinašati med ljudi iz Furlanije-Juljske krajine, Veneta in Tridentinskega vsak teden verske vsebine in biti most med ljudmi in Cerkvijo. Mostove pa želijo vse bolj postavljati tudi med osebe, ki pri teh tednikih delajo, da bi tako bili učinkovitejši, krepkejši in glasnejši, ko gre za skupna sporočila in boje.

Srečanje je s pozdravom v Gorici več kultur in več jezikov uvedel glavni organizator dneva, Andrea Bellavite, urednik goriškega škofijskega tednika Voce Isontina. Da bi navzoči začutili utrip Gorice kot stičišča kultur, je že na začetku dal besedo prav predstavnikom slovenske in furlanske narodnostne skupnosti. Naš urednik Andrej Bra-

tuž je v slovenščini poudaril srednjeevropski in oglejski duh, ki povezuje naše dežele od nekdanjih jih še danes spodbuja, da bi skupno razmišljali o svoji skupni prihodnosti. Učiteljica Anna Bombig pa je v furlanščini izrazila srčno voščilo, da bi se zbrani lepo znašli v Gorici, kjer v pričakovanju vstopa Slovenije v EU že dihamo zrak miru in bratstva, kjer pripadnike različnih narodov skrbno varuje svetogorska Mati Božja. Dobrodolno je prisotnim prinesel tudi goriški župan Vittorio Brancati, ki je podčrtal večstoletno sožitje med Italijani, Slovenci, Furlani, Nemci in Judi na Goriškem: "To je zgodovinska resnica!" Povedal je tudi, da je Cerkev lahko zgled vsem politikom, kar se tiče uresničevanja tega sožitja, ki se ne sme okrniti.

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je nato povabil prisotne h krajši molitvi za mir, nakar jih je pozval, naj odgovorno in marljivo posredujejo današnji družbi pogled na stvarnost v luči evangeljskega sporočila. Sledilo je srečanje pretežno tehnične narave o pripravi skupnih elektronskih arhivov, ki ga je vodil g.

FOTO BUMBACA

Ivan Maffei iz Tridenta.

Zelo pričakovano je bilo predavanje, ki ga je ob 17.30 imel evropski poslanec Demetrij Volčič. Iz svojega bogatega poznavanja mednarodnih političnih razmer je izluščil in kot izzive oz. vprašanja predstavil prisotnim nekaj tem, ki so po njegovem mnenju premalo prisotne v katoliških tednikih in ki bi jih bilo vredno poglobljati. Naj jih le bežno omenimo.

Svet se spreminja. O tem priča trenutni mednarodni zmedeni položaj glede vojne posega v Iraku, saj se po eni strani del Evrope - zlasti dve "lokomitivi" Nemčija in Francija - postavlja proti ZDA, obenem pa se večina držav, ki se bodo kmalu pridružile Uniji, opredeljuje za Bushevo politiko. Kam nas bo to privedlo? Pa še to: je pomembnej-

ša svoboda ali stabilnost, zlasti ko gre za pravice narodov do samoodločbe? Na novo je treba razmisliti, kaj pomeni narodna identiteta, pa tudi, kaj pomenijo univerzalne človekove pravice. Svet se vrti v treh različnih hitrostih; kaj nam to pomeni? Potrebno je si postavljati ustvarjalna vprašanja, npr.: Kaj bi se zgodilo, ko bi ZDA po 11. septembru 2001 ne usmerile vse svoje pozornosti v Irak? Odpirajo se tudi druga etična vprašanja, vezana na spremembe, ki so pred nami, še zlasti v času, ko se bo kopica vzhodnoevropskih držav polnopravno pridružila Uniji. Verjetno - je lepo in zgovorno sklenil Volčič - je treba izhajati iz svobode jaza, narediti korak do priznavanja bližnjega in nato hoditi v smer odgovornosti tudi do drugih.

ANALIZA SODOBNE SLOVENSKE DRUŽBE

KULTURNA VLOGA KATOLIŠKIH MEDIJEV (2)

BRANE SENEGAČNIK

Tu, vsaj po mojem, leži z mimikrijo neodvisnega novinarstva zagnjena, nevidna kleč, ob kateri se vedno znova razbijajo krhki zametki slovenske demokratične kulture. V perspektivi današnje politične, pa tudi vse bolj razredčene kulturne opozicije, so mediji v poosamosvojitvenem obdobju prepoznani predvsem kot dejavnik zavi-ranja demokratičnih sprememb in ohranjanja oblastnega, gospodarskega in kulturnega monopola, skratka kot nekakšen vitalni organ ohranjanja oblasti sil (zastrite) kontinuitete. Ko je opozicija pred nedavnim objavila spis-pek pogojev, ki bi omogočili njeno nadaljnje sodelovanje v političnem življenju, je prav zato vključila mednje tudi predlog o razdelitvi televizijskih in radijskih programov med pozicijo in opozicijo. Formalno gledano, je ta zahteva morda nesmiselna in daje vtis obupnega poskusa nekaj iztržiti od nepopustljivega zmagovalca. Toda njen pravi vsebinski namen je po mojem treba videti v tem, da se razjasni dejansko stanje in pokaže na resničnost. Ne le v krogih oblasti, temveč tudi v t.i. neodvisni strokovni javnosti je bil predlog seveda zavr-njen kot nedorečen, češ da

uvaja politizacijo medijev. Ta reakcija sloni na predpostavki, da trenutno stanje ni spolitizirano in bi se na ta način poslabšalo. Vendar isti medijski strokovnjaki, ali vsaj nekateri od njih, obenem sami vzdihujejo nad enostranskostjo medijev. In kaj ponujajo kot rešitev? Jasno: večjo profesionalizacijo in strokovnost, ki jo - to se razume - lahko zagotovi le isti gremij neodvisnih medijskih strokovnjakov in profesorjev kot doslej. Kakšen odgovor pa lahko pričakuješ, če vprašaš učitelja, kako komentira kritike svojih zvestih učencev?

Zato pa se lahko bolj kislom nasmihamo ob naivnosti komentarjev, ki jih berno v zadnjih številkah nekaterih redkih "nekooperativnih" (ali nekorporativnih) medijev (*Mag. Demokracija*), namreč da bi morale demokratične politične sile odstopiti od "starih" pozicij, zamenjati vodstvo in najti primerne teme in načine njihove predstavitve, ki bodo pritegnili nove volilce. Preprosto kot pasulj! Treba bi bilo, skratka, delovati bolj profesionalno in strokovno. Kaj pa to sploh pomeni? Ah, to bodo pač povedali "strokovnjaki"! In mogoče bodo povedali tudi, kdo naj to stori in kako,

kajne? In potem - bo kajpak vse drugače!

Prav ti komentari kažejo, da stari model dvojne igre deluje z nezmanjšano uspešnostjo in odkrivajo, kako globoko ter široko razprostranjeno je nerazumevanje bistva slovenske družbene situacije. Temeljni moment stvarnosti, v kateri živimo, je hoteni, skrbno negovani in še bolj skrbno prikrivani nespo-rarazum, ki pa je po drugi strani postal napol zavestna izbira in oblika razvoja narodove kulture: razvoja v smeri virtualnosti, navideznosti, kjer je resničnost s svojo neizprosno težo in zahtevnostjo, a tudi vznemirljivostjo, plodnostjo in osvobajajočo čistostjo na debelo pregrnjena s svojimi ponaredki, z delci te resničnosti, napihnjemimi v navidezno celoto, ki s slepečo varnostjo vodijo na pot osupljivega kulturnega osipa, življenju sovražnega shematizma in osiromašenja sveta.

Intelektualci in politiki, ki z neverjetno naglico menjajo svoja ostrina in odločna stališča, ki skačejo iz kritike totalitarizma v njegovo advokaturu s takšno naglico, da jim težko slediš iz meseca v mesec, ki te, skratka, vedno presenetijo, so v zgodovini samostojne Slovenije odigrali zelo pomembno vlogo: vendar so povsem nerazumljiv in nesmiseln pojav, dokler ne vidimo opisanega momenta vsiljenega nespo-rarazuma v ozadju. Ko pa ga opazimo, jih razumemo: so njegova pojavna oblika in generator.

DALJE

PRIČEVANJE IZ SVETE DEŽELE

PISMO IZ IZRAELA (20)

TEREZA SREBRNČIČ

Moji dnevi v St. Vincentu, ob robu "slavnega" Ain Karema, se počasi iztekajo. Že me sestre in drugi sprašujejo, kdaj odidem; mene pa se natiho polasča neka čudna misel: moraš se posloviti od teh svetih krajev, nekoliko preveč si se navezala nanje... Ne moreš v nedogled preživljati dopusta tukaj, obiskovati vse te slavne "postojanke" spet in spet, saj vse že kar dobro poznaš.

A otroci so mi prirasli k srcu, dežela tudi, se branim. Bazilika božjega groba, vsi mozaiki in vse te starodavne ikone, pa nepogrešljivi menihi in njihovo petje ter zlizan tlak, ki že stoletja nemo spremlja težo ljudi in čuti njihove skrite življenjske zgodbe - vse to in še ogromno drugega me nevezdržno zanima in privlačuje. To so enkratni posebni kraji, zmaguje v meni želja po vrnitvi, ko mislim na skorajšnji odhod. In koliko ljudi, ki tu živijo, že poznam, še premišlujem. Prejšnji večer sem ob vračanju z običajnega sprehoda srečala znano gospo, ki živi v Ain Karemu nad malim poštnim uradom, tik cerkve sv. Janeza Krstnika. S staro damo sem v teh letih obiskov že nekajkrat govorila in vedno tako, ob ključnih srečanjih, na ulici. Po rodu je iz Romunije, živi sama v družbi več različnih psov. Sosedje so se v zadnjem času ponovno sprli z njo, češ da njeni ljubljenci

preveč lajajo, bevskaajo in iz stanovanja neprijetno smrdi. Dama ima namreč vse živali kar pri sebi v bivalnih prostorih. Ima nekaj aristokratski videz, v staromodnih oblekah in je zelo posebna. Seveda se želi pogovarjati le po francosko. Pravi, da je bila po poklicu arhitektka in se je ukvarjala z obnovo starega dela mesta v Jeruzalemu. A sedaj, ko je v penziji, se je ne spominjajo več, toži, čeprav je veliko dobrega, koristnega naredila. In sosedje "so grozni": objublajo, da jo bodo tožili na sodišču zaradi psov. Skoraj celo uro mi tako v mraku govori, saj jaz kar ne pridem do besede v navalu njenega pripovedovanja. Občasno kliče svoje ljubljence, ki tekajo okrog, in jih miri, ko se spopadajo. Nepogrešljiva dama, saj vem, da jo vsako leto nekajkrat naključno srečam! Tudi s poštnim uslužbencem se že pozna, saj je vedno isti: srednjih let, z naočniki in zagorelo kožo, ima namazane črne lase in nekoliko strog izraz. A iz leta v leto postaja bolj prijazen, da se zdaj že posmeje in kako tudi rečeva. Kot tudi z gospodarjem trgovinice z jestvinami, ki že navsezgodaj zjutraj prodaja tudi časopise. Pozdravlja me, ko grem mimo. Nekako si postajamo z mnogimi znanci bolj domači, saj nisem turistka, ki pride in gre. Tudi mlajši lastnik renomirane restavracije že vljudno pozdravlja, ko tečem mimo in se vedno podajam v

park okrog Jad Vašema za daljši sprehod. Tu srečujem tudi iste rekreative, ki kot jaz tečejo in z nasmeškom pokimajo. Starejša gospa z možem se je celo ustavila in me po hebrejsko ogovorila, kot da je samo po sebi umevno, da ta jezik znam.

Z osebjem in prostovoljci v St. Vincentu ter z redovnicami smo seveda stari znanci in prijatelji, to je samo po sebi umevno... Le s. Auroro iz Libanona letos pogrešam, saj so jo menda premestili v Egipt, v Aleksandrijo. Po večletnem obdobju v Ain Karemu so je poslali v Betanijo. Tam imajo sestre ogromno hišo s parkom. Vso so jo obnovile v svetem letu 2000, da bo zaživela od romarjev in turistov. A po 28. septembru tistega leta, ko je ponovno izbruhnila intifada, je prihod obiskovalcev popolnoma zamrl in z njim tudi dohodek. V ustanovi imajo sestre dom za palestinske dečke, ki so iz revnejših družin in med šolskim letom tu prebivajo, da lahko obiskujejo šolo. Delo s turisti naj bi omogočalo to karitativno dejavnost, a stvari so se obrnile na slabo in ustanova preživi lahko le z darovi iz tujine. Za to pa vneto skrbi Italijanka s. Giuseppina, ki vodi hišo, a je tudi učila s. Auroro italijansčine in to zelo uspešno. Ob obisku pri njih mi je s. Giuseppina priporočala: "Naj pridejo romarji k nam, saj si videla, kako lepe sobe imamo in smo na čudovitem področju, kakšen razgled imamo!" Romarjev pa za sedaj ne bo, vsi vemo.

DALJE

5

ČETRTEK,
13. FEBRUARJ
2003

PODVIČ TRŽAŠKE KNJIGARNE

DVE PRIREDITVI

ZANIMIVA PUBLIKACIJA
KNJIŽNICE ANNALES

DVOJEZIČNI IZDAJI KOSOVELOVIH LIRIK

Tržaška knjigarna je v sodelovanju s tržaško italijansko založbo Il Ramo d'Oro poskrbela za lep podvig, in sicer za izdajo dveh dvojezičnih, slovensko-italijanskih publikacij s prevodi poezij Srečka Kosovele. Gre za knjigo z naslovom *Il mio canto - Moja pesem*, kjer so zbrane t.i. Kosovelove baržunaste lirike, in za knjigo z naslovom *Kons.*, kjer so zbrane njegove konstruktivistične pesmi. Za prevod vseh pesmi je poskrbela Jolka Milič, ki je za omenjeni izdaji zbrala vse svoje dosedanje prevode, obenem pa dodala skoraj petdeset novih. Tako je v obeh publikacijah zbranih kar 252 prevodov Kosovelovih pesmi, ki so enakovredno porazdeljene (po 126 pesmi v vsaki) v obeh knjigah.

Publikaciji so predstavili prejšnjo sredo, 5. t.m., v prostorih Tržaške knjigarne v Trstu. Kosovelove lirike je podal igralec Franko Korošec, predstavitev sta se udeležili še prevajalka Jolka Milič in prof. Marija Pirjevec. Slednja je tudi avtorica čisto novega uvodnega eseja v prvi knjigi *Moja pesem*. V eseju, ki nosi naslov *Kosovelovo pesniško izročilo*, med drugim piše, kako v slovenski poeziji 20. stoletja Kosovelovo pesništvo pomeni "vezni člen med dvema dobama. V njem lahko odkrijemo morda poslednji in najbolj intenziven glas intimistične lirike, usmerjene v iskanje lastnega jaza. Hkrati pa se v njej kaže tudi drzna, včasih ikonoklastična podoba modernega časa, ki ga med drugim označujejo huda moralna kriza povojne Evrope, vdor ljudskih množic na prizorišče političnega živ-

ljenja, zmaga civilizacije strojev in življenja, v katerem ugaša subjekt." Iz soočanja in spopada različnih bivanjskih ideoloških in umetniških pobud je zrastle Kosovelova poezija, "bogata z eksistencialnimi izkušnjami, z močno etično zavestjo in z narodno ter socialno zavzetostjo. Današnji bralec pa jo lahko ceni predvsem zaradi njene umetniške moči in prepričljivosti."

V knjigi *Kons.* pa je ponatisnjen sicer pred leti že objavljen krajši esej Janeza Vrečka z naslovom *Kosovel, kraški poet in avantgardist*. V njem se avtor zastavlja seveda zlasti pri pesnikovem avantgardnem in konstruktivističnem, v zadnji fazi revolucionarnem obdobju, kjer je začel "s t.i. konstruktivno poezijo za novega konstruktivnega človeka. Pri tem pa je Kosovel ohranjal poglavitna načela svobodne umetniške ustvarjalnosti in uspešno sintetiziral nasprotja med normativno poetiko, njenimi dogmatskimi in represivnimi zahtevami in omenjeno svobodo."

Obe knjigi sta, kot že rečeno, popolnoma dvojezični, tako kar se tiče pesmi kot tudi esejev. V primeru prvih si slovenski izvirnik in italijanski prevod stojita nasproti, tako da je bralcu omogočena takojšnja primerjava med besedili. Knjigi sta na razpolago v knjigarnah naše dežele, pa tudi drugod po Italiji, za kar skrbi distribucijska mreža založbe Feltrinelli. Tako bo Kosovel na razpolago italijanskemu bralcu v skorajda vsakem večjem italijanskem mestu.

NL

PREDSTAVITEV ZBORNKA O LJUBKI ŠORLI V TRSTU IN V IDRIJI

Zbornik *Pogovori srca* so v ponedeljek, 3. februarja 2003, predstavili v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. O zborniku, ki ga je lani izdalo Slavistično društvo Nova Gorica, je najprej spregovorila novogoriška profesorica in njegova urednica Marija Mercina, tudi sama avtorica enega od objavljenih referatov. Knjiga vsebuje intervjuje, ki jih je imela prof. Marija Češut s pesnico leta 1975, in sedem referatov s simpozija, ki je bil leta 2000 v Gorškem muzeju v Kromberku ob 90-letnici pesničinega rojstva. O pesniškem svetu Ljubke Šorli je nato govorila prof. Marija Pirjevec s tržaške univerze, avtorica prispevka *Poezija skupne in osebne usode*. Spored so primerno dopolnile studentka Ana Geršak in dijakinja Maja Kebe iz Nove Gorice z recitacijami in flavtistka Nataša Čotar iz Komna. Večer je vodil predsednik Duštva slovenskih izobražencev Sergij Pahor.

Dne 6. t.m. je bil omenjeni zbornik predstavljen v Mestni knjižnici v Idriji. Kulturni večer je vodila ravnateljica idrijske knjižnice Anica Božič. O zborniku in o pesnici so govorili Marija Mercina, Marija Češut in Tomaž Pavšič. V drugem delu je prof. Mercina predstavila dve publikaciji Goriške Mohorjeve družbe, in sicer antologijo *Gorica v slovenski književnosti* in lani izšlo knjigo Lojzke Braut *Iz goriške preteklosti*. Idrijski večer so obogatili še kvartet klarinetov tamkajšnje glasbene šole in že omenjeni recitatorji.

TAJNO ŠTETJE V JULIJSKI KRAJINI LETA 1933

Pred kratkim je kot 28. zvezek Knjižnice Annales, ki jo izdajata Zgodovinsko društvo za južno Primorsko in Znanstvenoraziskovalno središče Republike Slovenije iz Kopa, izšla po obsegu sicer drobna, a vsebinsko nadvse zanimiva publikacija z naslovom *Tajno štetje prebivalstva v Julijski krajini leta 1933*. Njen avtor je priznani zgodovinar dr. Egon Pelikan, ki je verjetno najboljši poznavalec razmer v slovenskem krščanskosocialnem taboru v bivši Julijski krajini med obema svetovnjima vojnama. Naj tu spomnimo, da je lani izšla njegova zajetna, skoraj 800 strani obsegajoča knjiga *Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom*.

Letos torej poteka 70 let, odkar je slovenska in hrvaška duhovščina, organizirana v Zboru svečnikov svetega Pavla, izpeljala omenjeno tajno štetje. Kapilarni popis so slovenski in hrvaški duhovniki opravili na podlagi podatkov, ki so jih dobili v župnijskih knjigah. Zbrane podatke po župnijah so povezali v stanje na dekanijski ravni in jih nato strnili v statistiko po posameznih škofijah. V povzetku je omenjeno štetje dalo za tržaško, goriško, poreško in reško škofijo, se pravi za celotno Julijsko krajino (brez zadrške pokrajine), naslednje rezultate: Slovencev in Hrvatov naj bi bilo takrat 545.541, Italijanov pa 455.389.

Obenem so duhovniki izpeljali tudi statistiko o spreminjanju nacionalne strukture med duhovščino. Statistika upošteva vse namestitve oz. zamenjave duhovnikov v posameznih škofijah Julijske krajine od l. 1910 do l. 1933 glede na nacionalno pripadnost. Tako dobimo zanesljivo sliko o spreminjanju nacionalne strukture v Cerki Julijske krajine. V prej navedenih štirih škofijah je bilo pred vojno 417 slovenskih in hrvaških duhovnikov, italijanskih pa 180. Leta 1933, ko so izpeljali omenjeno štetje, pa je bilo prvih 264 (kar 153 manj), drugih pa 239 (59 več).

Zanimivi so nadalje podatki o duhovniškem naraščanju med Slovenci in Hrvati iz omenjenih škofij. Leta 1933 se je pripravljalo na duhovniški poklic 192 dijakov. To število se je v naslednjih letih še povečalo za kakih 100, kakor izhaja iz podatkov, ki so bili zbrani leta 1936. Slovenskih in hrvaških bogoslovcev iz teh krajev je bilo tega leta kar 50, od tega jih je 44 študiralo v goriškem bogoslovju.

Prav tako so zanimivi tudi podatki o stanju duhovne oskrbe (pridiga, petje, verouk) v posameznih župnijah in kaplanijah pred vojno in leta 1933.

Popis, ki ga je Pelikan našel v arhivu Engelberta Besednjaka, je bil namenjen vladi Kraljevine Jugoslavije. Beograjske oblasti so bile tako na podlagi zbranih podatkov podrobno informirane o dejanskem stanju slovenske in hrvaške skupnosti v Italiji ter jima namenile ustrezno finančno pomoč.

V drugi polovici publikacije pa je objavljen slovensko-italijanski in italijansko-slovenski seznam krajevnih imen, ki ga je leta 1940 pripravil dr. Lavo Čermelj.

MARIJAN BAJC

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 14.2. DO 20.2.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 14. februarja** (v studiu Anka Černič): Prislunimo zborovski glasbi: Dvojezični mešani zbor in Ženski kvartet iz Borovelj. - Svetnik tedna: Sv. Jordan Saški, redovnik (15.2.). - Zarjeden konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 15. februarja** (v studiu Anka Černič): - Od vzhoda do juga: Različni glasovi sveta. Gost oddaje: K. S. Karol - Glasba od vsepovsod.

- **Ponedeljek, 17. februarja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- **Torek, 18. februarja** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 19. februarja** (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: O knjigi Skrivnosti Timave (1. del). - Izbor melodij.

- **Četrtek, 20. februarja** (v studiu Niko Klanjšček) ... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

SSG PRED NOVO PREMIERO

Slovensko stalno gledališče se pripravlja na premierno uprizoritev (in prvo uprizoritev v slovenskem prevodu) dela mladega norveškega dramatika Petra S. Rosenlunda *Nemogoči otrok*, ki bo v petek, 21. t.m., ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu.

Cinična neposrednost izražanja petih oseb na zdravniškem pregledu predstavlja okvir te črne komedije. Rosenlund ustvarja paradoksalne družinske razmere in nam tako ponuja več možnosti razmišljanja o pomembnih temah kot so družina, otroštvo, nasilje, identiteta, in to s tako bistroumnostjo, da se lahko nasmejemo do solz. Smeh je eden od glavnih ciljev Norvežana Rosenlunda, ki se je rodil leta 1967. *Nemogoči otrok* iz leta 1997 je njegov prvi gledališki tekst, s katerim je leta 1998 prejel nagrado Ibsen.

Krstna izvedba v slovenskem jeziku je bila poverjena tržaškemu režiserju Alessandru Marinuzziju; gre za njegovo prvo uradno sodelovanje s SSG in za vrnitev v eno deželnih stalnih gledališč po dolgem premoru. Njegovo zadnje sodelovanje s centrom Servizi e Spettacoli iz Vidma sega v leto 1997, med tržaškimi stalnimi gledališči pa je zadnjič režiral za gledališče La Contrada leta 1995. Marinuzzi je vedno gojil veliko zanimanje za evropsko dramatikino in tekst norveškega pisatelja ga je takoj prevzel. Prva uprizoritev tega dela na Norveškem sega v leto 1997.

Nemogoči otrok se dogaja v aseptični zdravniški pisarni, ki si jo je za to priložnost zamislil tržaški scenograf Andrea Stanisci (slednji je tudi kostumograf predstave). Delo je prevedel Darko Čuden, igrali pa bodo člani ansambla SSG Gregor Geč, Lučka Počkaj, Vladimir Jurc, Janko Petrovec in Maja Blagovič.

SPORNI ZGODOVINSKI SPOMIN

SPOMINSKA PLOŠČA NA TRŽAŠKI ŽELEZNIŠKI POSTAJI (3)

PETER MERKU'

Na Zahodu so ustanovili nove direkcije v Bruslju in Parizu. Na Vzhodu pa so se stvari zaradi mraza in zaradi širših tirov zapletle. Reichsbahn je morala načrtovati in izdelati nove lokomotive, ki bi bile odpornejše proti mrazu, in take, ki bi porabile manj pare, zato da bi bile primerne za puščavska področja v Sovjetski zvezi. Leta 1943 je proizvodnja dosegla mesečno 500 novih lokomotiv.

Poglavju *Kriegsalltag in Deutschland* (Vojna vsakdanost v Nemčiji) sledi prikaz prisilnega dela, *Arbeiten unter Zwang*.

Leta 1943 je delalo pri Reichsbahn 200.000 prisilnih delavcev, pretežno iz vzhodnih držav, med temi 40.000 vojni ujetnikov in celo 1.300 delavcev iz koncentracijskih taborišč. Na zavodih za zaposlovanje je bilo znano, da so železnice nujno potrebne za vojno, zato so ustrezali željam Reichsbahna, ki je morala samo na-

drobno označiti, če so za kako delo bolj primerni civilni ali vojni ujetniki, ženske ali Židje. Brez teh ljudi bi Reichsbahn ne mogla doseči tako visoke obratovalne storilnosti, kakršno je imela do konca vojne.

Zemljevid z železniškimi povezavami, ki vodijo v Auschwitz. S krogcem sta označeni tudi izhodišni postaji Trst in Rab.

Pred zadnjim poglavjem *Zusammenbruch* (*Razpad*) se obiskovalcu razstave nudi poglavje *Sonderzüge*

in den Tod (*Posebni vlaki v smrt*), o katerih beremo: "Z deportacijo brezštevilnih ljudi v geto in koncentracijska ter uničevalna taborišča je bila Reichsbahn neposredno soudeležena pri holokavstu. Brez nje bi poboj milijonov ljudi ne bil mogoč in ... železničarji se niso uprli deportacijam na omembe vreden način."

Obiskovalec muzeja se tu sooča s številnimi originalnimi in fotografsko reproduciranimi dokumenti prevozov. Na geografski karti so zaznamovane vse povezave med izhodišnimi postajami in taborišči. Tudi

Trst je označen kot izhodišna postaja za deportacije v Auschwitz. Torej je prav, da je bila postavljena tista plošča na tržaški postaji. Vendar je na isti karti označen tudi Rab! In če ga nemške železnice označujejo kot izhodiščno postajo za deportacije v Auschwitz, bi ga morale italijanske izpostaviti kot cilj deportacij iz Slovenije.

Lahko bi pa tudi v tržaškem Muzeju železnic bila razstavljena podobna geografska karta kot v Nürnbergu, ki bi prikazovala železniške zveze med Trstom in italijanskimi fašističnimi taborišči. Le prikazano bi moralo biti na njej, kar so sami zagrešili, in ne izključno to, kar so drugi hudega storili, kot se je to zgodilo pri spominski plošči.

KONEC

ŠESTA ŠTEVILKA PASTIRČKA

OD PREŠERNA DO NOVIH OTROŠKIH PUBLIKACIJ

Živahni *Pastirček* je že spet tu s svojo vsebinsko kar se da pestro in zanimivo šesto številko, ki se na prvi strani z zapisom Berte Golob hvaležno klanja spominu našega Franceta Prešerna, brez katerega bi bil slovenski narod izredno siromašen, po avtoričnih besedah "kot cerkev brez oltarja". Tega se morajo zavedati že otroci, da bodo pravilno cenili našega velikana duha. Prav ko se spominjamo neprecenljivega pesnika iz Vrbe, ob Dnevu slovenske kulture, sta izšli dve novi Pastirčkovi knjigi, *Miška teče, kar se da!* o živalih in njihovih lastnostih, in *Spet na oder!* zbirka igrice in prizorčkov (podrobno sta prikazani v drugem članku). Avtor obeh je V. T. Arhar, ilustrirala jih je Paola Bertolini Grudina, uredil Marjan Markežič, oblikoval pa Walter Grudina. Otroci ju bodo dopolnili po svojih domišljjskih vzgibih, saj to sta tudi značilnost in pečat Pastirčkove revije, ki vsakič vabi male bralce, da sami dokončajo ilustracije njegovih zvestih sodelavcev. O knjigah, takih prepirljivih, poje tokrat pesmica Zlate Volarič, kako pa Pastirčkov bralce ravna s knjigami, se glasi vprašanje pod petimi medaljončki, ki prikazujejo nespoštljivo ravnanje s pisano besedo. O naših najboljših prijateljih je govor tudi v rubriki *Nevidno ogledalo*. Knjige priljubljenega avtorja Kajetana Koviča (kdo ne pozna njegovega mačka Murija?) pa predstavlja Ana Rupil.

Iz panja, ki se začenja prebujati iz dolgega zimskega spanja, se oglašča čebelica Medka z jasno razlago o rojevanju novega življenja v notranosti njenega doma. O srnjačku, ki se je v mrzli zimi zatekel k gozdarjevemu sinčku Lukcu, prisrčno spregovori zgodnica Marize Perat. O lastnih značilnosti pa v verzih pripovedujejo kar same živalice pod naslovom *Gozdne živali* se predstavljajo. Kako je z miško, ki ima gripo, bodo najmlajši izvedeli v Soli v gozdu.

Kaj so ledeniki, razlaga rubrika Zanimivosti od tu in tam. Dobro založeno Pastirčkovo pošto s pisnimi prispevki in risbicami v glavnem z zimskimi motivi dopolnjuje dolg dopis *Teden pri skavtih* Tatjane Marušič, učenke 1. r. SŠ iz Doberdoba, ki ji je prinesel častni naslov Časnikar meseca. Čestitke! Ker se s hitrimi koraki bliža v naše kraje šaljivec pust, SuperKuharHari ponuja ocvirte miške, toda mamina pomoč je tokrat obvezna! Mali pastirčki se bodo razvedrili ob mucah, ki bi se rade osemile, in pajacu akrobatu ter pustni šemi, večji pa ob Packu, ki se v svoji spakedranščini ubada "z višjo matematiko".

Branja, dopolnjevanja, barvanja, ugibanja in poučne zabave je tudi v zajetni februarški številki na pretek, zato naj jo otroci le brž vzamejo v roke!

IK

PASTIRČKOVI NOVI KNJIGI

Ob letošnjem dnevu slovenske kulture je priljubljena otroška revija *Pastirček* obogatila knjižne police naših najmlajših z dvema izjemno prijetnima knjigama. Prva nosi naslov *Miška teče, kar se da!*, druga pa *Spet na oder!* Avtor besedil je zvesti Pastirčkov sodelavec Vojan Tihomir Arhar, ilustracije pa, ki otroke prve pritegnejo ter dajejo besedam "barvo" in dušo, so delo Paole Bertolini Grudina.

Pobuda je nadvse posrečena, saj lahko na najlepši način posreduje otrokom pomen praznika slovenske kulture. To je praznik naše lepote, slovenske besede, hkrati praznik vsake plemenite oblike kulture in umetnosti, h kateri moramo otroke navajati že od malih nog, še zlasti če govorimo o življenju in veselju do njega. Tudi zato naj gre uredniku Pastirčka Marijanu Markežiču pohvala za zamisel, piscu in ilustratorici pohvala za sadove njenih darov, pa še pohvala izkuznemu in preverjenemu oblikovalcu Walterju Grudini za odlično delo, ne nazadnje pa še tiskarni Grafica Goriziana, ki je oddala v javnost izredno kakovostna "proizvoda". Pohvalo zaslužijo tudi krajevni denarni zavodi Banca di Cividale-Banca agricola Kmečka banka, Zadruga banka Doberdob in Sovodnje in Zadruga kraška banka, ki so izdajo dveh publikacij gmotno podprli z odkupom izvoda za vsako zamejsko in obmejno osnovno šolo oz. vrtec.

Knjigi bosta gotovo dobro sprejeti med otroki, saj vsi dobro vemo, kako ti radi "posegajo" po njih in po svojem okusu "dopolnjujejo" avtorjeve stvaritve, še zlasti če so publikacije narejene "po meri" zanje.

Tudi zato bodo radi segli po njih tudi predšolski otroci. Cenili ju bodo tudi malčki, ki se komaj učijo brati, saj vsebuje npr. prva knjiga, *Miška teče, kar se da!*, kar 70 predstavitev živalic; o vsaki namreč nekaj povedo štirje verzi in igriva risbica, ki samo čaka, da jo mali bralec pobarva. Otroci se tako lahko mimogrede učijo slovenskih besed in izrazov, saj se bogata zakladnica Vojana Tihomirja Arharja skriva tudi v navidez preprostih verzih, obenem pa podobe Paole Bertolini Grudina popeljejo njihovo brezmejno domišljijo v začarani svet toplih, sončnih in življenja polnih barv, ki so tako blizu duševnosti vsakega otroka. V času, ko v knjigarnah najdemo knjige vseh

vrst in oblik, ne moremo mimo tega, da na poseben način pohvalimo tako kakovostno zamišljeno in dragoceno izdelano otroško publikacijo, ki ji trde platnice delajo še bolj zlahten videz. Knjiga *Spet na oder!* je tudi namenjena otrokom, prav pa bo prišla tudi učiteljem in animatorjem otroških skupin, saj vsebuje enajst Arharjevih otroških igrice v več slikah oz. krajših enodejank. Tiskana je v modrem na blede rumenem papirju, kar učinkuje zelo skladno. Zelo prijetna je že platnica ilustratorke, ki je postala širši javnosti znana s pred nekaj meseci izdano knjigo *Kostanjčki* (GMD); tako odtenki modrih barv kot rumeno-rjavi medvedek s ponvico v roki pod žarometom delujejo nekam magično in s svojo prijetnostjo vabijo otroke, naj knjigo odprejo.

DD

7

ČETRTEK, 13. FEBRUAR 2003

ZASEBNA ZBIRKA DR. VANJE LOKARJA

RAZSTAVA PORCELANA SE SELI V LJUBLJANO

Verjetno se bo marsikdo še spominjal razstave izbora dragocenih izdelkov evropskega porcelana iz zasebne zbirke predsednika upravnega sveta družbe *Cremcaffè* dr. Vanje Lokarja v palači Costanzi v Trstu jeseni leta 2001. Naj tu omenimo lepo novico za ljubitelje take vrste iz osrednje Slovenije, saj bo ista razstava kmalu na ogled tudi v Narodnem muzeju v Ljubljani, in sicer od 24. aprila do konca junija. Sicer je za tiste, ki so si konec leta 2001 ogledali porcelanaste dragocenosti dr. Lokarja v palači Costanzi (pa seveda tudi za ostale) že na voljo lep katalog razstave v italijanščini in angleščini, ki sta ga grafično oblikovala Rado Jagodic in Alessandra Zorzetti iz Studia Link, izdalo pa podjetje Cogeco Spa., ki je publikacijo dalo tiskati v tiskarni Stella Arti Grafiche v Trstu.

184 strani debel katalog velikega formata in s trdimi platnicami nosi naslov *Evropski porcelan iz tržaške zbirke*. V svojem uvodnem zapisu tržaški kritik Claudio H. Martelli ocenjuje, da se Lokarjeva zbirka porcelanov uvršča v tisti zgodovinski tok zbirateljstva in okusa za lepe stvari, ki sta bila tako značilna za "zlato dobo" tržaškega trgovskega meščanskega sloja. Lokar je, kot je sam za-

pisal v svojem prispevku, začel svojo zbirateljsko pot v bistvu slučajno, ko je pred tolikimi leti pri nekem stariarju kupil izdelek iz porcelana. Od takrat se ni več ustavil, pri čemer poudarja, kako zbiratelj "lepih stvari", kot jih sam imenuje, bolj kot konkretna vrednost izdelkov priteguje predvsem njihovo pričevanje o določenem slogu, zgodovinskem obdobju in njegovi kulturi, o njihovih stvariteljih in lastnikih, ki skoraj oživijo ob občudovanju in dotiku izdelka.

Valeria Tiepolo, Gianni Pistrini in Maria Pinzani so prispevali strokovno in zgodovinsko razlago razvoja izdelave in oblikovanja porcelana. Taimasvo-

je korenine na Kitajskem, po številnih poskusih pa so v začetku 18. stoletja porcelan začeli uspešno izdelovati tudi v Evropi. Seveda je v knjigi pozornost posvečena predvsem evropski proizvodnji iz 18. in 19. stoletja in najpomembnejšim izdelovalcem (Meissen, Du Paquier, Cozzi, Ginori, Capodimonte, Sevres idr.). Poleg razlage imajo nedvomno levji delež v knjigi lepi fotografski posnetki eksponatov, delo fotografa Alfreda Dagli Ortija, medtem ko je bralcu na voljo tudi kratka zgodovina kave, njenih značilnosti in posebnosti.

NL

TRST IN GORICA V OČEH PESNIKA FERYJA FÖLKLA

TRIST TRST TRIESTE

Moje ubogo mesto imenovano italijansko ki živiš od spominov na preteklost sprašujem se kdo, kurbirska zgodovina, te je že pred nešteti leti uročil. Tisti Jakec Joyce priljubljen irski zvodnik italofonski Svevo velik pripovednik nesrečen meščan ali italijanski Saba skoraj ljubeznivo bitje.

Potem pa naprej naprej na vso moč bojne ladje Erzherzog Ferdinand, Prinz Eugen - zastavna gala nedotaknjeni mitraljez na najvišjem drogu rumena in črna zastava našega cesarja.

V tej zimi štiriinšestdesetega leta brez burje in snega in vsakega domotožja kot črn potepinski maček iščem v Trstu geto skočim v posteljo v eni od palač arhitekta Pertscha ali Valentina Valleja skrivam se v ulici Starega lazareta prikažem se v Velikem kanalu na Rusem trgu ves zadihan zdržam do Stare mitnice.

Lahko povem koga iščem? Samo tebe, moje ubogo mesto, moje oboževano mesto imenovano italijansko.

ATA
Zu Befehl, Herr Major.
Kaj hočeš od mene?

Si služil cesarja? svojega ogrskega monarha pa zastavo z rdečimi belimi zelenimi progami z grbom Szent Istvana s križem, ki visi navzdol, ti mali Jud, verfluchter Jude.

Gledam te, in še vedno ti odgovorjam: ata, v tebi se prepoznavam zdaj ko se bliža avgust in na Krasu poganjajo ciklame pod borovcem, med mokrim mahom

In jokam ves raznežen in otožen za tisto moje prekleto mesto, za tisto ljubljeno - osovraženo kot za nikoli več pozabljeno žensko.

VEČERJA V GORICI

Na Kraški ulici - nekoč ulica Svetega Antona - sem večerjal bridko melanholičen. Ti si bila v ligurski Italiji, kjer ni govora o kaki čarobnosti. Vprašal sem slovensko gostilničarko: Imate sveže pečeno postrv? Kaj, odvrne, se vam je mar zmešalo, tukaj postrvi? Prinesem vam ocrtega piščanca in teran. Imela je prav, a jaz sem mislil na nepoznani Avenzano, na mlajšega sorodnika manj pomembne Genove, na Ligurijo, ki jo poznam in je ne maram.

Opozorilo bralcem: Prevedla sem te tri njegove pesmi, ker smo vanje - hočeš nočeš - vpleteni tudi mi, Slovenci. A najprej nekaj najnujnejših podatkov o piscu v osvežitve spomina in za lažje razumevanje. Znani tržaški judovski izobraženec

Ferruccio ali Fery Fölk, kot se je podpisal na svoji zadnji zbirki, je bil rojen v Trstu leta 1921, takoj po "katastrofi", kot piše sam, na zavihu drobne knjige, in nadaljuje približno tako: "Živel sem v poitalijančenem mestu do izdaje fašističnih zakonov o rasni diskriminaciji. Vrnil sem se leta 1948, a že leta 1952 sem skušal najti delo v najbolj oddaljenih krajih našega planeta. Šele leta 1956 mi je neka milanska založba ponudila srednje dobro mesto, ki mi je dalo možnost preživetja." V poznih 70. letih je zbral do takrat raztresene verze za zbirko *Monade* (Pizdarije), s podnaslovom: 33 pesne del Guido (33 Judovih pesmi ali 33 pesmi o Judu), ki je izšla pri znani parmski založbi Guanda leta 1978 in skoraj istočasno, oz. leto kasneje, je objavil knjigo *La Risiera di San Sabba* (Rižarna pri Sveti Soboti), ki je bila ponatisnjena leta 1999, šlo je za dokumentacijo nadvse bridkega in sramotnega obdobja na Tržaškem. (Knjiga je bila prevedena tudi v slovenščino leta 1990 pod naslovom *Rižarna: vrata v smrt: nacistično taborišče pri Trstu*). Kasneje je izdal še dve knjigi o humorju pri Judih Askenazi, in sicer *Storielle ebraiche* (Judovske zgodbe). Pri tržaški založbi Il Ramo d'Oro, v zbirki *Archivi della memoria* (Spominski arhivi), ki jo vodi tržaška pesnika Roberto Dedenar in Gabriella Musetti so izšle *Pizdarije* lani maja v ponatisu s spremno besedo publicista prof. Elvia Guagninija in daljšim, silno odkritim in zanimivim predgovorom samega avtorja, kateremu bi najbrž kazalo, tu in tam, recimo v zvezi z domnevno trdoto slovenskega jezika pa še o čim, oporekati in seveda obžalovati, da je medtem Fölk že umrl, in sicer lani poleti. Ko je šel v letoviški Gradež na oddih, ga je nenadoma obšla slabost, odpeljali so ga naglo v tržaško bolnišnico, kjer pa je 12. avgusta nepričakovano podlegel za iktusom, še poln načrtov, 81 let star.

PREVAJALKA JOLKA MILIČ

RIME SEDANJOSTI IN ŠTORIJE PRETEKLOSTI

NIKO TUL

Pod tem naslovom prireja Slovensko prosvetno društvo Mačkolje v dneh po slovenskem kulturnem prazniku niz dveh literarnih večerov.

V petek, 14. februarja, ob 20.30 prihaja v dvorano mačkoljske Srenjske hiše pesnica prof. Majda Artač Šturman s svojim prvencem *Žejni oleander*. Ob prisotnosti zastopnika založbe Goriške Mohorjeve družbe bo pesniško zbirko, ki je izšla lani, predstavila prof. Neva Zaghet, za glasbeno kuliso pa bo poskrbel domači MePZ Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika.

Nekaj dni pozneje, v torek, 18. februarja, ob 20.00 pa bodo v Srenjski hiši gostovali člani študijskega krožka Beseda Slovenske Istre. Pred-

stavili bodo sedmo številko svojega glasila *Brazde s tmuna*, ki je tokrat skoraj v celoti posvečeno temam ljudske mitologije in vraževerja. Prispevki in zapisi v narečni besedi šavrinskih vasi (pa tudi Mačkolj samih) prinašajo štorije o štrigah in urokih, ki so jih člani krožka in soustvarjalci glasila s hvalevredno vnemo rešili pred skorajšnje pozabo.

Še par besed o zamisli in naslovu same pobude: naziv "slovenski večeri" se navezuje na dragoceno izročilo društvenega prosvetnega delovanja, neobičajno vzporedjanje poezije in narečnih zgodb pa sloni na prepričanju, da je bogastvo kulture prav v prepletanju umetniškega izraza in ljudskega čutenja.

PESNIŠKI VEČERI V SSG

TOKRAT BO GOST ALEŠ ŠTEGER

Slovensko stalno gledališče prireja v petek, 14. t.m., ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu že tretji pesniški večer z naslovom *Jaz, Ti*. Po Andražu Poliču in Davidu Bandelliju bo tokratni gost SSG Aleš Šteger, pesnik, prevajalec in urednik, avtor nagajenih pesniških zbirk *Šahovnice ur* (1995) in *Kašmir* (1997), literarno potopisnega dela *Včasih je januar sredi poletja* (1999) ter pred kratkim izšle zbirke *Protuberance* (2002).

Aleš Šteger se je rodil leta 1973 v Destrniku pri Ptujju. Je dobitnik nagrade Slovenskega knjižnega sejma za zbirko *Šahovnice ur* in Veronikine nagrade za zbirko *Ka-*

šmir. Med študijem na Filozofski fakulteti v Ljubljani je bil kulturni urednik *Tribune*, zadnja leta pa je član uredništva *Beletrine* in urednik zbirke *Koda*. Aleš Šteger je poleg tega pobudnik *Dnevnih poezij* in vina, ki vsako leto ob koncu avgusta potekajo v Medani v Goriških Brdih.

Sporod petkovega pesniškega večera bo obsegal pogovor z avtorjem in branje iz zbirke *Kašmir* in *Protuberance* ter potopisa *Včasih je januar sredi poletja*. Poleg Štegra bosta sodelovala igralca Maja Blagovič in Janko Petrovec, ki je tudi realizator pesniških večerov SSG.

ŠKOFOV POZIV OBČESTVU: "MOLIMO ZA MIR"

Tudi tržaška Cerkev se je vključila v prizadevanja papeža Janeza Pavla II. in vesoljne Cerkve, da se svet izogne nevarnosti vojne z Irakom, ki je žal vedno bolj konkretna. Tržaški škof Evgen Ravignani je naslovil na vse župnike in župnijske upravitelje v tržaški škofiji poziv k molitvi za mir ob vse bolj grozeči nevarnosti vojne na Srednjem vzhodu. Poziv je škof Ravignani prebral tako na skupnem srečanju v okviru škofijskega zborovanja v petek, 7. t.m., na Pomorski postaji, kot tudi na srečanju s slovenskimi občestvi okoliških župnij v nedeljo, 9. t.m., v openskem Marijanišču.

Grožnja o vedno bolj verjetni vojni proti Iraku, ki bi razdejala celoten Srednji vzhod z zelo hudimi izgubami nedolžnih življenj in z nepredvidljivimi posledicami za mednarodni red, obvezuje nas kristjane, da si še odločneje prizadevamo za mir, piše med drugim v škofovi poslanici. Msgr. Ravignani se je pri tem navezal na prizadevanja papeža Janeza Pavla II., ki ne neha s pogumnim oznanjevanjem sporočila miru in s poudarjanjem dejstva, da se je vojni mogoče izogniti s poštenimi in potrpežljivimi pogajanjimi. Nobena vojna namreč ne more rešiti mednarodnih napetosti, temveč pušča za sabo le

solze, revščino, razdejanje in smrt. Škofova poslanica dalje navaja papeževe besede, izrečene na srečanju z diplomatskim zborom v Vatikanu: takrat je Janez Pavel II. med drugim dejal, da spričo že precej razširjenega občutka strahu, če nočemo, da celi narodi ali pa kar celotno človeštvo zdrsne v prepad, je treba izreči svoj "da" življenju, spoštovanju pravic in dolžnosti solidarnosti ter reči svoj "ne" smrti, sebičnosti in vojni. Pri svojem vztrajnem nasprotovanju vojni je papež pomislil na tiste, ki še vedno izogniti s poštenimi in potrpežljivimi pogajanjimi. Nobena vojna namreč ne more rešiti mednarodnih napetosti, temveč pušča za sabo le

v soglasju z vsemi ostalimi italijanskimi škofi, ki so v

popolnem sozvočju s papežem pozvali svoje cerkvene skupnosti h goreči molitvi za mir, je škof Ravignani pozval župnike in župnijske upravitelje svoje škofije, naj ob nedeljah v molitve vernikov vključijo namene za odpravo nevarnosti vojne in za to, naj Bog daruje mir. K prošnji za mir naj se posveti tudi molitev Rožnega venca ravno v

letu, posvečenem tej molitvi, da bi v pravici in solidarnosti vsi narodi zgradili prihodnost v spravi in miru.

Že v nedeljo, 9. t.m., se je pri mašah v tržaških katoliških cerkvah molilo za mir. Tako se bo molilo tudi naslednje nedelje. Poleg tega bo mogoče moliti za mir tudi vsak dan od 7. do 20. ure v kapeli cerkve sv. Frančiška Asiškega v ulici Giulia. K molitvi so vabljeni tako posamezniki kot skupine, ne glede na versko, narodno in politično pripadnost. Kapela ima 60 sedežev: zato se bo v primeru, da se bodo molitve hotele udeležiti skupine, ki presega to število, potrebno dogovoriti z župnikom p. Enzom Poiano (telefonska številka 040 566111). Isto velja za možnost nočne molitve. Vsak dan bo v omenjeni kapeli od 19. do 20. ure tudi maša z vodeno molitvijo rožnega venca. Škof vabi tudi tržaško katoliško občestvo, naj se prihodnjega 15. februarja, ko bodo potekale razne pobude za mir, odloči za post.

TISKOVNO SPOROČILO

SREČANJE SSK-SDGZ

V prejšnjih dneh se je stranka Slovenske skupnosti sestala z vodstvom Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Za SSK so bili prisotni poleg tajnika Petra Močnika še predsednica Fulvia Premolin, podtajnik Marko Šavron, odgovorni za gospodarsko problematiko Igor Švab in pokrajinski svetovalec Nevo Radovič. Za SDGZ so bili prisotni predsednik Marino Pečenik, ravnatelj Vojko Kocjančič, podpredsednik Marko

Štavar, član vodstva Boris Siega in tajnik Davorin Devetak.

Kot piše v sporočilu za javnost SSK, ki smo ga prejeli, je bila podčrtana pomembna vloga, ki jo ima SDGZ za razvoj in napredek celotne naše narodnostne skupnosti, saj ne gre samo za ustanovo, ki bi nudila določene storitve, ampak tudi za organizacijo v manjšini, ki pod-

pira in nudi gospodarske načrte, brez katerih bi bila naša stvarnost gotovo šibkejša.

Vodstvo SSK je pozorno sledilo predstavitvi gospodarskega stanja v manjšini in v našem okolju in se je obvezalo, da bo po svojih močeh v vseh možnih političnih telesih podprlo gospodarske pobude, ki znajo biti koristne za našo narodnostno skupnost.

SDGZ bo zato v naslednjih dneh pripravilo dokument, v katerem bo izpostavilo vse omenjene in aktualne pobude.

SSK in SDGZ sta izpostavili potrebo po boljšem strateškem načrtovanju smernic za našo bodočnost, saj je to pogoj, da se naša skupnost celostno razvije.

Obe delegaciji sta potrdili pomen srečanja, ki mora predstavljati le začetek dobrega sodelovanja med njima.

PREJELI SMO

PRESENETLJIV PREOBRAZ ROBERTA DIPIAZZE

Pred kratkim je tržaški župan Roberto Dipiazza poskrbel za presenetljiv preobrat s svojim govorom v Rižarni na Dan spomina, ki ni bil samo neverjetno uglašen z vrednotami odporništvu, ampak tudi v celoti preveden v slovensko, tam tudi prebran in celo objavljen v Piccolu v slovenskem prevodu. Nedvomno enkratni dogodek, ki bi lahko sprožil nepredvidljive pozitivne dolgoročne procese v odnosih znotraj tržaške skupnosti ter ob meji in ki je povzročil pravi potres znotraj zatohle in zadržane tržaške dešnice in skoraj že ovacije v demokratičnem delu Trsta in še posebej med Slovenci, tudi na naši strani meje. Dogodek sem poimenoval presenetljiv preobrat, ker je isti Dipiazza pred letom dni molče dopustil Robertu Menii, svojemu

občinskemu odborniku, zadolženemu za kulturo, da na isti dan lomastil po proslavi v Rižarni kot slon v trgovini s porcelanom. Strinjam se, da se lahko Dipiazza obzirno izreče priznanje za ta korak, vendar ne bi smeli zaradi tega padati ravno v nezavest od navdušenosti. Ne smemo namreč pozabljati, da je npr. isti Dipiazza pred nekaj leti na javnem shodu v dvorani z desetmetrskim napisom na steni "Istria, Fiume, Dalmazia, ritorneremo!" izbruhal na nas lepo količino žolča. Pa da (njegova) tržaška občina že dve leti po sprejetju globalnega zaščitnega zakona ni sprejela izjave, da na njenem ozemlju živijo Slovenci in je tako med glavnimi kršitelji zakona. Še več, z izgovorom, da še ni bila sprejeta taka izjava, so bili v času Di-

piazzovega mandata po slovenskih vaseh v okolici Trsta odstranjeni dvojezični napisi ter je bil tako zaščitni zakon uporabljen v negativnem smislu, to je za zmanjševanje pravic. Pa čeprav je Dipiazza nekajkrat obljubil prebivalcem teh vasi, da bo vrnil napise na svoje mesto, a tega do danes še ni storil. Da ne govorimo o tem, da njegova koalicija (Naprej Italija in Nacionalno zavezništvo) poskuša dobesedno sesuvati paritetni odbor in s tem najmanj zavlačevati izvajanje zakona, če ne, ga celo onemogočiti. V njegovem mandatu je tržaški zatohli srenji uspelo tudi ukiniti gorske skupnosti, ki so predstavljale neko obliko samouprave Krasa in drugih področij, poseljenih s Slovenci itn. brez konca. Padanje na kolen pred Dipiazzo zaradi ene packarije manj, žal, spominja na refleks prosjakov in hlapcev, ki so srečni z vsako drobtinico z gospodarjeve mize. Ob vseh

teh škandaloznih kršitvah in protislovenskih sovražnostih, ki jih je Trst premogel v času njegovega mandata, je tudi težko verjeti, da smo soočeni z resnično katarzo in spreobrnjenjem, pa čeprav bi rad verjel, da je tako. Bolj verjetno je, da gre za pragmatičnost. Kajti okrog letošnje proslave Dneva spomina so bili izvršeni na njene organizatorje vsakršni pritiski, vladnih, javnih, cerkvenih, židovskih in drugih civilno družbenih institucij z namenom, da bi se ne ponovili lanskoletni škandalozni incidenti, ki so osmešili Trst in Italijo široko naokoli. In zato ni treba biti ne vem kako pameten, da v takih okoliščinah zasukaš svojo jadnico tako, da se tudi vanjo ujame nekaj tega vetra. Pa tudi sicer mislim, da ni treba človeka zasipati s komplimentami samo zato, ker je naredil eno packarijo manj, kot bi lahko oz. ker se je v nekem trenutku slučajno obnašal civilizirano.

MILAN GREGORIČ

ČASNIKARSKI SINDIKAT

Združenje časnikarjev za Furlanijo-Julijsko krajino (se pravi deželna podružnica enotnega sindikata italijanskih časnikarjev) sporoča, da je še vedno odprto včlanjevanje za leto 2003. Tudi letos - kar je že tretje leto zapored - je članarina ostala ista. Za članice Združenja časnikarjev so predvidene olajšave npr. pri koriščenju železniških, letalskih in avtocestnih povezav ter olajšave na različnih drugih področjih na podlagi raznih konvencij. Za nova včlanjevanja oz. obnovo članarine so na razpolago uradi Združenja časnikarjev v Trstu (Korzo Italia 13 - telefon 040-370371, fax 040-370378, e-mail assostampa@interfree.it, od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure). Dalje se zainteresirani lahko obrnejo tudi na urada v Vidmu (ulica Manin 18 - telefon 0432-508384) in Pordenonu (drevored Cossetti 20/A - telefon 0434-20164).

RDEČI KRIŽ: TEČAJ ZA PROSTOVOLJCE

Začelo se je vpisovanje na tečaj za prvo pomoč, namenjen tistim, ki želijo postati prostovoljci italijanskega Rdečega križa. Predavanja se bodo začela v prvih dneh meseca marca in bodo potekala v Miljah dvakrat tedensko. Cilj tečaja je oblikovanje novih prostovoljcev, ki bodo lahko pomagali že delujočim prostovoljcem Rdečega križa v Miljah. Za to bodo morali uspešno opraviti zaključni izpit in obvezno preizkusno obdobje. Kdor bo želel slediti tečaju, bo moral najprej opraviti selektivne kolokvije na sedežu prostovoljcev v Miljah. Tečaj bodo vodili visoko usposobljeni inštruktorji Rdečega križa s pomočjo zdravnikov, poklicnih bolničarjev in tehničnega osebja. Kdor želi imeti več informacij o tej pobudi oz. ga zanima vpis, lahko pokliče na telefonsko številko 040-3186121 od ponedeljka do petka od 18. ure do 19.30.

DAN SLOVENSKE KULTURE NA TRŽAŠKEM

TUDI TOKRAT V ZNAMENJU ŠTEVILNIH PROSLAV

Februar je mesec, ki poteka v znamenju številnih proslav Dneva slovenske kulture. Taki proslavi sta bili v prejšnjih dneh med drugim tudi v Rojani in v Peterlinovi dvorani v Trstu. Rojansko proslavo so v nedeljo, 9. t.m., v tamkajšnjem Marijinem domu priredile domače organizacije - rojanski cerkveni pevski zbor, Koncertna pobuda Rojan, KSD Rojanski Krpan in Glasbena matica. Kulturni spored so oblikovali harmonikar Adam Selj, moški pevski zbor Vesna iz Sv. Križa, Otroški pevski zbor Glasbene matice, "Duo šal" (Vesna Hrovatin in Peter Verč), domača književnika Anamarija Volk Zlobec in Ivan Tavčar ter arhitekt Marko Korošič, ki je spregovoril o svoji knjigi o zamejskem opusu Eda Mihevc. Slavnostni nagovor je imel urednik slovenskih poročil RAI v Trstu Saša Rudolf, ki je med drugim podčrtal aktualnost Prešernovega pesniškega opusa zlasti v luči današnje grožnje, ki jo predstavlja vojna, kateri je govornik izrazil jasno nasprotovanje. Ob tej priložnosti je med domačine prišla tudi prva številka novega glasila Rojanski telegraf, potekal pa je tudi bogat srečolov, izkupiček katerega bo namenjen slovenskim misijonarjem.

Prešernovo proslavo v Peterlinovi dvorani pa sta v ponedeljek, 10. t.m., priredila Društvo slovenskih izobražencev in Slovenska prosveta. Kulturni spored so oblikovali recitatorji Radijskega odra in kitarist Bojan Kuret, medtem ko je priložnostni nagovor imela prof. Majda Artač Šturman. Ob tej priložnosti so podelili nagrade zadnjega literarnega natečaja Mladike ter vsakoletna priznanja Mladi oder. Imena nagajencev

natečaja Mladike smo že objavili v prejšnji številki, zato naj tu naštejemo dobitnike priznanj Mladi oder: skupina otrok Osnovne šole Fran Saleški Finžgar iz Barkovelj, učenci OŠ Alojz Gradnik z Repentabra, učenci Srednje šole Srečko Kosovel z Opčin, Otroški pevski zbor Ladjica iz

Devina, dramska skupina Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje, igralska skupina Tamara Petaros z Opčin, priložnostna skupina gledališkega tečaja Slovenske prosvete, ki je svojčas potekal v openskem Finžgarjevem domu, Slovensko dramsko društvo Jaka Štoka s Proseka in

Kontovela, dramski skupini SKD Igo Gruden iz Nabrežine in SKD Cerovlje-Mavhinje in izvajalci posebne prireditve, ki so jo izvedli številni amaterski igralci s Tržaškega in Goriškega ob lanskem skupni proslavi Dneva slovenske kulture v Trstu in Gorici.

PROSEK / SVEČNICA V PEČINI

VAŠČANI SO SI PRI MAŠI ZAŽELELI MIRU IN SPRAVE

Po nekajletnem premoru smo v nedeljo, 2. februarja, na svečnico, spet imeli tradicionalno sv. mašo v Pečini na Hrbčiču. Družina Babudrovih nam je velikodušno dala možnost, da zopet stopimo v to votlino, ki je na njihovem zemljišču. Ljudje so se začeli zbirati že mnogo pred obredom, zbralo se jih je zelo veliko, saj so prišli tudi iz bližnjih vasi in celo iz mesta. Vreme nam je bilo naklonjeno, zdelo se je, da je pomlad že pred durmi.

Pred vhom v Pečino so bile na razpolago sveče, ki smo jih po blagoslovu prižgali ob vstopu. Votlina nas je prijetno sprejela, bila je razsvetljena v glavnem s sveča-

mi, tako da so kapniki prišli do izraza in to je trenutku dajalo poseben čar.

V zahvalo za preživetje druge svetovne vojne - pomisliti moramo, da je zadnje dni bil pred vhom nastavljen mitraljez, vseokrog pa minirano, z namenom uničenja prisotnega prebivalstva - je v naravni hiši velike dvorane postavljen kip Matere Božje. Njej smo se v hudih trenutkih priporočali z molitvijo in pesmijo.

Pred kipom je bil na svečnico pripravljen oltar, ob njem pa harmonij, na kateri je igral nadebudni Davorin Starec in spremljal svoje pevce. Prisotni so z globokim občutkom spremljali obred.

Ob pridigi domačega župnika g. Speha, ki nas je ponovno spomnil na vojne dni, ko smo mnogi iskali zatočišče v tej pečini, nas je prežal srh. Grozote, ki so se tedaj odvijale na naših tleh, se danes nadaljujejo v raznih predelih sveta. Zdi se, da se vojna ni nikoli končala, človek ni še odprl rok sočloveku, nima rad svojega bližnjega.

Pojavilo se je tedaj enostavno vprašanje, ali imajo ti današnji reveži tako votlino na razpolago, da si rešijo vsaj golo življenje?

Solo nastop flavtistke in pesem sta zaplavala v prostor, pred obhajilom pa smo si s stiskom rok zaželeli miru in sprave. Sv. maša se je bližala kon-

cu, misli pa so hitele daleč v preteklost. Še zadnja pesem v čast Materi Božji, kot pred 54 leti, in duhovnikov blagoslov sta zaključila sv. mašo.

Tudi sveče so počasi ugašale in začeli smo odhajati iz tega nam tako priljubljenega kraja. Marsikdo je še na prostem postal, se ogledal naokrog in pobaral znanca: Ali se spominjaš g. župnika Križmana, ki nas je številne otroke osnovne šole vodil na svečnico v Pečino?

Ta lepi dan nam bo ostal v spominu, z iskreno zahvalo družini Babudri, ki nam je s svojo naklonjenostjo omogočila ponovno oživiti del naše tradicije.

VAŠČANKA

OBVESTILA

POTOVANJE Z Novim glasom. Vabimo Vas na potovanje v Provanso v južno Francijo od 22. do 30. aprila 2003. Informacije in vpisovanje na uredništvih v Gorici (0481 533177) in Trstu (040 365473).

NARODNA IN študijska knjižnica vabi v petek, 14. februarja 2003, ob 19. uri na odprtje razstave Povodni mož in srčica Urška v tolmu Ljubljane. Razstavlja Marko Vodopivec. Predstavil ga bo akademski slikar Viktor Snoj. Razstava je posvečena dnevu slovenske kulture.

RADIJSKI ODER obvešča, da bo naslednja predstava

Gledališkega vrtljaka v nedeljo, 16. februarja, ob 17. uri v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, ulica Brandesia 27. Gledališče Melite Osojnik bo uprizorilo igrico *Take mače, take miše...*

MLADINSKI DOM Boljunec prireja proslavo ob Dnevu slovenske kulture v petek, 21. februarja 2003, ob 20. uri v dvorani Mladinskega doma v Boljuncu. Toplo vabljeni!

KLUB PRIJATELJSTVA vabi na veselo družabno srečanje s harmonikarjem, ki bo v četrtek, 27. februarja, ob 16. uri v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti 3 v Trstu.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA in SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

vabita na predstavitev pesniške zbirke

Majde Artač

ŽEJNI OLEANDER

petek, 14. februarja 2003, ob 20.30,
Srenjska hiša v Mačkoljah.

Avtorico in delo bo predstavila prof. Neva Zaghet. Sodeluje domači pevski zbor.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Vabljeni na tretji pesniški večer sezone!

ALEŠ ŠTEGER: JAZ, TI

Ob pesniku bosta nastopila igralca
Maja Blagovič in Janko Petrovec

V Kulturnem domu v Trstu v petek, 14. januarja 2003, ob 20.30!

VSTOP PROST

ŠE MESEC DNI ZA NATEČAJ MOSP IN SKK

MOSP in Slovenski kulturni klub (Ul. Donizetti, 3) obveščata, da je rok za oddajo prispevkov za Literarni, likovni in fotografski natečaj, ki ga razpisujeta ob slovenskem kulturnem prazniku za mlade do 30. leta, na splošno željo **podaljšan do 5. marca**. Prispevke na prosto temo in v prosti tehniki (predlagana tema za vse tri natečaje: *Šel je*

popotnik skozi atomski vek in je sanjal - M.Bor) lahko pošljete ali izročite na naslov ul. Donizetti, 3, 34133 Trst (urnik urada med delovniki: od 9. do 17. ure) s pripisom MOSP. Prispevke in izdelke podpisite s šifro ali geslom, osebni podatki (ime in priimek, naslov, tel. številka, datum rojstva) pa naj bodo v zaprti kuverti z isto šifro ali geslom. Najboljša dela bodo nagrajena v nedeljo, 9. marca.

IN MEMORIAM

DARINKA TRAMPUŽ

Celo nabrežinsko vas in bližnjo okolico je globoko presunila vest o prometni nesreči, ki je terjala smrt priljubljene domačinke Darinke Trampuž. Brezvestni voznik jo je v središču vasi zbil do smrti in zbežal.

Pokojnica je bila doma iz znane gostilne v Temnici na Krasu in se je v šestdesetih letih omožila z Nabrežincem Danilom Miheličem, daleč naokrog znanim kovačem, ki pa je bil zelo delaven na športnem in kulturnem področju. V vasi se je kmalu udomačila in njeno življenje je potekalo mirno med domom in skrbjo za hišo, poleg tega pa je ob koncu tedna priskočila na pomoč sestri, ki je upravljala gostilno vse do devetdesetih let. Sploh je Darinka označevala velika navezanost na sestre, ki jih je stalno obiskovala in jim po potre-

bi pomagala, zlasti mlajši, tudi živeči v Nabrežini, ko je pred dobrimi dvajsetimi leti postala vdova. Njena pozornost pa je bila zadnja leta namenjena vnučkom svojih sestra, sama namreč ni imela otrok. Zla usoda se je poigrala z njeno dobro srčnostjo, saj jo je odtrgala od svojih dragih neposredno pred domom sestre Vide, ki jo je prej obiskala.

Pokojnico so na njeno željo pokopali v domači Temnici na pogrebu se je udeležila res velika množica domačinov in Nabrežincev, ki so pokazali vso hvaležnost in spoštovanje do te zgledno dobre domačinke, ki jo je domači župnik označil za pravo povezovalko družine v širšem smislu, kar nam danes še kako manjka. Ob odprtem grobu so ji v slovo občuteno zapeli domači pevci, domačin je orisal njeno življenjsko pot in izrazil sožalje možu Danilu in sestram; sožalju se pridružuje tudi naše uredništvo.

NK

9

ČETRTEK,
13. FEBRUARJ,
2003

PUBLIKACIJA "GORICA IN NJENA GROFIJA"

V DAR SLOVENSKIM VIŠJIM ŠOLAM

FOTO BUMBACA

V torek, 4. februarja, se je v avditoriju slovenskega šolskega centra odvijala predstavitev slovenskega prevoda knjige prof. Sergia Tavana *Gorica in njena grofija*, nastalega na podlagi italijanskega izvirnika, ki je izšel pred dvema letoma ob tisočletnici Gorice na pobudo pokrajinske uprave.

Ravno predsednik Goriške pokrajine Giorgio Brandolin je - po pozdravu ravnateljic obeh polov, prof. Majde Silič in prof. Ide Primožič - srečanje uvedel in spregovoril o pomenu te knjige, ki je izšla že v italijanskem jeziku in je bila darovana italijanskim višješolcem, medtem ko je sedaj slovenski prevod namenjen seveda slovenskim dijakom, pred katerimi je bila knjiga predstavljena. Brandolin je v uvodu omenil pomen leta 2004, ko bo Evropska unija odprla svoja vrata tudi na vzhod in bo Gorica eno samo mesto. Nato sta dijake pozdravila še odbornika Marinčič in Marangon, ki sta poudarila bogastvo Gorice, v kateri se več jezikov prepleta in je to njena posebnost. Končno so spregovorili tudi dejavni oblikovalci publikacije. Branko Marušič, urednik slovenske izdaje, je predstavil zgodovinsko plat publikacije in metodološke prijeme,

ki so jih zgodovinarji uporabili, da bi orisali zgodbo Gorice in njene grofije. Antonija Valentinič, ki je oskrbela prevod v slovenščino (skupaj z Vereno Koršič - Zorn) je orisala težave, s katerimi se je spopadala pri prevajanju in ki so bile večinoma toponomastične značaja. Slednjič je spregovoril urednik knjige prof. Sergio Tavano, ki je predstavil zgradbo publikacije in njeno zajetno bibliografijo ter podal zanimivo misel o Gorici kot domovini srca, ki ne združuje več kultur, ampak samo eno, ki pa je lastna vsem: Slovenem, Italijanom, Furlanom, Nemcem. Edino, kar nas ločuje, je jezik, kar pa je seveda botrovalo tudi oddaljevanju med temi narodi. Iz zgodovinskih razlogov smo bili prisiljeni se opredeliti za en ali drug narod, nobeden izmed teh narodov pa si ne sme lastiti kulture kot izključno lastne. Kultura nas povezuje in preteklost je naša, se pravi goriška, ne italijanska, slovenska ali furlanska.

To je bila verjetno dobra lekcija goriške zgodovine za višješolce in njihove profesorje, ki so se zbrali v avditoriju, da bi predstaviti prisluhnili. Seveda je ob koncu vsak dobil kopijo knjige - zgodovinskega priročnika. DB

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA / PREDAVANJE

SVETLI IN TEMNI DNEVI V ZAKONU

HARJET DORNIK

Svetoivanska dvorana je 3. t.m. gostila na pobudo SD Sončnica predavateljico Jožico Pizzoni, rojakinjo iz Vipavskega Križa, ki že petintrideset let vlaga veliko truda v pastoralno delo z mladimi in z zaročenci, ki se pripravljajo na zakon. Sodeluje tudi kot publicistka pri Družini in je leta 2001 svoja razmišljanja izdala v knjigi *Prgišče življenja*. V luči težkih življenjskih preizkušenj je Jožica Pizzoni vedno našla dovolj poguma za ponoven začetek, zato je bilo tudi njeno predavanje prežeto z optimizmom in zaupanjem v zmago plemenitega in dobrega. Težnja sončni naravnosti je v ponedeljek dodala še iskreno navdušenje, da se je po toliko letih lahko ponovno vrnila med zamejce, kjer se je v preteklosti krasno počutila.

Izhodišče njenega predavanja je bila grenka ugotovitev, da so Slovenci za Angleži drugi med evropskimi narodi po številu ločitve (32%) in da je veliko že krščanskih ločencev. Od kod taka depresija in nepripravljenost za zakon? Nanj bi bilo treba se pripravljati že trideset let prej. Učiti bi se morali, da "hrast in cipresa v senci drug drugega ne moreta rasti".

Predavateljica je med svojim izvajanjem postavljala izzivalna vprašanja, na primer, kaj nam pomeni zakon? Je le institucija, zveza zaradi videza? Ali polno življenje dveh bitij, ki previharita viharje, da bi bila srečna? Srečo pojmuje mo zgrešeno. Sreča ni odsotnost vsakršnega trpljenja, saj ni življenja brez kapljice bolezn. Nesreča je v tem, da trpljenje narobe sprejemamo.

Kdaj je kdo zrel za zakon? Leta niso merodajna. Za današnji čas pa velja, da telesna

FOTO BUMBACA

dozorelost, ki jo mlad človek doseže s polnoletnostjo, ne gre v korak z duševno in duhovno zrelostjo. Danes vzgajamo za vse mogoče, le za zakon zelo malo. Nepripravljeni smo na temne stvari. V svoji zaljubljenosti mistificiramo: kar je v naši glavi, to tudi zagotovo bo. Kaj pa če partner neozdravljivo zbolijo? Potrebno je, da iz zaljubljenosti raste prava ljubezen, ki jo je najlepše definiral Platon, katere cilj ni telo, ampak celotna osebnost drugačnega.

Prva senca v zakonu je torej nepripravljenost biti par, druga je nesprejemanje. Veliko nas je takih, ki se nikoli v življenju nismo do kraja sprejeli. Če pa sebe ne sprejmemo, tudi drugega nismo sposobni sprejeti. V tem je zanka.

Vzrok za ločitve v Sloveniji je tudi v tem, da so se Slovenci po osamosvojitvi "razkomodili". Pod režimi in v taboriščih so ljudje močnejši, med taboriščniki na primer ni bilo samomorov. Za ljubezen moraš biti močan.

V življenju bi morali hoditi v "šolo prepira". To bi bila filozofska veja vredna fakultete! Če bi se znali doma pravilno pripraviti, bi se veliko zakonov rešilo. Pri večini ljudi pa prepir uničuje. Za kaj se pravzaprav pripravimo? Ob velikih nesrečah, kot so izguba službe ali nesreča otrok, se običajno ne. Prepriamo se za majhne neumnosti, ker je v nas nakopičeno veliko nezadovoljstva: v preteklosti smo bili opeharjeni, prizadeti, ponižani ... V šoli prepiranja naj bi se naučili nekaj osnovnih pravil. Pri hudih prepirih ne imejmo nikoli otrok za priče, ker otroci vzamejo vse izrečene besede preveč zares in prizadeto. Pozitiven prepir bi moral imeti za cilj razčistiti zakon, stvar prepira bi morala biti jasno določena. Pri prepiru si ne smemo izreči vsega, ne smemo biti nestrpni, grobi in nasilni, niti z besedo. V prepirih ne sme prevladati samogovor, pri katerem se en zakonec užali in umolkne. Nikoli ne prinašajmo na plan

starih zamer in niti sorodnikov, naj bo beseda samo jazti, izogibajmo se tudi pomoči tretjega. Nikoli ne mešajmo prepira v zakonske odnose. V prepiru iščimo kompromise, primerno bi bilo si zapisati domene in obljube, tako da ne lažemo sami sebi. Dober prepir nima ne zmagovalca ne poraženca.

Osnova zakona je pogovor. Pogovor je v svojem bistvu srečanje med dvema. Danes pa so težave z njim. Verbalni odnos med partnerji se je zožil na dvajset besed, samo prisluhnimo mladim z mobiteli. Naš jezik se zreducira samo na ukaze in vprašaje. V zamejstvu, je ugotovila predavateljica, smo v izražanju bogatejši.

Nazadnje se je predavateljica dotaknila vprašanja tašče, tega "zmaja s sedmimi glavami". Pojasnila je, kako mati drugače doživlja svojega otroka kot oče in za zakon ga mora darovati iz vsega srca. To ni lahko. Vendar ne le tašče, tudi vdove "posiljujejo" svoje otroke z ljubeznijo.

Za konec je predavateljica priporočila vsem, naj življenje preživljamo v sreči in ne v jezi. Tako kratek je ta čas, kar izpuhti med rokami! Imamo ga za to, da bi ga živeli polno. Dolžni smo se neprenehoma boriti za srečo sebe in drugih, vendar ne prikrivajmo si, da je življenje v zakonu zelo težko in da trpljenje prizadene tudi nas, ker prizadene vsakogar. Sence v zakonu moramo nadomestiti s kančki sonca in, ko nastopijo težave, moramo biti močni. Ne razcepljajmo se navzven, raje se trudimo drug za drugega.

Izredno lep je bil njen pozdrav. "Ostanite v srcu Boga in zato, če vam je prav ali ne, nocoj pojdete z mano in boste vsak dan v mojih molitvah".

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMA ZA MLADE

SVEŽ POKLON PREŠERNU

Z rahlim zamikom, gripa je pač razsajala tudi med mladimi igralci, se je učencem SŠ Ivana Trinka v Gorici in goriškimi petošolcem v Abonmaju za mlade Goriškega vrtiljaka v sredo, 5. t. m., v Kulturnem domu predstavila skupina devetih igralcev, gimnazijcev in učencev zadnjih razredov osemletke, podmladek Gledališča Toneta Čufarja z Jesenic, z gledališko-plesno-recitacijsko predstavo pod naslovom *Povodni mož* in druge pesnitve. Igralci so z vajami začeli že v poletnem gledališkem krožku na Pristavi, premierno pa so uprizoritev odigrali v domačem kraju sredi minulega januarja.

Neprekosljive Prešernove pesmi, *Povodni mož*, *Hčere svet*, *Jezični dohtar*, *Železna cesta*, je režiser Rado Mužan povezal v jasno berljiv dramski prikaz, kateremu je Janez Mejač pridral še nekdanji ple-

sni pridih z ustreznimi plesnimi koraki, stilni kostumi Sandre Džajič, prijetno se ujemale barve, pa so dodatno uokvirili čas dogajanja in obogatili zunanji videz svojevrstne predstave. Postrežljiva natakacija, mizice in stoli, sicer bodeče plastični, pa naj bi prikazovali nekdanjo kavarnico oziroma veselilni prostor ob bregu Ljubljane. Prijetno odsko podoba s primernimi svetlobnimi in zvočnimi efekti je z živahnostjo in

nepredvidljivostjo svojih trikov popestril čarovnik Brane Baloh, ki je z ročno spretnostjo pričaral celo belega gola in zajčka in kar nekaj cvetličnih šopkov, ki jih je galantno poklonil mladim odskim damam. S svojimi spretnostmi je seveda v hipu osvojil naše dijake, ki bi si sicer želeli, da bi bil odrski nastop Jeseničanov daljši.

Mladi igralci so brez zatikanja, le včasih malce pretiho in prehitro, podajali brezčasne Prešernove verze, katere prežarjata neizmerna jezikovna in izpovedna lepota ter veličina, ki ju mora zaznati še tako raztresen učenec.

IK

NA SREDNJI ŠOLI IVAN TRINKO

TEKMOVANJE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

ADRIJAN PAHOR

Predčerašnjim se je na srednji šoli Ivan Trinko odvijalo področno tekmovanje za Cankarjevo priznanje. O samem poteku priprav, izvedbi in rezultatih bomo seveda v naslednjih številkah še pisali, tokrat bom izkoristil priložnost, da izrečem kako misel na račun izbora tekstov. Letošnja udeležba je bila namreč manjša kot sicer prav zaradi odklonilnega stališča marsikaterih profesorjev, staršev in tudi dijakov do samih romanov, ki jih je tokrat določilo Slavistično društvo Slovenije. Štirje teksti za posamezne stopnje

so vezani na specifične teme, npr.: *Zimska princesa*, *Mladostnik na robu družbe*, *Ali je nebo edino, enako-vsem eno?*, *Ženske letijo v nebo*, predvideni romani za navedene problematike pa so Janja Vidmar - *Princeska z napako*, Vlado Peteršič - *Pokvarjenka*, Feri Lainšček - *Namesto koga roža cveti*, Berta Bojetu - *Filio ni doma*. Kot mentor sem se "spopadel" predvsem z zadnjima dvema, z Lainščkovim romanom o družbeno izrinjenih ciganih in knjigo o izkoriščanju ženske Berte Bojetu. Medtem ko je Lainščkov roman dokaj "nedolžen", kljub temu pa dijakom dolgočasen in nezani-

miv tekst z nekaterimi "nespodbnimi" izrazi, je knjiga Berte Bojetu bestialen prikaz (predvsem) spolnega in vsakršnega izkoriščanja, mučenja žensk in otrok na imaginarnem otoku, kjer vladajo hierarhični odnosi, oblast pa imajo v svojih rokah seveda moški. Ker sta omenjeni deli (pa tudi ostali dve) marsikateremu dijaku in starejšemu bralcu zagrenili branje ali pa ga celo od tega odvrgli, se marsikateri profesorji v zamejstvu in Sloveniji sprašujemo o vzrokih in kriterijih tako neposrečene izbire, pa tudi o (ne)primernosti podobne literature za dijaško populacijo, ki je v najstniških letih sila občutljiva in dovzetna za vse, v našem primeru dobro ali slabo literaturo, poleg tega - in to je še najbolj absurdno - pa dijaka ne obogati niti z leporečjem oziroma blaglasjem našega jezika.

Nova trgovina, v kateri lahko najdete: hišno opremo in kuhinjsko garnituro, etnotuareg, atelier du vin

Ulica del Seminario 6, Gorica / tel. in fax 0481 32109

NIZ IGER ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NAGRADE NATEČAJA MLADI ODER IN VEDRA ENODEJANKA

IVA KORŠIČ

Kljub skromnejšemu številu gledalcev je bilo v torek, 4. februarja, v Kulturnem centru Lojze Bratuž, na drugem srečanju letošnjega niza veseliger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh, slovesno vzdušje. V prvem delu večera je namreč potekalo podeljevanje priznanj natečaja Mladi oder, ki ga že nekaj let zapored prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Namenjen je otroškim, mladinskim in odraslim ljubiteljskim skupinam iz Goriške in Tržaške ter želi biti spodbudna vzmet za nadaljnje ustvarjalno delo na gledaliških deskah, ki zahteva veliko truda in zagrizene vztrajnosti polnih vaj, a v zameno ob končnem rezultatu podarja izvajalcem mnogo veselja, zadoščenja in zdravega ponosa, gledalcem pa obilico umetniškega užitka. Na letošnji natečaj se je z Goriškega prijavilo osem igralskih skupin, šest otroških, kar pomeni, da otroci radi igrajo in nastopajo, če jih za to navdušijo njihovi mentorji, in le dve odrasli. Žal, že drugo sezono pogrešamo Oder 90, edino gledališko skupino, ki je delovala v mestnem središču. Upa-

FOTO BUMBACA

ti je, da ni dokončno zapustila Talijinega hrama.

Tajnica KCLB in ZSKP Anka Černic je na torkovi mali slovesnosti, po pozdravnem nagovoru, povabila k sebi na oder podpredsednico Zveze Franko Padovan in predsednico KCLB Franko Žgavec, ki sta ji pomagali pri razdeljevanju priznanj, plaket.

Najprej so na oder stopili najmlajši nagrajenci, ki so, ali bi vsaj morali biti, svetlo jamstvo za bodoče gledališko delovanje v našem malem, a kulturno živahnem zamejskem prostoru. Priznanje so prejeli: mladi igralci SKPD Hrast iz Doberdoba za igrico Do tiste stezice pod mentorstvom Mateje Černic in Marte Ferle-

tič; igralska skupina KD Sabotin iz Štmavra z mentorico Ireno Ferlat za igrico V naši super šoli; igralci PD Rupa-Peč, ki so z mentorji Vanjo Batistič, Martino Gereon, Tanjo Kovic in Matteom Simeonijem uprizorili lutkovno igrico Zeleni fantek na besedilo Vinka Moderdorferja; Otroška gledališka skupina Ciciklub KD Sovodnje, ki je z mentorico Vesno Tomsic pripravila igrico Kraljevi smetanovi kolački in se prvič prijavila na natečaj; mali igralci SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, ki so z mentorico Kristino Corsi naštudirali kar tri igrice, Miklavž za vse čase, Mojca Pokrajculja in Darilo za mamo; ter učenci OŠ J. Abram iz Pevme, ki so

pod vodstvom učiteljice Jožice Zniderčič odigrali igrico Božični utrinek.

Za otroki sta bili na vrsti odrasli skupini, in sicer Dramski odsek PD Štandrež, ki je v režiji Emila Aberska postavil na oder zahtevno dramatisacijo Bevkovega romana Kaplan Martin Čedermac in kratko veseloigro Konec pravljic ali... v režiji Janeza Starine, ter Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, ki se je v režiji Sergeja Ferrarija soočila s kriminalko Agathe Christie Zločini na otoku.

Vsem požrtvovalnim mamilim in velikim igralcem ter mentorjem so gledalci s toplim aplavzom čestitali in jim obenem zaželeli še veliko uspešnih odskih nastopov.

Prazničnemu večeru so zabaven sklep pridali trije igralci iz Dekanov, ki so vskočili namesto odpadlih štandreških komedijantov, Majde Zavavlav in Božidarja Tabaja, ter odigrali enodejanko Sreča iz Salomonovega oglasnika, o ljubezenskem srečanju prek časopisa, ki jo je delno v narečju napisal vodja skupine Boris Piciga, zrežiral pa Aleksij Pregarc.

Ljubitelji komedijskih iger naj ne zamudijo tretjega snidenja z Iskrivim smehom, ki bo v nedeljo, 16. t.m., ob 17. uri, ko bo Amatersko gledališko društvo Kontrada-Kanal v režiji Staneta Lebana prikazalo komedijo Jeana Jacquesa Bricairea Dohodnina.

delila nagrade. Vsak zborovodja dobi za svoj nastop pisno oceno komisije. Podeljena bodo tudi razna priznanja.

Vpisni rok: najkasneje do 28. februarja 2003. Pisna prijava mora vsebovati: uradno ime pevskega zbora, vrsto zasedbe, poštni naslov, predvideno število sodelujočih, opredelitev, v katero kategorijo se zbor prijavlja (A ali B), program nastopa.

Prijave pošljite na fax 0481 882488. Za dodatne informacije se lahko obrnete na tel. št. 333 1706760 (ga. Nerina).

RAZPIS 3. SREČANJA OTROŠKIH ZBOROV

ZLATA GRILA

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela razpisuje 3. Srečanje otroških in mladinskih pevskih zborov *Zlata grla 2003*. Tekmovalni del srečanja bo v soboto, 5. aprila 2003, zvečer, v Kulturnem domu v Sovodnjah ob Soči, revijalni del pa na Vrh sv. Mihaela v nedeljo, 6. aprila 2003, popoldne. Na srečanju lahko nastopijo: - otroški zbori, v katerih pojejo

pevke in pevci, rojeni v letih 1992-1996 (osnovnošolci); v zboru lahko 15% pevcev presega starostno omjitev; - mladinski zbori, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni l. 1988 in mlajši (srednješolci). Zbori morajo pred nastopom predložiti seznam pevcev z rojstnim datumom.

Srečanje bo potekalo v dveh kategorijah:

- kategorija A: tekmovalni del
- kategorija B: revijalni del.

V revijalnem delu lahko nastopa vsak zbor, ki to želi. Program naj obsega dve pesmi slovenskih skladateljev po lastni izbiri. Spremljava po želji.

Program za tekmovalni del: obvezna pesem za otroški zbor: Radovan Gobec - Čudežna klop, za mladinski zbor: Peter Lipar - Lastovičke; dve pesmi slovenskih skladateljev po lastni izbiri; izvajanje je možno "a cappella" ali s klavirsko spremljavo. Komisija bo ocenila zборе, ki tekmujejo, in do-

SD SONČNICA: DRUŽINSKI CENTER BETANIJA

Skupnosti družin Sončnica vabi v **ponedeljek, 17. februarja**, na predstavitev dejavnosti Družinskega centra Betanija iz Ljubljane. Središče deluje že več let na področju svetovanja; strokovnjaki z različnih področij svetujejo zakoncem v stiski, rešujejo vzgojne probleme, se ukvarjajo z osamljenimi in listimi, ki si želijo nasveta, a nimajo primerne sogovornika. Srečanje bo v Domu Franc Močnik v Gorici (ul. San Giovanni 9, inf. tel. 0481 536455). Začetek ob 20.30.

DRŽAVNA KNJIŽNICA - GORICA
GALERIJA ARS

Vljudno Vas vabimo na predstavitev
prevodov poezij Srečka Kosovela

IL MIO CANTO - MOJA PESEM in KONS

Na predstavitvenem večeru, ki ga bo vodila prof. Lojzka Bratuž, bosta o Kosovelu in njegovih poezijah govorili prof. Marija Pirjevec in prevajalka Jolka Milič.

Sreda, 19. februarja 2003, ob 18. uri.
Državna knjižnica - Gorica, ulica Mameli 12.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

■ Nedelja, 16. februarja 2003,
ob 17. uri

AMATERSKO GLEDALIŠKO DRUŠTVO
KONTRADA-KANAL
Jean Jacques Bricaire
DOHODNINA

■ Nedelja, 23. februarja 2003,
ob 17. uri

BENEŠKO GLEDALIŠČE
Moliere
ZDREU BUNIK

ISKRIVI SMEH,
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER
LJUBITELJSKIH ODROV

PREDSTAVE bodo v veliki
dvorani Kulturnega
centra Lojze Bratuž
v Gorici.

OBVESTILA

POTOVANJE Novim glasom. Vabimo Vas na potovanje v Provanso v južno Francijo od 22. do 30. aprila 2003. Vpisovanje na uredništvih v Gorici (0481 533177) in Trstu (040 365473).

PD Rupa-Peč vabi na izlet na Sardinijo od 26. do 31. avgusta. Za informacije Ivo in Tanja Kovic, tel. 0481 882285.

KULTURNO DRUŠTVO Briški grič Števerjan vabi na Dan naše kulture v soboto, 15. t.m., ob 20.30 v domu na Bukovju. Nastopajo MoPZ Štmaver, dekliški zbor Danica Vrh. Recitacije, predstavitev knjige Gorica. Po sledovih naše prisotnosti Erike Jazbar in Zdenka Vogriča. Govor Luciano Gergolet.

SPOZNAVANJE KAMČATKE. Slovensko planinsko društvo prireja v sredo, 19. t.m., planinski večer. Inž. Pino Rudež bo predstavil filmski zapis o tritedenskem potovanju po daljni Kamčatki, deželi, dvakrat večji od Italije, z nešteti delujočimi ognjeniki in prepolni naravnih zanimivosti. Predvajanje videofilma bo v mali dvorani Kulturnega doma ob 20.30. Film je opremljen z glasbo in s komentarjem.

DAROVI

ZA NOVI glas: Mirko Brezigar 5,00 €.

NAMESTO CVETJA na grob bratranca Damjanu Ožbotu Julijan z družino 30,00 € za društvo Rupa-Peč in 20,00 € za cerkev v Rupi.

ZA GORIŠKE skavte: Jože Tratnik, Kanada, 50 kanad. dolarjev.

ZAHVALA

Hvala vsem, ki ste Gaji v spomin darovali za pomoč v Iraku, za ševerjansko in jazbinsko cerkev ter v druge dobrodelne namene. Naj vam Bog povrne! Margaret in Bogdan.

SOŽALJE

Ob izgubi drage mame **Dosoline** izrekamo Dariotu Fantinu in družini iskreno sožalje. ŽPS Gabrje-Vrh, PD in MLPZ Vrh sv. Mihaela.

ČESTITKE

Žene in dekleta, ki skrbijo za števerjansko cerkev, čestitajo **Venerandi in Mirkotu** ob zlati poroki.

OŠ FRAN ERJAVEC

PD ŠTANDREŽ

PREŠERNOVA PROSLAVA

PROGRAM: - nastop učencev OŠ Fran Erjavec
- mladinska recitacija
- film: Poglejmo malo nazaj (utrinki iz kmečkega življenja) Štandrež 1969/70
AVTOR: Andrej Saksida
MONTAŽA: Hijacint Iussa

Petek, 14. februarja 2003, ob 20.30

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu

TOPLO VABLJENI!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

vabi na

PROSLAVO OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

v torek, 19. februarja 2003, ob 20.30.

SODELOVALI BODO: MePZ Rupa-Peč, moška skupina Sraka iz Štandreža, recitatorji domačega društva. Častni govornik David Bandelli.

KD SABOTIN

SV. VALENTIN

ŠTMAVER 21., 22., 23. FEBRUARJA 2003

■ **PETEK, 21. FEBRUARJA 2003:**
ob 20.30 Nastop Mpz Štmaver, dirigent Nadja Kovic
- PREDSTAVITEV PUBLIKACIJ:
Gorica. Po sledovih naše prisotnosti (Erike Jazbar in Zdenka Vogriča)
Štmaver (Vojko Makuc)
Publikaciji bo predstavil župnik Vojko Makuc
- ODPRTJE RAZSTAVE rezbarskega intarzijskega in restavratskega društva Solkan
Lesene umetnine
Razstavo bo predstavil predsednik društva RIR Solkan
Nastop Mpz Srečko Kumar iz Kojškega. Dirigent Zarjan Kocina

■ **SOBOTA, 22. FEBRUARJA 2003**
ob 20.00 Tekmovanje v briškoli

■ **NEDELJA, 23. FEBRUARJA 2003**
ob 10. uri Odprtje kioskov z jedmi na žaru in domačimi štruklji
ob 14.30 Slovesna sv. maša

Toplo vabljeni!

V SODELOVANJU Z ŽUPNIJO SV. MAVRA IN SILVESTRA
S KRAJEVNIM SVETOM PEVMA-ŠTMAVER-OSLAVJE
in Z ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KOROŠKA

KRIZA KOROŠKEGA RADIA 2

KAKO NAPREJ PO ODMEVNI STAVKI?

JANKO KULMESCH

Odločitev uredništva in posloводства Radia 2, da z gladovno stavko, ki so jo izvedli pretekli teden, odločno opozorijo na škandalozno postopanje avstrijske zvezne vlade, se je izkazala kot zelo učinkovita - vsaj kar zadeva reakcije domače in tuje javnosti. Še posebej močno je odmevala v Sloveniji, kjer mediji obširno in redno poročajo o prizadevanju za ohranitev celodnevne radijskega sporeda. Angažirano poročanje slovenskih medijev ne ostaja brez pozitivnih posledic pri slovenskih državljanih, ki v presenetljivo velikem številu izkazujejo solidarnost s stavkajočimi. Celo pripadniki kočevske narodne skupnosti, ki imajo v uradni koroški in dunajski politiki odločnega podpornika, pričakujejo od avstrijske vlade, da se zavzame,

enako kakor za Kočevarje, za rešitev slovenskega radia na Koroškem.

Zelo jasno so izrazili solidarnost s stavkajočimi tudi Slovenci v Italiji oz. SSO in SKGZ. Podobno velja za južnotirolske medije, prav tako pa tudi za Huberta Frasnelli, ki se je ponovno izkazal kot zvest prijatelj koroških Slovencev. Stavkajočim pa so namenili pozornost tudi mediji v Nemčiji, med njimi ugledna nemška televizijska postaja Zweites deutsches Fernsehen (ZDF).

Skratka: avstrijski politiki, in še posebej kanclerju Schüsslu, vsekakor ne bo uspelo, da "reši" vprašanje celodnevnega slovenskega radia, s tem da vztrajno molči ob vseh pozivih, da naj končno ustvari pogoje za preživetje radia. Mednarodna javnost se v vedno večji meri čudi postopanju avstrijskih oblasti in ne more razumeti, kako

je mogoče v demokratični državi Avstriji, za katero naj bi postala Evropa, tako Wolfgang Schüssel, srčna zadeva, tako škandalozno postopati z osnovnimi pravicami in pridobitvami narodne skupnosti.

Kakor znano, je - po zaslugi stalne delegacije Republike Slovenije v Evropskem parlamentu - z grozečo ukinovitvijo Radia 2 seznanjen tudi vrh Sveta Evrope (SE). Ta teden pa je v Svetu Evrope sledila naslednja intervencija: po zaslugi avstrijskega Evropskega urada za manj razširjene jezike (EBLUL), ki mu predseduje Karl Hren, sta predsednik in tajnik dunajskega Centra avstrijskih narodnih skupnosti (CAN), Marjan Pipp in Hubert Mikel, obiskala Strasbourg. Srečala sta se s predstavniki Evropskega parlamenta oz. njegovega odbora za manjšine in s predstavniki sekretariata Sveta Evrope, ki se ukvarja z okvirno konvencijo SE za zaščito manjšin ter z listino SE o manjšinskih in regionalnih jezikih. Jasno sta poudarila, da zaprtje Radia 2 ne

grozi zaradi finančnih težav, na katere se sklicuje vodstvo avstrijske radiotelevizije, temveč izključno iz političnih razlogov, ki izvirajo predvsem iz razsodbe ustavnega sodišča glede dvojezičnih napisov.

Opozorilna gladovna stavka torej ni ostala brez odmeva. Zastavlja pa se vprašanje, ali bo uspelo podobno učinkovito nanjo navezati. Ali drugače rečeno: bo uspelo predstavnikom narodne skupnosti ustvariti primeren pritisk na vlado, da ustvari pogoje za trajno preživetje celodnevnega radijskega sporeda v slovenščini?

Zanašanje na izterjanje te pravice zgolj pri pristojnih sodiščih vsekakor ne zadoštuje. Pravna pot je dolgotrajna, Radio 2 pa potrebuje, predvsem iz finančnih razlogov, hitro pozitivno odločitev. V nasprotnem primeru bi moral, kakor vse kaže, dokončno utihniti že s koncem marca 2003 - obupati mrtvega spet k življenju pa je vse drugo kakor enostavno in spodbudno.

SLOVENIJA

ZAGOTOVILA MINISTRICE ANDREJE RIHTER
MED OBISKOM V NOVI GORICI

DRŽAVA BO FINANČNO POMAGALA RAZVOJU KULTURNIH DEJAVNOSTI OB MEJI

Kot omenjamo v drugem prispevku, je ministrica za kulturo Andreja Rihter (na sliki) 6. t.m. obiskala mestno občino Nova Gorica, kjer je bila gostja župana Brulca.

Sestala se je s predstavniki kulturnih ustanov, ki imajo tudi regijski oz. pokrajinski značaj, sodelujejo pa tudi s kulturnimi organizacijami, društvi in raznimi združenji slovenske narodne skupnosti v Gorici oziroma v Italiji. Med udeleženci je bila tudi Franka Žgavec iz Gorice.

Ministrica in župan mestne občine sta pozneje na srečanju s časnikarji razčlenila in ocenila pogovore o stanju, težnjah in vlogi kulturnih dejavnosti ob slovensko-italijanski meji na Goriškem tudi z vidika odprave meje ob včlanitvi Slovenije v EU. Mirko Brulc je opozoril, da se velik del davčin in drugih

prispevkov, ki jih ustvarijo v Novi Gorici, zbira v Ljubljani, v centru države, nazaj v Novo Gorico pa se vrača le manjši del denarja. Ob tem pa ni urejeno financiranje največjih kulturnih dejavnosti oz. ustanov medobčinskega ali celo nacionalnega pomena. S finančnimi težavami se soočajo Goriški muzej, Goriška knjižnica Franceta Bevka, Primorsko dramsko gledališče pa sodeluje v postopku podržavljenja. Župan mestne občine je časnikarjem povedal, da se je srečanja z ministrico udeležil tudi predstavnik Franciskanskega samostana na Kostanjevici, ki ima poleg verskega (pastoralnega) tudi kulturni in turistični pomen.

Ministrica za kulturo pa je v izjavi časnikarjem in pozneje, ko je odgovarjala na njihova vprašanja, poudarila, da je slovenski kulturni praznik tudi odlična priložnost za premišljevanje o slovenski kulturi in o njenem mestu v odprtem sodobnem svetu. Na naše vprašanje o višini sredstev, ki jih Mestna občina namenja za kulturo, je dejala, da le-ti znašajo okrog 7% občinskih prihodkov, kar je več od ustreznih prispevkov drugih občin v Sloveniji. Povedala je nadalje, da se postopki za podržavljenje Primorskega dramskega gledališča nadaljujejo brez težav, tako bo nov status te ustanove uveljavljen predvidoma v mesecu aprilu. Po prepričanju ministrice je treba zagotoviti, o čemer bo tudi država sprejela nekatere dodatne predpise, da bodo občine soustanoviteljice prispevale

svoj dogovorjeni delež sredstev za delovanje obeh zavodov velikega pomena, Goriške knjižnice Franceta Bevka in Goriškega muzeja. Andreja Rihter je ob tem opozorila, da muzeji sedaj sistematično zbirajo gradivo in pričevanja iz naše preteklosti, in tudi zaradi tega poslanstva jim je potrebno zagotoviti primerno in nemoteno financiranje. Upoštevati je treba, je dodala, posebno funkcijo, ki jo imajo kulturne ustanove v Novi Gorici pri spodbujanju sodelovanja s Slovenci v Italiji in z njihovo kulturo. Ko se je navezala na izjavo župana mestne občine Nova Gorica, da ta lokalna skupnost širi sodelovanje do Vidma ter pri tem upošteva slovensko narodno skupnost v Gorici, pa tudi v Beneški Sloveniji, Reziji in Kanalski dolini, je opozorila, "da se meje sicer umikajo in odpirajo v aktualnih trenutkih evropskega povezovanja, toda naloga nas vseh ostaja enaka: ohraniti moramo stoletja slovenske kulture in zagotoviti nova. Prihodnost si moramo načrtovati sami. Pa ni dovolj le ena in odločna poteza. Prihodnost potrebuje tudi mali korak, mali dan in vsakdan. Na nedavnem srečanju Slovencev z obeh strani meje v Kobaridu me je najbolj navdušila vnema, s katero so mi ustvarjalci pojasnjevali vrsto le na prvi pogled drobnih potez in korakov, ki pa so ob odsotnosti pravočasnih sistemskih rešitev - ali celo ob nespoštovanju že sprejetih zakonskih rešitev - pogosto edini način vztrajanja in ustvarjanja".

GLOSA JURIJ PALJK

O POEZIJI

Pravzaprav se o poeziji skoraj ne da povedati nič novega, ker živimo danes v taki družbi in takem času, ko imamo o poeziji že toliko napisane, da je sploh vprašanje, če se vse to prebere, kaj šele, da bi današnji človek sploh lahko sledil vsej sodobni poeziji.

Pa vendar si te dni, ko praznujemo Slovenci Prešernov dan, ki je za nas praznik kulture, vseeno upamo napisati, da ima poezija še vedno tisti čar, ki ga je včasih imela, pa čeprav homo tudi dodali, da najbrž ni bilo še take družbe in takega časa, v kateri in v katerem bi se tako malo poezije prebiral.

Nobene polemike nočemo izzvati s tem zapisom in tudi nobenega nostalgичnega zapisa ne bomo pripravili, ker se zavedamo, da je bila od vedno poezija samo za tiste izbranice in samo za tiste ljubitelje pisane besede, ki so imeli odnos do besede, do poezije, ne nazadnje tudi do pesnikov. In je tudi res, da so vedno poezijo prebirali samo redki, pa čeprav smo imeli Slovenci obdobje, ko so naši predniki, med njimi so naše none in naše mame, vsaj nekatere, znali na pamet več desetih poezij, včasih tudi po več sto.

Tudi sam pripadam generaciji ljudi, ki so se v šoli še morali učiti nekatere poezije na pamet, a tega, da bi se sami učili na pamet nekatere odlične poezije naših izjemnih pesnikov, ne morem trditi. Imamo pa nekateri še žive starše, ki so znali na pamet pol Gregorčiča, niz Gradnikovih pesmi, da o Prešernu in Kosovelu ne govorim. Pesmi so se učili v času, ko je bila slovenska beseda prepovedana in morda tudi zato dosti bolj čislana in dragocena kot

danes. Gotovo so takrat naši predniki imeli do poezije dosti bolj spoštljiv odnos, kot pa ga imamo mi danes.

Slovenci in tudi pripadniki slovenske manjšine v Italiji imamo do poezije in pesnikov precej čuden odnos. V šoli so nas učili, in podobno tudi danes učijo naše otroke, kako veliki ljudje so bili naši pesniki, kako pomembna je slovenska umetna beseda, in poezija ima v njej častno mesto. Istočasno pa je že sama beseda pesnik tudi sinonim za nekoga, ki je v družbi bil in je še vedno neprilagojen, malodane čudak, tudi pijanec, posebnost, ki je pisal in piše predvsem žalostne misli in take, kakršnih večina od nas nikdar ne bi napisala. Predvsem pa pri vsakem dobrem pesniku vsak pošten bralec odkrije predvsem dejstvo, da se razkrije do golega, da govori iskreno in globoko, da je pošten, ko piše o bolečini ali veselju, da je do konca pošten, ko piše o najglobljih človeških rečeh. Seveda govorimo o liriki, tej najbolj osebni zvrsti poezije, v kateri kraljuje beseda "jaz", kajti lirika je pravzaprav "jaz".

Dobra poezija, dobra lirika pa je tista, v kateri pesniku uspe s svojo napisano izpovedjo biti po eni strani izjemno lepo poveden, ker se je pač pri pisanju posluževal odličnega, izbranega jezika, po drugi strani pa pesniku uspe narediti korak do bralca, da le-ta lahko sam pri sebi reče: "Saj tako tudi jaz čutim, saj to je res, kako prav ima, le v tem je razlika, da jaz sam tako lepo ne bi znal napisati, povedati!"

Seveda to lahko reče le tisti, ki poezijo bere. Tisti, ki je

ne bere nikdar, tega ne more reči. Tak človek sicer lahko ponavlja misli drugih o poeziji, a njemu bo ostalo razkosje pesnikove intime in tudi lastno največkrat za vedno zastrto, zaklenjen zaklad, ki ga nikdar ne bo zaslepil s svojo lepoto in ne z leskom čudovite slovenske besede!

In sam lahko še dodam, da je velika škoda, če človek nikdar ne poskusi prebrati nekaj poezije, ker v svojem življenju še niti enega pesnika nisem bral, ki ne bi imel kaj lepega v svojih pesmih. Seveda ni res, da vas bo vsak pesnik nagovarjal, da vam bo vsaka poezija všeč, res pa je, da boste med mnogimi, ki so pisali, ali še pišejo, poezijo, našli tudi take, ki "vam bodo pisali dobesedno na kožo" in vas bodo zato nagovarjali.

Po moje je še vedno najbolje, če človek bere poezijo sam, vsaj liriko naj bere sam in v svoji tišini, v svoji samoti, ki je ena temeljnih lastnosti vsake dobre lirike.

Najbrž ima prav prijatelj Niko Grafenauer, eden največjih sodobnih slovenskih vezancev izbrani slovenski poetični besedi, ko mi je nekoč v pogovoru dejal: "V samoti sem doma!" Govorila sva o tem, kje ima kdo še dom, če ga seveda sploh še ima, in tudi o tem, kje kdo išče še pomene besed in lastnega smisla življenja, kot seveda išče tudi vse tiste odgovore na temeljna vprašanja o življenju, za katera nekateri iščemo vedno odgovore, ker drugače ne moremo živeti, če pa že živimo, nam je težko živeti.

V tej krasni prisposobi, ki je seveda grenka do nemilosti, a resnična za vsakega so-

dobnika, če le hoče in zmore biti iskren do samega sebe, je Niko Grafenauer zadel tudi bistvo lirčne poezije in seveda samega sebe.

Istočasno pa je poezija tudi pot do drugega, saj ne poznam dobrega pesnika, ki bi pisal poezijo le zase. Tisti, ki to počno, niso veliki pesniki, predvsem zato ne, ker ne poznajo besede širokogrudnost, ki je tudi eden temeljev vsake dobre poezije.

Poezija je vedno pot do drugega, nagovarjanje drugega. Da je to res, pričajo tudi besede Nika Grafenauerja, ki mi jih je rekel nekaj tednov po najemni pogovoru o domu in samoti: "Lepo si povedal, ko si rekel, da si v samoti doma. V trenutku, ko si dojel, kaj sem rekel, so bile te besede tudi tvoje besede, vsaj toliko so moje, kot so tvoje in obratno."

Čar poezije, neizmeren čar poezije!

Saj vas ne nagovarjam, da morate biti taki, kot je moja prijateljica iz Sežane, večno mlada gospa slovenske poezije, mladenka Jolka Milič, živa legenda prevajanja in zaljubljenosti v poezijo! Sama nikdar ne more zaspati, če prej ne prebere vsaj nekaj pesmi, ki jih običajno tudi prevaja! A bere tudi tiste, ki jih nikdar ne bo prevajala!

Vseeno pa bi vas rad nagovoril, da kdaj zamete v roke pesnika in njegove besede. Našli boste nekaj zase! Gotovo.

Če pa tega ne zmorete, si vsaj prihranite nasmeške ob besedah pesnik in poezija. Ne poezija in ne pesniki vam nočejo nič hudega in že zato niso vredni posmeha! Kot ga seveda niste vredni niti vi, le da tega, če se posmehujete, sami ne veste!

SPORI O OBLIKI IN NARAVI REFERENDUMA O VSTOPU V EU IN ZVEZO NATO

UNIJA ITALIJANOV IN LJUDSKA UNIVERZA IZ TRSTA

ŠELE PRIČETEK OBRAVNAV O POMENU OBEH POVEZAV ZA SLOVENIJO

MARJAN DROBEŽ

Jutri, v petek, 14. februarja, bodo v Sloveniji začeli izvajati postopke za referendum o vstopu Slovenije v obe najpomembnejši evroatlantski integraciji, EU in zvezo NATO. Polemike o tem, po kakšnih pravilih naj bi izvedli obe glasovanji, pa se še zmeraj niso umirile. Desnosredinski politični stranki, SDS in NSi, sta sicer prepričali vladne stranke, da so pristale na takšne spremembe veljavnega zakona o referendumu in ljudski iniciativi, ki bodo omogočile, da bosta referenduma 23. marca obvezujoča. S spremembami omenjenega zakona in tudi nekaterih členov ustave bo tudi določeno, da referendum ne bo moč ponavljati ter da se neveljavne glasovnice ne bodo štete kot glasovi proti. Parlamentarna in vladna koalicijska pa je ob tem sklenila, da bodo spremenili celotno referendumsko zakonodajo. Razmerja z obema desnosredinskima strankama so se zaradi tega ponovno zaostri, Janez Janša pa je protestiral z izjavo, da gre za usodni poseg v ustavno ureditev države.

Spričo večine glasov, ki jih ima koalicijska, je bilo sprejeto njeno stališče o spremembah celotne zakonodaje o referendumu in ljudski iniciativi, zakonodajni postopek o tem pa izvaja Ustavna komisija parlamenta in Državni zbor. Omenjene spremembe v zakonodaji naj bi sprejeli do 23. marca, ko bosta v Sloveniji referenduma o vstopu Slovenije v obe povezavi. Vlada in koalicijske politične stranke se medtem odzivajo na zahteve ZDA, naj tudi Slovenija sprejme in utemelji svoja stališča zoper mednarodni terorizem, katerega vrh naj bi sedaj predstavljal režim v Iraku, z orožjem za množično uničevanje. Velja pouda-

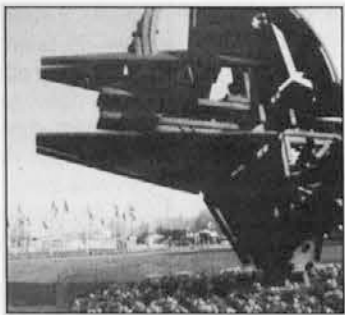
riti, da je vlada politiko in usmeritve obeh povezav in ZDA sprejela in podprla, tudi zaradi obveznosti, ki jih ima Slovenija kot prihodnja članica obeh evroatlantskih povezav.

Javnost pa še zmeraj ni dovolj obveščena o tem, kaj bosta obe integraciji za nas pravzaprav pomenili. Obstaja večinsko soglasje o tem, da bo EU za Slovenijo zelo koristna, zaradi česar je že vnaprej gotovo, da bo referendum o vstopu v to povezavo uspel. Glede NATO pa je veliko pridrzkov in odkritega naspotovanja dela javnosti. Ta del ne verjame dejstvom in izračunom, ki kažejo, da bi bila varnost Slovenije, ki bi jo zagotavljal NATO, večja in bolj učinkovita, kot pa sistem varnosti, ki bi ga sami organizirali in vzdrževali. V nekaterih okoljih razvijajo zamisel, da bi se lahko Slovenija razglasila za nevtralnno državo, ter zagovarjajo trditev, da sta EU in NATO dve različni organizaciji, katerih funkcija je nezdružljiva. Toda v zmedbi trditve, naziranj in opredeljevanj je vendarle čedalje več glasov, ki pozivajo k stvarni oceni obeh povezav.

Filozof dr. Ivan Urbančič je, denimo, v sobotni prilogi časnika *Delo*, 7. t.m., zapisal, "da smo Slovenci sprejeli temeljne vrednote zahodnega demokratičnega sveta in jih vgradili v temelj lastne države, zaradi česar se pridružujemo Evropski uniji. Edino dosledno pa je, da se kot država pridružimo celoti evroatlantske povezanosti, in torej pozitivno odgovorimo na povabilo za članstvo v

NATU. Ta zadeva je temeljno preprosta in jasna". Sociolog dr. Gregor Tomc je v svojem prispevku v istem časniku odgovoril tudi na trditev, "da bo vstop v NATO omejil našo nacionalno suverenost". Pravi, "da je to sicer res, vendar velja natanko isto tudi za vse druge mednarodne povezave, ki jih je Slovenija sklenila po osamosvojitvi. Kolikor se načelno postavimo na pozicije samozadostnega nacionalizma, bi se morali med drugim izpisati tudi iz OZN". Tudi predsednik Slovenske akademije zna-

ran. Ko se nam je uspelo izveleči iz balkanskega kotla, v katerem smo v okviru Jugoslavije izgubili tradicionalne povezave z razvitim svetom in nehali biti njegov integralni del, in ko smo skoraj petdeset let nauspešno iskali svojo lastno bližnjico v raj, sem verjel, da nameravamo stopiti v ta odprti svet in želimo postati njegov celoviti del, kot smo že bili v zgodovini. Sedaj pa dvomimo o tem in razmišljamo, da bi si ustvarili nekaj zahodno balkanski kotiček, v katerem bi bili spet delno izolirani in v katerem bi ponovno iskali svojo pot v prihodnost". Tudi predsednik sveta LDS Gregor Golobčič je zdaj pritrženec vključitve v NATO in je o tem zapisal: "Slovenija že več let živi na kredit, pod dežnikom, kot da smo že v NATU. Če bi vstop sami zavrnili, se bo po mojem prepričanju med-

narodni položaj Slovenije dramatično poslabšal. Znašli bi se v podobno nezavidljivi situaciji, kot je bila Slovenija takoj po osamosvojitvi, ko mednarodna skupnost še ni dobro vedela, kaj naj stori s Slovenijo". Po mnenju Lidije Drobnič, predsednice ženske NSI, bi morala vlada državljanom povedati, "da NATO ni le organizacija za obrambno varnost, ampak vpliva tudi na razvoj demokracije, zagotavlja gospodarsko rast, čiste in pregledne javne račune in vpliva še na mnoga druga področja, kar vladajočo koalicijsko, ki se že bliža enoumju, zelo moti".

Medtem ko se bližata referenduma za vstop Slovenije v EU in NATO, se nadaljujejo tudi postopki za dejansko včlanitev v obe povezavi. Vlada in evropska komisija sta uskladili besedilo pogodbe o vstopu Slovenije v EU, tako da so izpolnjeni pogoji za podpis tega dokumenta. Slovesnost podpisovanja bo predvidoma 16. aprila v Atenah.

VEČ KANDIDATOV ZA SLUŽBO KOMISARJA V EVROPSKI KOMISIJI

Javna občila poročajo o kandidatih iz Slovenije za mesto komisarja (ministra) v evropski komisiji (vladi), ki bo pripadlo Sloveniji. Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je dejal, "da ga EU zelo privlači in bi bil pripravljen biti tudi komisar". Med kandidati pa časnik *Dnevnik* omenja tudi ministra za evropske zadeve dr. Janeza Potočnika, ministra za šolstvo, znanost in šport dr. Slavka Gabra, predsednika državnega zbora Boruta Pahorja ter celo bivšega predsednika države Milana Kučana. Plača komisarja evropske komisije znaša okrog 15 tisoč evrov mesečno, tudi če so komisarjeve naloge manj zahtevne.

Medtem ko se bližata referenduma za vstop Slovenije v EU in NATO, se nadaljujejo tudi postopki za dejansko včlanitev v obe povezavi. Vlada in evropska komisija sta uskladili besedilo pogodbe o vstopu Slovenije v EU, tako da so izpolnjeni pogoji za podpis tega dokumenta. Slovesnost podpisovanja bo predvidoma 16. aprila v Atenah.

go notno zbirko domačega glasbenika Danijela Breclja, v kulturnem programu pa so sodelovali župnijski mešani pevski zbor, Glasbena šola Nova Gorica in dramski igralec Primož Pirnat.

V Cerkljanskem muzeju so 6. t.m. odprli retrospektivno razstavo fotografij likovnega in fotografskega umetnika dr. Rafaela iz Nove Gorice. Slovesnost v Biljah je bila v znamenju knjige. Obeležili so Ivana Komela, ki je že štirideset let knjižničar v tem kraju. Predstavili pa so tudi knjigo *Kje so tiste stezice...*, domačina Hilarija Koste. Novo delo je izdala Založba Branko.

V Solkanu so slovenski kulturni praznik poimenovali kot Prešernov dan 2003. Na slovesnosti, 7. t.m., v solkanski osnovni šoli, je besedo k prazniku podal Sergij Peljhan, direktor Primorskega dramskega gledališča.

PREZRTO OZADJA SPORA

MILAN GREGORIČ

Pred kratkim je z vso ostrino izbruhnil že dolgo časa tleči spor med UI in UPT, ki deluje kot posrednik pri razporejanju sredstev, ki jih Italija namenja svoji manjšini v Sloveniji in na Hrvaškem, in ima tako vpliv nad njihovo porabo. S prevzemom nadzora nad UPT s strani tržaške militantne desnice je namreč ta ustanova, po več mesecih medsebojnih prerakanj, s 1.1.2003 začasno zastavila nadaljnji dotok sredstev za potrebe italijanske manjšine. Pri tem zahteva revizijo dvostranskega dogovora o porabi sredstev (Piano permanente) na način, ki bi UPT omogočil, da soodloča o porabi teh sredstev in postane soupravljalac premoženja, ki ga je UI ustvarila z njimi. V zraku je visela tudi grožnja, da bo v nasprotnem primeru UPT ustanovila na Reki svojo podružnico, ki bo izvajala delitev in nadzirala porabo sredstev v neposrednem stiku z lokalnimi skupnostmi in drugimi ustanovami UI. To svojo zahtevo utemeljuje z očitki o nepregledni porabi sredstev v preteklosti, o domnevni ogroženosti nepremičnega premoženja UI, o neupravičeno visokih prejemkih funkcionarjev UI ter o zakonskih podlagah zahteve po soodločanju in soupravljanju sredstev tudi s strani UPT. Očitki, ki jih je UI skušala spodbijati in je tako spor degradiral v polemiko, polno protislovnih trditve, zanikanj ipd., ki so ustvarila lažen vtis, da naj bi bili nesporazumi okrog porabe sredstev bistvo spora.

Bolj kot ta kričavi in begajoči zunanji videz spora, ki se bo ob posredovanju italijanske vlade zaključil z nekim kompromisom, pa nas zanima njegovo prezrto globlje zakulisno ozadje. Med polemiko je npr. ostalo premalo opazno pismo Silvija Delbella (*Piccolo*, 7.1.2003), enega izmed jastrebov iz vrst optantskih prvakov, ki očita vodstvu UI, da s svojo politiko ne štiti dovolj italijanskih interesov v Istri. O tem naj bi govorila nenaklonjenost tega vodstva do sedanjih desničarskih oblasti na oni strani meje. Spotika se tudi ob podpora, ki jo UI nudi Istrskemu demokratskemu zboru (IDZ), ki da sprejema odločitve, ki niso v interesu italijanstva Istre. Kot npr. osvojitev pesmi *Krasna zemlja* ... za himno Istre, pa proglašitev 13. septembra za praznik Istrske županije. To je dneva, ko je NOO za Istro 1943. leta sprejel odločitev o priključitvi Istre k Hrvaški. To vse naj ne bi bilo v skladu s sožitjem itn. Še bolj jasen je bil Alessandro Damiani, ugleden manjšinski prvak z Reke, ko je v enem svojih sestavkov (*La Voce del popolo*, 18.1.2003) dejal, da je vzrok spora v tem, "da se italijanska manjšina ni dala zaplesti v kako miloševičevsko avanturo", kot se je to tragično primerilo krajinskim Srbom. Kajti "težnje po

ustvarjanju razprtij v Istri s sejanjem starih sovraštvev so bile v nevarnem obdobju balkanske krize bolj kot očitne".

Čeprav se tudi sam strinjam z Damianijem, bi ga vendarle želel nekoliko dopolniti. Ko je namreč na začetku 90. let gospodarsko, socialno in politično razrvana hrvaška Istra, na čelu s svojo neizkušeno politično elito, pod močnim pritiskom italijanske skrajne desnice, nihala na samem robu politične avanture (nameravana razglasitev istrske avtonomije izven ustavnih okvirov Hrvaške), je vodstvo UI kar prizadevno sodelovalo v nekaterih projektih, ki so destabilizirali istrski prostor. Npr. pri umetnem ustvarjanju novih Italijanov (v povezavi z zakonom Boniver in dvojnimi državljanstvom) in pri promoviranju "istrstva" kot nove oblike narodnosti. S podpiranjem istrske avtonomije, čezmejne regije in svetovnih istrskih kongresov. Pa, recimo, z napihovanjem domnevne velike ogroženosti istrske manjšine zaradi meje na Dragonji. Ta prizadevnost vodstva UI je na trenutke šla tako daleč, da je izzvala žolčne odpore tudi znotraj same manjšine. Res pa je, da so zakulisni režiserji teh dogajanj pričakovali kaj več, in ker tega niso dobili ter je bila tako zamujena enkratna zgodovinska priložnost, so svoj žolč stresli na vodstvo UI in poskušali vzeti v svoje roke vajeti v Istri. Še zlasti spričo neuspeha, ki so ga doživeli s svojimi destabilizacijskimi projekti v Istri. Istrsko avtonomijo in čezmejno regijo je npr. IDZ pod notranjimi in zunanjimi pritiski moral zamrzniti. Istrski svetovni kongres v Pulju je bil v političnem pogledu fiasko, naslednji v Izoli pa je, očitno, potonil, še preden je bil sklican. Zadnji popis prebivalstva je prinesel drastičen padec deklariranih "Istranov" s 37.027 (1991) na 8.865 (2001). Zmanjšalo se je tudi število deklariranih Italijanov z 21.300 (1991) na 19.636 (2001), predvsem pa so skopneli tisti iz "zadnjega vagona" (na novo vpisani), ki naj bi jih bilo že oktobra 1998 dodatnih 25.000, a se, očitno, pri popisu praktično nihče ni v tem smislu deklariral. Tako se je revanšističnim gorečnejšem iz Trsta začel podirati nek namišljen svet, ki so si ga ob razpadu Jugoslavije sami evforično ustvarjali v svoji glavi s svojo agresivno propagando in postali tudi sami prva žrtev te svoje slepote. Kot je bil to primer tudi v preteklosti, ko jih je ista slepota pehala iz ene zgodovinske napake v drugo. Novost je le v tem, da se to pot ta valjar ni ustavil niti pred svojimi, ko jih je bilo treba zaradi "višjih interesov" nekoliko potepati. Upajmo, da se bo vodstvo UI iz tega kaj naučilo in da se ne bo več tako pristržno bratilo s to družino, kot je bil to primer v preteklosti pri odajah TV K-C itn.

TUDI NA GORIŠKEM SLOVESNO OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

NA PROSLAVI V NOVI GORICI GOVORILA MINISTRICA ZA KULTURO ANDREJA RIHTER

V Sloveniji nemara še nikoli ni bilo toliko proslav in najrazličnejših prireditev, s katerimi so obeležili 8. februar. Slovenska beseda in jezik, ki ju je uporabljal in utemeljil tudi naš veliki pesnik in človek širokega duha dr. Franče Prešeren, sta namreč morda najpomembnejši vrednoti našega naroda, ki ju moramo ohraniti tudi v novih razme-

rah evropskega povezovanja. Vseh proslav in najrazličnejših drugih prireditev seveda ni moč naštet, kljub naporem, ki so jih vanje vložili organizatorji. Zato naštejemo le nekaj največjih. V Novi Gorici sta proslavo v čast slovenskega kulturnega praznika priredila Mestna občina in Zveza kulturnih društev Nova Gorica. Besedo

k prazniku je prispevala slovenska ministrica za kulturo Rihterjeva, ki je istega dne, 6. t.m., sicer bila na delovnem obisku v Novi Gorici. V Ajdovščini so se prireditve za obeležitev kulturnega praznika začele že 5. t.m. in bodo trajale do 14. t.m. Osrednja proslava je bila v soboto, 8. t.m., v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, na njej pa je po pozdravu župana Marjana Poljšaka o dr. Prešernu, slovenski kulturi in jeziku govorila dr. Irene Mislej, ravnateljica Pilonove galerije.

Slovesnost v počastitev slovenskega kulturnega praznika v Šempetru sta pripravila Občina Šempeter-Vrtojba in Kulturno-umetniško društvo Šempeter. Na proslavi je govoril podžupan Dominik Soban, predstavili so dru-

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA, GIMNAZIJA NOVA GORICA, KRAJEVNA SKUPNOST PREDMEJA OTLICA-KOVK, DRUŠTVO GORA IN OSNOVNA ŠOLA OTLICA

vabijo na predstavitev knjige

Janko Bratina

DOLINA IN HRIB

v soboto, 15. februarja 2003, ob 18. uri v prostorih osnovne šole na Otlci.

Sodelovali bodo: Bojan Bratina, Franc Černigoj in Branko Marušič. Večer bodo popestrili učenci osnovne šole in domači pevski zbor.

V SADOVNJAKU, VINOGRADU, NA POLJU IN ZELENJAVNEM VRTU

ŠPORT

NOGOMET

VESELO NA DELO NA PROSTEM!

V naših krajih velja februar za enega najbolj mrzlih mesecev v letu. To navadno drži, a res je tudi, da so se dnevi že bistveno zdaljšali, kar pomeni, da je veliko več ur svetlobe, ki nam napovedujejo bližajočo se pomlad. Ob ugodnih dneh bomo zato nadaljevali z delom na prostem.

Kdor se sicer pri kmečkih opravilih drži luninih men, bo sedaj malo počakal z obrezovanjem trt in sadnega drevja, saj smo pravkar dočakali mlaj. Za nekatere reze pa je prav ta lunina doba zelo primerna. Ob mladi luni obrezujemo žive meje in vse druge rastline, za katere želimo, da bi bolj bujno rastle.

V sadovnjaku pa je vseeno dovolj dela, tudi če ne obrezujemo. Z debel odstranimo mah in bršljan in odrežemo ali odžagamo suhe in močne nalomljene veje. Zelo primerno je, če debela nato pobelimo z apnenim beležem. Na ta način jih bomo razkužili in istočasno nekako zakasnilo cvetenje in brstenje, ker se od pobeljenih debel sončni žarki odbijajo in torej vsaj za kak teden zakasnim rast, kar pomeni, da se na ta način lahko izognemo tudi kakim pozni pozebi. Izpodi dreves bomo pograbili staro listje in ga spravili iz sadovnjaka. Če v minuli sezoni nismo imeli težav z glivičnimi boleznimi, kot so

škrlup, botritis ali razni ožigi, lahko listje spravimo na kompostni kup. Drugače pa je priporočljivo, da ga odnesemo kam daleč stran, v gozd ali na kako grižo, da tako zmanjšamo možnost ponovne okužbe. Ob lepem vremenu in če ne piha ter ne zmrzuje, bomo sadje poskrpili s pripravki na osnovi bakra. Na ta način bomo naredili zelo važno in koristno preventivno delo, saj zimsko in zgodnje spomladansko škropljene pred brstenjem dreves pripomore k temu, da se zmanjša potreba po uporabi fitosanitarnih sredstev v pozno-spomladanskem in poletnem času. Če to velja za pečkasto sadje, je škropljenje breskev in nektarink proti kodravosti kar nujno. Brez tega močno tvegamo, da se bomo s to zoprnoboleznijo ukvarjali poleti, tik pred dozorevanjem breskev,

kar je sila nerodno zaradi splošne karentne dob.

V vinogradih, ki smo jih že obrezali, bomo zamenjali kole in napeli žice ter trte povezali, sedaj tudi izkoplamo sadilne jame za trse, ki jih mislimo zamenjati, ker so iz različnih razlogov usahnil. Zelo koristno bo, če si bomo pravočasno naročili potrebne cepljenke, dokler je izbira še velika in kakovostna.

V sedanjem času tudi pregledamo zaloge škropil in gnojil, semena in naročimo semenski krompir, da ne bo težav, ko bo treba sejati in saditi.

Na polju in v zelenjavnem vrtu, če tega nismo naredili že jeseni, bomo nadaljevali z obdelavo tal in gnojenjem. Kak posebno mrzel ali deževn dan pa bomo izkročili za pripravo setvenega načrta in kolobarjenje. Kakor se nam stvar

mogoče ne zdi važna, bomo s kolobarjenjem in rotacijo posevkov na površinah gotovo izboljšali rodnost in zmanjšali nevarnost bolezenskih okužb.

V vrtovih se dejansko že obnavlja setvena doba, zato moramo imeti jasne pojme o tem, kaj mislimo kje posejati, in v tem smislu tudi že pripravljamo gredice za prve spomladanske posevke. V februarju, vsaj v obalnem pasu, lahko že sejemo špinačo, rukolo, solato berivko in redkvice ter sadimo čebulo in česen, bob ter grah. Zgodnje posevke moramo seveda zaščititi. V ta namen so najbolj primerne propustne polietilenske tkanine. Priporočljive so, ker propuščajo svetlobo in vlago, obenem pa ščitijo pred mrazom. Te tkanine, ki jih v prodaji dobimo v različni dolžini in širini ter gostoti in debelosti tkanine, lahko zelo uspešno uporabimo, tudi če želimo zaščititi nasade čebule pred čebulno muho. Polietilenska propustna tkanina, ki jo na robovih vkoplamo v zemljo, bo preprečila, da bi do čebule prišle škodljivke, ki sicer lahko povzročijo kar precejšnjo škodo.

Dela torej ne manjka in časa nam bo tudi letos kmalu primanjkovalo. Zato kar veselo na delo...

KO SE BELO-MODRA ARGENTINSKA BARVA PREPLESKA V ITALIJANSKO MODRINO...

ANDREJ ČERNIC

Južna Amerika je od nekdaj bila zelo rodovitno polje, iz katerega je vzklilo nič koliko nogometnih talentov. Na brazilskih plažah in argentinskih prerijah se je razvil napadalni način igre, ki v nasprotju z italijanskim "catenaccio" in z angleško gosposko uglajenostjo vidi v nogometu predvsem zabavo. Že dalj časa so južnoameriški talenti gorivo, ki je neobhodno potrebno za učinkovito delovanje evropskega nogometnega stroja. Mamljive ponudbe klubov s stare celine so zanje pravo petje siren. Žogobrcarji se nato v Evropi ustalijo, mnogi se tudi naturalizirajo in dobijo državljanstvo ene od evropskih držav, sklicujoč se na evropske prednike, ki so se v preteklosti preselili v Južno Ameriko. V

mešču Romea in Julije so se delnice argentinskega nogometaša z italijanskim potnim listom začele zelo strmo vzpenjati po zaslugi njegovih dobrih nastopov. Prestop v Juventus je predstavljal krono njegovega osebnega napredovanja. Na dvoru Marcella Lippija si je v nekaj tednih prigrabil standardno mesto v enajsterici in si z neutrudljivim tekanjem na desnem boku, natančnimi streli na nasprotna vrata ter lepimi predložki v kazenski prostor priboril pozornost reprezentančnega trenerja Trapattonija.

Tedaj se je postavil problem, za katero reprezentanco naj Camoranesi zaigra. Nogometaš z dvojnimi državljanstvom se mora namreč opredeliti za eno samo reprezentanco, ki ji bo ostal "večno zvest". Camoranesi ni skrival,

italijanski javnosti je ta pojav zelo pogost. Tujci, ki so si s pridobitvijo italijanskega državljanstva izborili pravico zastopanja barv azzurrov, so se pojavili že v 30. letih (Orsi in Monti sta pripomogla k zmagi Italije na SP leta 1934) in bili zvezda stalnica na nebesnem svodu italijanskega nogometa do 60-ih (med njimi tudi Schiaffino, Altafini in Sivori). Za polom proti Severni Koreji leta 1966 je javnost naprtila največjo odgovornost prav poitalijancem tujcem, češ da so jemali življenjski prostor mladim italijanskim talentom. Ko so se leta 1980 za tuje nogometaše ponovno odprle italijanske meje, je bil na pragu italijanske reprezentance Belgijec Vincenzo Scifo: zaradi tehničnih težav ni z azzurri nikoli nastopal in zato oblekel dres belgijskih rdečih vragov.

V preteklih mesecih je v italijanski javnosti na dan pokal nov primer argentinskega nogometaša, ki bi lahko oblekel italijanski dres. Gre za Maurra Germana Camoranesija (na sliki), Juventusovega nogometaša, ki je v Italiji nogometno "odraščal" v Veroni. Pred tem se je dalj časa podil za usnjem na drugoligaških igriščih v Argentini in v Mehiki. V domovini ga dalj časa ni nihče opazil, tako da tudi njegovega prestopa v Verono domači mediji niso obešali na veliki zvon. V

da se sam čuti bolj Argentinec kot Italijan, ni pa zavračal možnosti, da bi igral za azzurre. Juventusov nogometaš ni nikoli spadal v ožji krog argentinske selektorju Bielsi priljubljenih nogometašev. To je bilo odločilnega pomena za njegov prestop v črno-bele barve. Moggji in drugi turinski odborniki so Camoranesija najeli tudi zaradi njegovega nenastopanja v južnoameriški izbrani vrsti. Argentinec je namreč tako vedno na razpolago trenerju Lippiju in ni mu treba na utrudljiva prekoceanska potovanja zaradi reprezentančnih tekem. Ko bi Camoranesi igral za Italijane, bi si Juventus lahko dokončno oddahnila, saj bi bila nevarnost stalnih prekoceanskih poletov mimo.

Juventusovi pritiski so obrodili zaželene sadove. Pred kratkim je argentinski selektor Bielsa objavil imena reprezentantov, ki bodo branili barve domovine na tekmi proti Nizozemski. Na spisku je ponovno odsotno Juventusovo desno krilo. Trapattoni je argentinski tih plačet Camoranesijevemu nastopu z Italijani zgrabil z obema rokama. Italijanskega Argentinec oziroma novopečenega argentinskega Italijana bomo tako v dresu azzurrov po vsej verjetnosti videli že na prijateljski tekmi proti Portugalski.

SDGZ-SERVIS / V TRSTU IN ŠTANDREŽU

INFORMATIVNI SEŠTANKI O NOvem FINANČNEM ZAKONU

Slovensko deželno gospodarsko združenje in podjetje SERVIS prirejata ciklus informativnih srečanj o novostih finančnega zakona za leto 2003 in o drugih aktualnih temah za davčne zavezance in podjetja, ki jih je vnesel zakonski odlok št. 282. Srž strokovnih posegov bo osredotočen na možnosti poravnave davčnih sporov za dobo 1996 - 2001: od dopolnilne prijave do t.m. grobnege odpusta (davki IRPEF, IRPEG, IRAP, IVA), od poravnave za registrski, hipotekarni, katastrski davke, za davke na dedščino, darilne pogodbe, INVIM itd., do preventivnega in masovnega konkordata.

V zvezi z zakonskim odlokom 282 z dne 24.12.2002 pa bodo strokovnjaki SDGZ-

SERVIS obravnavali: možnosti prenosa dobrin v lasti trgovskih družb na člane lete; ovrednotenje participacij, to je udeležb, ki so v lasti fizičnih oseb ali nekomercialnih ustanov; davek na neobdavčene rezerve in sklade; davčni štiti, to je prijavo finančnih razpoložljivosti v tujini; poenostavitve glede letnega sporočila IVA in obveznosti Intrastat. Ta odlok je vnesel podaljšanje številnih rokov, ki so zapadli.

Posebno poglavje finančnega zakona predvideva tudi nova pravila za amaterske

športne dejavnosti, kar bo zanimalo tudi upravitelje naših športnih društev, saj s tem odpade velika ovira pri delovanju omenjenih društev. Skratka gre za obilico možnosti za poravnavo in regularizacijo poslovanja, ki bo prav prišla vsem podjetjem in svobodnim poklicem, ki želijo urediti svoj položaj v odnosu do davčne uprave. Vse podrobnosti v zvezi s tem se dobijo tudi v zadnji, januarski okrožnici SDGZ, ki je dosegljiva na spletni strani SDGZ: www.servis.it. Tehtno študijo o vseh novo-

stih je pripravil strokovnjak SDGZ-SERVIS, doktor komercialist Stevo Kosmač.

Po odmevnih srečanjih v Dolini in na Opčinah bodo strokovnjaki SDGZ-SERVIS spregovorili še v Trstu (v ponedeljek, 17. t.m.), na sedežu Združenja v ul. Cicerone 8) in v Štandrežu (v torek, 18. t.m., v domu A. Budal). Podravnateljica SERVIS-a Nadja Prašelj, vodja goriške podružnice dr. Renzo Devetak, doktor komercialist Ugo Tomsič in dr. Jana Miot bodo obrazložili najzanimivejše teme in odgovarjali na konkretna vprašanja. Tržaško predavanje bo v italijanskem jeziku. Na obe srečanja, ki se bosta začeli ob 18. uri, so vabljeni vsi zainteresirani člani in podjetja.

SLOVENIJA

VEČJA KONKURENCA Z VSTOPOM DRŽAVE V EU

IZREDEN RAZVOJ ZASEBNEGA PODJETNIŠTVA

V novi državi in z vzpostavitvijo svobodnega trga je v Sloveniji tudi zasebno podjetništvo doseglo velik in hiter razvoj. Pravno usmeritev za takšna gibanja vsebuje Zakon o gospodarskih družbah, ki je skladen tudi z zahtevami in usmeritvijo EU glede razvoja podjetništva.

Zasebno podjetništvo napreduje tudi zaradi preobrazbe gospodarstva in spreminjanja lastninskih razmerij. V srednje velikih in velikih podjetjih se je število zaposlenih v zadnjih nekaj letih

zmanjšalo za skoraj 331 tisoč delavcev in uradnikov, v istem obdobju pa se je število zaposlenih pri samostojnih podjetnikih povečalo za okrog 163 tisoč oseb. Hiter razvoj podjetništva je opozoril na največje slabosti malih in srednje velikih slovenskih podjetij. Gre za pomanjkljivo poslovno znanje in pomanjkanje

izkušenj na področju mednarodnega povezovanja, vključno s slabim znanjem tujih jezikov. Med zasebnimi podjetji tudi ni zadostne pripravljenosti za sodelovanje in partnerstvo, v proizvodnji pa se ne upoštevajo dovolj zahteve in težnje trga.

Pred vstopom v EU je slovensko podjetništvo pred veliki

ZIMSKA UNIVERZIJADA TRBIŽ 2003 MALO DRUGAČE

KONEC V ZNAMENJU USPEHA IN POLEMIK (2)

ERIK DOLHAR

Preidimo k izčrpnemu pričevanju *post festum* enega od približno dvatisočih prostovoljcev, z enim tistih, ki je pošteno in brezplačno ter z navdušenjem opravljal svoje delo.

Tomaž Špacapan (na fotografiji):

Univerzijada na Trbižu je bila za našo deželo velik dogodek, za marsikaj tudi prevelik. Mene je zadeva pritegnila že spočetka, ko so na

naših univerzah iskali prostovoljcev za to prireditve. Naše Alpe zelo dobro poznam, ker jih večkrat obiskujem poleti in pozimi, še posebno so mi pri srcu Sv. Višarje in Kanalska dolina. Mene so k sreči poslali prav

na Trbiž, kjer je bilo najbolj živo: okoli 600 nas je bilo prostovoljcev, veliko je bilo športnikov, njih delegacij in ostalega spremstva ter drugih, ki so bili zaposleni na tej Univerzijadi. V glavnem so se vse športne panoge lepo iztekle, sam sem se o tem lahko prepričal le v Clautu, kjer sem bil deležen Curlinga. Naj povem, da je tam športna palača, četudi majhna, res enkratna. Tudi vreme v glavnem ni delalo nobenih preglavic, saj je le en dan nekaj deževalo in snežilo. Skratka, kar se splošnega tiče, je vse bilo v najlepšem redu, Trbiž je zdaj prav gotovo pozitivno zaslovel in zadonel v svet. Sicer je treba povedati, da naša dežela ni premogla dovolj velike športne palače za športe na ledu, saj si je morala večkrat pomagati z obsežnejšim objektom v Beljaku. Za hockey je bil objekt v Tabliji prenatrpan, v Beljaku pa so se po mojem mnenju nesramno obnašali, saj niso nikjer izobesili bele zastave

z znakom Univerzijade, vse je bilo pusto in vzdušje je bilo neprijateljsko, gledalec se tam sploh ni zavedal, da gleda tekmo, ki velja za Univerzijado. Treba je pa tudi povedati, da je organizacija še posebej prve dni zelo pešala. Sam sem imel vlogo voznika in lahko povem, da je družba, ki je to upravljala, bila zelo neizkušena. Pošiljali so večkrat voznike zaman okoli po razne delegacije, ti so pa kdove kje čakali ure in ure na mrazu. Meni se to ni zgodilo, a se je marsikomu. Prve dni niso vsem razdelili Viacard za

sreči so naposled dolg z vsakim poravnali in vse je potem boljše teklo. In beseda še o hrani v menzi: groza! Suh piščanec vsak dan idr. Skoraj polovica ljudi je v kasarni na Trbižu imela trebušne motnje in težave s prehrano. Tudi v tem primeru je družba bila poklicana od daleč in je zelo slabo opravljala svojo dolžnost.

Nas prostovoljce je še zelo motilo dejstvo, da ni bilo na razpolago dovolj kombinezonov in puloverjev prave mere in je zato veliko število ljudi ostalo z opremo majhne mere oziroma celo brez. Sam sem imel tudi te težave, nazadnje sem pa le našel, kar sem potreboval. Še nekaj bi pripomnil, saj gre za nekaj nepojmljivega, obupnega: na otvoritvi Univerzijade na cilju Višarske proge je velika množica čakala z vstopnico zaman pred vhodom v areno "Di Prampero". Med temi je bilo tudi veliko prostovoljcev. Ti so si potem pomagali sami, kot sem to storil tudi jaz. Ko smo s kolegi prišli v areno, nam je nekdo celo rekel, naj gre ven, kdor ne spada. Nazadnje bi opomnil naše politike še na nekaj: na "PAS-SU" je seveda pisalo naše ime in priimek brez strešic ali

katerihkoli drugih znakov. "Mislim, da bi morali računalniki vsaj na Univerzijadi vsebovati slovenske abecedne znake, če jih že v uradih nimajo. Vsaj tako oni venomer pravijo in trdijo."

Na splošno slovenščina tu ni imela veliko prostora, vse je bilo najprej italijansko, nato nemško, angleško in francosko. Grozovito je napovedoval imena smučarjev speaker na smučarskih progah (Višarje in Florijanka). Ves čas je govoril v francoščini ali angleščini, poleg italijanščine. Zdelo se je, kot da bi bili na Univerzijadi v Franciji. Pazimo Slovenci, da nas ne bo čas prehitel, ker se bomo opotekali! Naš reporter ima srečo, da v njegovem imenu in primku ni strešic...

Kljub vsem tem negativnim platem Univerzijade je pa bilo to enkratno doživetje, spoznal sem nešteto ljudi, nabral si veliko izkušenj. Vsega tega ne bom nikoli pozabil.

Tomaž Špacapan ob vznožju proge B na Prizniku, kjer so potekale smučarske tekme tehničnih disciplin.

avtocesto, tako da si jo je marsikdo sam plačal (tudi podpisani), podobno so se ravnali tudi z bencinskimi boni, ki so primanjkovali. K

Univerzijada je prav gotovo malo ali nič nudila ljudem s Trbiža in iz okolice, če sta morali tuji družbi skrbeti za prevoz in prehrano.

POTOPIS

OD NOVE GORICE DO SANTIAGA (14)

CAMINO FRANCES

NACE NOVAK

"Svinjarija!" sem siknil. Podobno kot dan prej, pred Logronom, se je bolečina pojavila iznenada. Tudi ko sem naslednjič stopil na levo nogo, je bilo, kot bi mi kdo zapilil pletilko skozi stopalo. "To ni gleženj. To so vezi, sklepnice vezi. Preveč sem pretiraval, zdaj pa imam. Vnele so se. To pa pomeni, da je brezskrbne in hitre hoje konec," sem ugotovil in se resno vzemirnil, saj je poškodba postavila pod vprašaj nadaljevanje poti do Santiaga.

Še do tri kilometre oddaljenega Santo Dominga sem komaj prišel. Res prava muka. Med počasnim napredovanjem sem si nešteto obljubil, da, če se noga pozdravi, v enem dnevu ne bom več presegel razdalje 37 kilometrov, kolikor je bila dolga etapa od Naverete do Santo Dominga. V nadaljevanju sem obljubil sicer nekajkrat prekršil, takrat pa sem bil resno poklapan in razočaran, češ, a tako, že pri 37 kilometrih "motor" zaku-

ha? - Slab motor.

La Festa del Santo Domingo

V zavetišču, ki so ga vodile nune, kar me je ob prihodu kar malo šokiralo, sem zasedel zadnjo od sedemdesetih postelj. Prijazna sestra srednjih let mi je hitela razlagati, da sem prišel v mesto ravno ob pravem času, na praznik zaščitnika mesta, Santa Dominga. Povedala mi je, da bi bilo res škoda, če bi naslednje jutro zamudil svečano mašo v bližnji katedrali, kjer bodo romarjem delili tudi zastoj zajtrk. Kimal sem in hlinil radovednost, v resnici pa komaj čakal, da vržem s sebe nahrbtnik in prešvicane cunje in stopim pod tuš.

V kopalnici sem se najprej posvetil poškodbi. Stopalo sem postavil pod curek mrzle vode in ga hladil kakšnih pet minut. Tistih pet minut pozornosti je bilo dovolj, da je bolečina nekoliko popustila, vne-vezi pa so mi še naprej ob vsakem koraku sporočale, da

se jih ne da kupiti z eno kratko mrzlo kopeljo in naj si izmislim kaj bolj prepričljivega. Poleg poškodbe je za ne ravno evforično razpoloženje skrbel tudi utrujenost, saj sem hodil polnih osem ur. Lezel sem vase in vse bolj me je zeblo. Kmalu sem imel na sebi vse, kar sem vlačil s seboj, pa me je še vedno treslo.

"Najbolje, da šibneš čimprej v trgovino in nabaviš hrano za večerjo," sem se prepričeval, dobro zavedajoč se tega, da se bom z vsako minuto zavlačevanja težje odpravil. Kot nalašč ni bilo v bližnji zavetišču nobene trgovine. Moral sem v center, tam pa je že potekala Festa de Santo Domingo. Previdno in počasi sem stopal ob skrajnem robu ulice, prek katere so bile vse bolj na gosto razobešene praznične zastave pisanih barv, mimo mene pa so v obe smeri hitele skupine razigranih mladih in nekoliko manj mladih veseljakov. Vsaka skupina je bila oblečena v drugačno barvo ali barvno kombinacijo, s čimer so izkazovali pripadnost bog vedičemu. Nisem se pozanimal,

ker me preprosto ni zanimalo. Z mislimi sem bil drugje.

Na trgu pred katedralo (na sliki) je bila zbrana množica ljudi. Od vsepovsod je odmevala glasba. Vse skupaj me je še naj-

bolj spominjalo na karneval. Rajanje in veselje, smeh in vriskanje. Prava žurka. Jaz pa izmučen kot pes, šepajoč, se stradan in premražen. Počutil sem se kot izobčenec. V primerjavi z brezskrbnimi nasmehi, ki so švigali mimo, je bil moj obraz še najbolj podoban kisli kumarici.

Čeprav bi se ob dobrem počutju zabave še kako razveselil in se rade volje pomešal med ljudi, ki so praznovali in ozračje polnili s pozitivno energijo, mi je šlo vse skupaj blazno na živce. Želel sem si samo čimprej najti trgovino, kupiti nekaj hrane in nazaj v mir, pa čimprej v posteljo.

Končno sem našel trgovino, se založil, potem pa po najkrajši poti odšel nazaj do zavetišča, se napokal, še nekaj malega zapisal v dnevnik, in že ob pol devetih zvečer v horizontalo. Kot kura.

Simpatični Danec Harry in gobčna Američanka Carlyse

Po dvanajstih urah spanja sem se počutil veliko bolje, pa tudi razkurjene sklepne vezi so se čez noč nekoliko pohladile. Še vedno sem šepal, a ne več tako opazno. Odločil sem se, da grem le do 23 kilometrov oddaljenega Belorada, pa še to precej bolj sprehajalno kot doslej. V mestu je praznovanje še kar trajalo. Pred katedralo, kamor naj bi šel na zajtrk, je bilo še več ljudi kot popoldne minulega dne, skoraj vsakemu dru-

gemu pa se je na obrazu poznalo, da je noč prekomal in ne prespal. Čredo izmučenih so v katedrali hranili z vročo, joti podobno "pocarijo", in ob misli, da je to tisti zajtrk, ki ga ne bi smel zamuditi, se mi je v hipu povrnila izgubljena radost do življenja.

Kar lep kos poti do Belorada sem prehodil v družbi 55-letnega Danca Harryja. Na Camino je prišel skupaj z ženo, ki pa so se ji med naporno hojo vnele kolenske vezi, tako da ji je zdravnik predpisal tri dni mirovanja. Z avtobusom se je odpeljala kakšnih sto kilometrov naprej, Harry pa je tri etape hodil sam. Povedal mi je, da je zaposlen v zavodu, kjer se ukvarjajo z vzgojo neprilagodljivih avtističnih otrok, v prostem času pa se ukvarja s pridelavo medu.

Med potjo me je v levem stopalu ves čas nadležno kluvalo, ker pa sem hodil počasi, do večjih zapletov ali bolečih zbudljajev ni prišlo. Pred prihodom v Belorado sem prečkal mejo med pokrajina La Rioja in Castilia & Leon in se ob tem prav fino počutil. Čeprav z manjšimi težavami, sem kar uspešno napredoval.

DALJE

OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE 2003

PASTIRČKOVI NOVI KNJIGI

AVTOR: VOJAN TIHOMIR ARHAR
ILUSTRIRALA: PAOLA BERTOLINI GRUDINA
UREDIL: MARIJAN MARKEŽIČ
OBLIKOVAL: WALTER GRUDINA

KNJIGI NESTRPNO ČAKATA TUDI TVOJO DOPOLNITEV-BARVANJE!

NA IGRIV NAČIN
SPOZNAŠ 70 ŽIVALI
IN NJIHOVE LASTNOSTI.

ZANIMIVE IGRICE
IN PRIZORČKI TUDI ZA
"DOMAČO RABO".

PUBLIKACIJI SO PODPRLI DENARNI ZAVODI:
BANCA DI CIVIDALE - BANCA AGRICOLA KMEČKA BANKA,
ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB IN SOVODNJE,
ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA.

KUPIŠ JU LAHKO V SLOVENSКИH KNJIGARNAH IN NA UREDNIŠTVU PASTIRČKA.
KNJIGI ŽE IMAŠ ? NE ?

POZNAŠ KNJIGO KOSTANJČKI...PA POBARVANKO PIŠI RIŠI ?
TUDI TU SO VIDNE SLEDI PASTIRČKOVIH SODELAVCEV.
PREPRIČAJ SE !

Telefon 0481 533177 - fax 0481 536978 - e-mail: mohorjeva@adriacom.it